



Дыпкур'ер
На шляху да ўступлення
ў Сусветную гандлёвую
арганізацыю
Стар. 2

BELARUS 21.BY
Беларусь on-line у Інтэрнэце



Уладзімір МУЛЯВІН:
**"Пясняр —
гэта не тое,
што Лявон"**
Стар. 11

Кошт
у Беларусі
1 000 рублёў.

Газета выходзіць
у другі і чацвёрты
чацвер месяца.

26 студзеня, 2006

Газета з Беларусі

Голас Радзімы

№ 3-4 (2977 — 2978)

Выдаецца з 1955 года

Вандроўка да сяброў

Міхаіл РЫБАКОЎ:
**"МЫ НЕ АДЧУВАЛІ СЯБЕ Ў
ЭСТОНІІ ІНШАЗЕМЦАМІ"**



14-15 снежня ў
Эстоніі адбыў-
ся XIV фестываль
беларускай песні
"Спатканне",
які традыцыйна
праводзіцца
Асацыяцыяй
беларусаў
Эстоніі з мэтай
далучэння
суайчыннікаў да
культурных
здабыткаў Беларусі.

Стар. 15

NEWS FROM BELARUS
page 3

Падрабязнасці

**"ВАДАЛЕЯ" ШЛІФУЕ
ТАЛЕНТЫ**



Стар. 14

Спадчына



**Сустрэча
ў... Цёткі**

Сувязь літаратурна-наша мінутага і сучаснасці можна было адчуць у Мінскай гарадской бібліятэцы імя Цёткі, падчас правядзення літаратурна-музычнай вечарыны "Стану леснага ў нарадзе!" Імпрэза ладзілася да 100-годдзя выхаду ў свет зборніка "Хрыст на свабоду" славетнай беларускай паэткі Алаізы Пашкевіч (Цёткі).

Стар. 6

Скарбонка

**"Зюзя на дварэ —
куцця на сталі"**

Санта Клаўс —
Дзед Мароз —
Зюзя



Стар. 8

Да ўвагі чытачоў!

Наступны нумар газеты
"Голас Радзімы" выйдзе
9 лютага 2006 года

Сенсацыя

**Мінчанка — супермадэль
свету. Першы кантракт —
250 тысяч долараў**

ПЕРАМОЖЦАЙ СУСВЕТНАГА КОНКУРСУ МАНЕКЕНІЦЫЦ
"СУПЕРМАДЭЛЬ СВЕТУ" (SUPERMODEL OF THE WORLD)
СТАЛА ДЗЯЎЧЫНА З БЕЛАРУСІ

Каця Даманькова, вучаніца выпускнога класа політэхнічнай гімназіі горада Мінска, стала пераможцай фіналу конкурсу, які праводзіўся ў 25 раз мадэльным агенцтвам Ford Models у Нью-Йорку. Семнаццацігадовая Каця Даманькова перамагла саперніц з 38 краін свету. У якасці ўзнагароды за перамогу Каця мае магчымасць заключыць з мадэльным агенцтвам Ford Models гадавы кантракт на суму 250 тысяч долараў.

Конкурс "Супермадэль свету" лічыцца адным з важных трамплінаў для пачынаючых манекеніц. Рэспублікі былога Савета Саюза на цяперашнім парадзе прыгажосці разам з дзяўчатамі з Беларусі, Расіі і Эстоніі прадстаўлялі і мадэлі з Казахстана, Латвіі, Літвы і Украіны.

Па словах Каці Даманьковай, у прафесіі манекеніц былі за ўсё яе прыцягвае магчымасць падарожнічаць і мець зносіны з новымі людзьмі. "На конкурсе была вельмі сур'ёзная канкурэнцыя, і тым больш прыемна, што я перамагла", — адзначыла Каця ў гутарцы з журналістамі.

Першы конкурс мадэлей адбыўся ў верасні 1980 года ў Монтэ-Карла. Пачынаючы з 90-х гадоў у ім бяруць удзел пераможцы нацыянальных конкурсаў з больш чым 50 краін. На конкурс таксама прыязджаюць прадстаўнікі мадэльнай індустрыі з усяго свету — рэдактары модных выданняў, фатографы, дызайнеры.

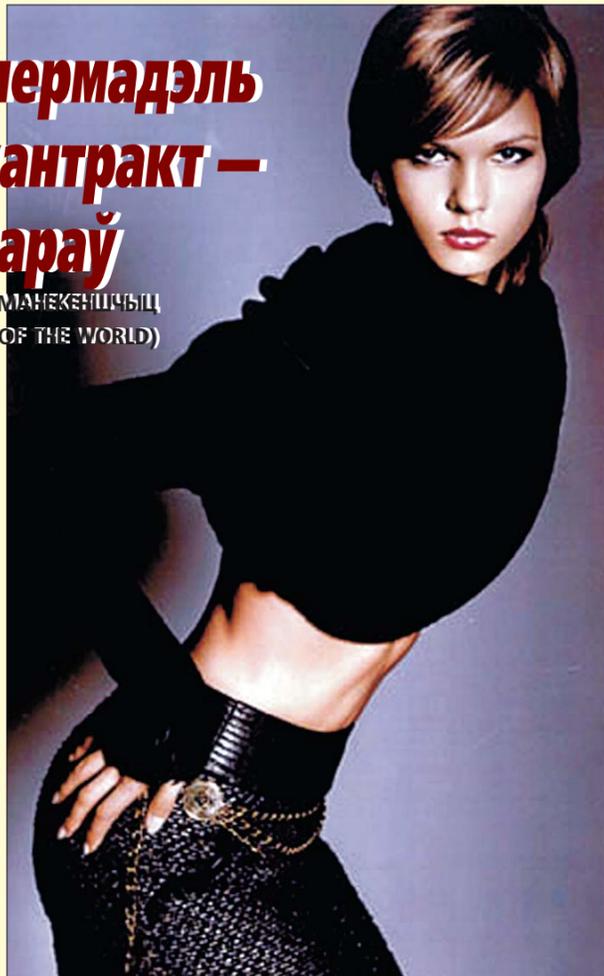
Каця займаецца ў мадэльным агенцтве "Студыя моды Сяргея Нагорнага". Дарэчы, выхаванка гэтага ж агенцтва яе цёзка Кацярына Хлебнікова — вядомая фотамадэль, якая актыўна працуе ў Еўропе.

Сяргей Нагорны пасля перамогі Каці расказаў, што яна магла і не трапіць у яго агенцтва і ў свет высокай моды. Ён выпадкова ўбачыў прыгажуню ў адным з мінскіх кафэ і пра-

панаваў супрацоўніцтва. Дзяўчына адмовілася, але візітаўку ўзяла. Прыйшла да яго разам з бацькамі праз некаторы час, і супрацоўніцтва пачалося. Хутка ў Мінску з'явіліся біборды кампаніі "БелСел" з яе тварам. Летась дзяўчына ўвайшла ў лік пяці мадэлей, якія прадстаўлялі "Студыю моды Сяргея Нагорнага" на конкурсе "Белая амфара", дзе агенцтва атрымала Гран-пры як лепшае ў Беларусі.

Потым былі здымкі для часопіса "VOGUE", удзел у рэкламнай кампаніі ў Лондане і ўрэшце перамога ў такім сусветназначным конкурсе. Гэта яшчэ раз пацвердзіла, што ў Беларусі нараджаюцца прыгожыя і таленавітыя людзі. З поспехам, Каця!

Падрыхтавала Алена СПАСЮК.



Афіцыйна

**У Мінску адбылася
выніковая калегія
Камітэта па справах рэлігіі і
нацыянальнасцей
пры Савета Міністраў
Рэспублікі Беларусь**

На калегіі Камітэта былі разгледжаны вынікі мінутага і накірункі працы ў бягучым годзе. На пасяджэнні старшынстваваў новы кіраўнік ведамства Леанід Гуляка, назначаны на гэтую пасаду кіраўніком дзяржавы 29 снежня 2005 года. Удзельнікі калегіі абмеркавалі міжканфесійнае становішча ў рэспубліцы, перспектывы накірункі развіцця нацыянальных грамадскіх аб'яднанняў і супрацоўніцтва з беларускімі дыяспарамі за мяжой. У мерапрыемстве прынялі ўдзел прадстаўнікі заканадаўчай і выканаўчай улад.

БелТА.

Працяг тэмы на **стар. 2**

Надвор'е

**Ці бывала
халадней?**



Новыя абсалютныя мінімумы тэмператур зафіксаваны ў Мінску 19 студзеня і ў ноч з 19 на 20 студзеня.

Як паведамілі ў Рэспубліканскім гідрометэаэцэнтры, перакрыты абсалютны мінімум дзённай тэмпературы: 22,6 градуса марозу. Да гэтага рэкорд склаў мінус 17,2 градуса (у 1969 годзе).

Уначы ў сталіцы пахаладала да 28,6 градуса. Самая нізкая тэмпература ў ноч на 20 студзеня раней была зафіксавана ў 1907 годзе (28 градусаў). Такім чынам, рэкорд пратрымаўся 99 гадоў.

У цэлым па краіне халадней за ўсё гэтай ноччу было ў Езерышчы (Віцебская вобласць) — 31,2 градуса марозу.

Абсалютны ж мінімум студзеня складае для Мінска 39,1 градуса марозу (1940).

**Навіны з Беларусі
на сайце
Belarus21.by/main**

Прызнанне

**У "Сяброў"
свая "Зорка"**

Радаснымі воклічамі і бурнымі апладысмантамі сустракала публіка ансамбль "Сябры" ў Дзяржаўнай цэнтральнай канцэртнай зале "Расія". На яе сцэне 19 студзеня музыканты далі амаль чатырохгадзінны канцэрт, прысвечаны 30-годдзю творчай дзейнасці калектыву і адкрыццю на "Плошчы зорак" у Маскве імянай "Зоркі" "Сяброў".

НА ЗДЫМКУ: уручэнне дыплама "Зоркі".
Фота Рамана КАБЯКА, БелТА.



ААЭ	Беларусь	Германія	Іран	Кітай	Малдова	Расія	Туркменістан	Чэхія
Аргенціна	Бельгія	Данія	Італія	Куба	Мексіка	Румынія	Турцыя	Швейцарыя
Арменія	Бразілія	Егіпет	Казахстан	Кыргызстан	Нарвегія	Сербія	Узбекістан	Швецыя
Аўстралія	Венгрыя	ЗША	Канада	Латвія	Нідэрланды	Сірыя	Украіна	Эстонія
Аўстрыя	В'етнам	Ізраіль	Карэя	Лівія	ПАР	Славакія	Уругвай	Японія
Балгарыя	Вялікабрытанія	Індыя	(Паўднёвая)	Літва	Польшча	Славенія	Францыя	

"Голас Радзімы"
ў 52 краінах

Афіцыйна

Аляксандр ЛУКАШЭНКА:

“Мы робім усё магчымае, каб беларуская армія была адной з лепшых на прасторы СНД”

Стварэнне нармальнай, надзейнай сістэмы забеспячэння нацыянальнай бяспекі ў Беларусі — наша важнейшая задача. Аб гэтым заявіў 17 студзеня кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка ў ходзе справаздачы Міністэрства абароны.

Праверкі стану спраў у беларускай арміі праходзяць рэгулярна. Як Галоўнакамандуючы Узброенымі Сіламі Аляксандр Лукашэнка лічыць неабходным пастаянна трымаць у полі зроку пытанні баявой гатоўнасці войскаў.

Так, вясной мінулага года была праведзена маштабная раптоўная праверка боегатоўнасці Сухпутных войскаў. Ліквідацыя выяўленых недахопаў дала магчымасць узняць на новы ўзровень гатоўнасць часцей і злучэнняў да эфектыўнага адпору ў выпадку магчымай агрэсіі.

У ходзе гэтай справаздачы абароннага ведамства былі падведзены вынікі чарговай раптоўнай праверкі Узброеных Сіл, у прыватнасці, войскаў Ваенна-паветраных сіл і праціпаветранай абароны, праведзенай у снежні 2005 года па даручэнні Прэзідэнта.

“Мы робім усё магчымае, каб беларуская армія была адной з лепшых на постсавецкай прасторы. Для гэтага створаны неабходныя ўмовы”, — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

Кіраўнік дзяржавы лічыць, што служба ў беларускай арміі становіцца ўсё больш прэстыжнай. “З’явіўся своеасаблівы конкурс пры прызыве на тэрміновую ваенную службу. Калі раней цяжка было падабраць мужчын для службы ў арміі, то сёння бацькі,

асабліва маці, самі просяць узяць іх сыноў у армію, каб яны там чаму-небудзь навучыліся. На жаль, усіх мы прызваць не можам. Але мужчыны павінны ўмець валодаць зброяй і абараніць не толькі сваю сям’ю, але і краіну. І мы прынялі рашэнне аб службе ў рэзерве. Думаю, што гэта надэрнае рашэнне, якое дае магчымасць усім сапраўдным мужчынам стаць ваеннымі людзьмі”, — адзначыў беларускі лідэр.

Прэзідэнт падкрэсліў, што вынікі дзейнасці Узброеных Сіл у мінулым годзе, згодна з прадастаўленай інфармацыяй, з’яўляюцца надэрнымі.

“Мінулы 2005 год стаў завяршальным годам асноўнага этапу будаўніцтва і рэфармавання беларускай арміі. У мінулым годзе ўпершыню праведзена маштабная праверка баявой і мабілізацыйнай гатоўнасці войскаў з рэальным адмабілізаваннем і разгортваннем шэрагу злучэнняў. Правераны ўзбраенне і ваенная тэхніка ў больш як 50 злучэннях і часцях, вызначаны шляхі іх развіцця і ўдасканалення”, — дадаў Аляксандр Лукашэнка.

На пасяджэнні Савета Бяспекі ў верасні 2005 года зацверджаны чарговы пяцігадовы План будаўніцтва і развіцця Узброеных Сіл і Дзяржаўная праграма ўзбраення, разлічаная на 10 гадоў.

Разам з тым Прэзідэнт заявіў, што патрабаванні да ўзроўню боегатоўнасці і базальнасці Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь будуць пастаянна павышацца.

Паводле пааведамлення прэс-службы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Дыпкур’ер**На шляху да Сусветнай гандлёвай арганізацыі**

Урад Беларусі ўважліва ставіцца да ўсіх пытанняў, якія абмяркоўваюцца пры ўступленні нашай краіны ў Сусветную гандлёвую арганізацыю. Прынята рашэнне пастаянна прасоўвацца ў даным накірунку. Аб гэтым заявіў прэм’ер-міністр Беларусі Сяргей Сідорскі на сустрэчы са старшынёй Генеральнага савета Сусветнай гандлёвай арганізацыі, пастаянным прадстаўніком Рэспублікі Кенія пры Адзіленні ААН і іншых міжнародных арганізацыяў у Жэневе Амінай Махамед. Перамовы адбыліся 13 студзеня ў Доме ўрада.

НА ЗДЫМКУ: падчас сустрэчы. **Фота Генадзя СЯМЁНАВА, БелТА.**

Беларусі даверылі ЮНЕСКО

Беларусь узначаліць выканаўчы савет Дзіцячага Фонду ААН (ЮНЕСКО). У Нью-Йорку пачала працу першая ў гэтым годзе сесія Выканаўчага савета гэтай арганізацыі. Упершыню за 60-гадовую гісторыю членства ў ААН наша краіна будзе ўзначальваць на працягу года кіруючы орган ЮНЕСКО.

Выбары**За межамі Беларусі будзе створаны 41 участка для галасавання на выбарах Прэзідэнта**

Такая лічба зацверджана на пасяджэнні Цэнтральнай камісіі па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэфэрндумаў нашай краіны.

У пастанаўленні ЦВК сказана, што выбарчыя ўчасткі будуць створаны ў 32 розных дзяржавах, дзе на консульскім узроўні знаходзіцца не менш 20 беларускіх грамадзян. У тых краінах, дзе зарэгістравана найбольшая колькасць беларусаў, будуць працаваць некалькі ўчасткаў. Так, у Расійскай Федэрацыі і Польшчы будуць раз-

мешчаны па чатыры ўчасткі для галасавання, а ў Латвіі, Германіі і ЗША — па два. Усе яны будуць прыпісаны да розных выбарчых акруг Беларусі.

Прагаласаваць за мяжой змогуць усе грамадзяне рэспублікі, якія знаходзяцца на тэрыторыі замежных дзяржаў на момант прэзідэнцкіх выбараў.

Цэнтрвыбаркам зацвердзіў парадак дзейнасці замежных назіральнікаў на выбарах Прэзідэнта Беларусі

Парадак дзейнасці замежных і міжнародных назіральнікаў пры падрыхтоўцы і правядзенні выбараў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь быў зацверджаны Цэнтральнай камісіяй па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэфэрндумаў.

Прадстаўляючы пастанаўленне, сакратар ЦВК Мікалай Лазовік адзначыў, што замежныя назіральнікі будуць акрэдытаваны ў ЦВК. Тэрмін іх паўнамоцтваў будзе пачынацца з дня акрэдытавання і заканчвацца днём апублікавання вынікаў прэзідэнцкіх выбараў. Матэрыяльнае і фінансавое забеспячэнне дзейнасці замежнага назіральніка праводзіцца за кошт уласных сродкаў ці сродкаў краіны, якая накіравала.

У пастанаўленні агаворана, што назіральнік мае права прысутнічаць на пасяджэннях камісій па выбарах Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь усіх узроўняў, сустрэч з кандыдатамі ў прэзідэнты і іх прадстаўнікамі, а таксама прадстаўнікамі ўсіх палітычных партый і грамадскіх аб’яднанняў,

якія дзейнічаюць на тэрыторыі Беларусі. У межах яго паўнамоцтваў знаходзіцца таксама права назіраць за ходам галасавання на ўсіх этапах выбарчай прэзідэнцкай кампаніі і за падлікам галасоў.

Паводле дакумента пасля дня галасавання замежны назіральнік можа публічна выклаці сваю думку аб выбарчым заканадаўстве Рэспублікі Беларусь, аб падрыхтоўцы і правядзенні прэзідэнцкіх выбараў у нашай краіне, праводзіць прэс-канферэнцыі і звартацца ў СМІ.

Мікалай Лазовік падкрэсліў, што замежныя назіральнікі не маюць права выкарыстоўваць свой статус для ажыццяўлення дзейнасці, не звязанай з назіраннем за падрыхтоўкай і правядзеннем прэзідэнцкіх выбараў. У выпадку выяўлення фактаў парушэння заканадаўства нашай рэспублікі ці агульнапрызнаных прынцыпаў і норм міжнароднага права, ЦВК упаўнаважана пазбавіць замежнага назіральніка акрэдытацыі.

Афіцыйна

Леанід ГУЛЯКА, старшыня Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Саўеце Міністраў Рэспублікі Беларусь:

“Стабільнай і сістэмнай павінна стаць дзейнасць па забеспячэнні нашых суайчыннікаў за мяжой дакладнай інфармацыяй аб Беларусі”

У Мінску адбылася выніковая калегія Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Саўеце Міністраў Рэспублікі Беларусь

Аналізуючы міжканфесійнае становішча ў краіне, старшыня Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Саўеце Міністраў Рэспублікі Беларусь Леанід Гуляка прывёў у справаздачым дакладзе наступныя звесткі: зараз у Беларусі дзейнічае 2 886 абшчын 25 канфесій і рэлігійных напрамкаў, а таксама 144 агульнаканфесійныя арганізацыі.

Ён адзначыў, што ў 2005 годзе павысіўся ўзровень даверу веруючых да дзяржорганаў кіравання як гаранта стабільнасці ў грамадстве і захавання іх канстытуцыйных правоў. Важным дасягненнем Леанід Гуляка назваў падпісанне ў снежні кіраўніком дзяржавы ўказа аб вызваленні рэлігійных арганізацый ад абкладання зямельным падаткам і падаткам на нерухомасць.

Станоўча адбылася на дзейнасці рэлігійных арганізацый і развіцці міжканфесійных працаў у нашай краіне праведзеная ў 2004 годзе іх дзяржаўная перарэгістрацыя. Пры гэтым Леанід Гуляка

асобна падкрэсліў, што ў мінулым годзе “значна павысілася ўвага органаў улады да рашэння праблем, з якімі сутыкаюцца рэлігійныя арганізацыі”.

У 2005 годзе ў Беларусі не здарылася значных змен у канфесійнай сферы: больш за 80 працэнтаў веруючых вызнаюць праваслаўе, 14 — каталіцызм і каля двух — пратэстантызм.

Рэспубліканскія і мясцовыя органы ўлады надавалі вялікую ўвагу рэалізацыі 13 праграм аб супрацоўніцтве, заключаных міністэрствамі, ведамствамі і выканаўчымі камітэтамі з Беларускай праваслаўнай царквой.

“Рэлігійна-маральныя арыенціры займаюць усё больш значнае месца ў духоўным адраджэнні беларускага народа, у фарміраванні высокай духоўнасці, грамадзянскай пазіцыі, патрыятычнай свядомасці”, — сказаў старшыня. Пры гэтым ён падкрэсліў, што “традыцыйныя канфесіі ў мінулым годзе не толькі актывізавалі сваё рэлігійнае жыццё”, але і пачалі надаваць

вялікую ўвагу сацыяльным і гуманітарным праектам.

У мінулым годзе былі зарэгістраваны 34 новыя праваслаўныя трыохы. Акрамя таго, створана 11-я епархія Беларускага Экзархата — Бабруйска-Асіповіцкая. Прадоўжана будаўніцтва 188 праваслаўных храмаў, пачалося ўзвядзенне яшчэ 26 цэркваў і сабораў. Забяспечанасць прыходаў культурнымі будынкамі складае 86 працэнтаў.

Старшыня камітэта адзначыў, што да 1 верасня 2006 года плануецца скончыць рэстаўрацыйныя работы ў Жыровіцкім Свята-Успенскім манастырскім комплексе. Яны вядуцца па даручэнні кіраўніка дзяржавы.

Значную дапамогу ў рэстаўрацыі помнікаў культуры, а таксама будаўніцтве культурных будынкаў Беларускай праваслаўнай царкве аказваюць Брэсцкі аблвыканкам і Мінскі гарвыканкам, адзначыў Леанід Гуляка.

“Паміж органамі ўлады і епархіямі Рымска-каталіцкай царквы ў

Беларусі ўсталяваліся канструктыўныя і адкрытыя ўзаемаадносіны”, — адзначыў у дакладзе Леанід Гуляка.

“Знаходзячы разуменне і падтрымку ўлад, Рымска-каталіцкая царква заняла актыўную пазіцыю ў вырашэнні сацыяльных праблем у грамадстве: ствараюцца рэлігійна-культурныя цэнтры, праводзяцца фестывалі і гуманітарныя акцыі”, — падкрэсліў ён.

Важнай падзеяй назваў Леанід Гуляка сустрэчу 25 снежня 2005 года кіраўніка дзяржавы са старшынёй Канферэнцыі каталіцкіх епіскапаў у Беларусі Кардыналам Казімірам Свентэкам. На ёй быў абмеркаваны таксама ход рэстаўрацыйных работ у Архікафедральным касцёле Прасвятой Дзевы Мары ў Мінску. Работы па ўзнаўленні ўнікальных фрэсак будуць прадоўжаны ў 2006 годзе. На гэтыя мэты плануецца накіраваць звыш 800 мільёнаў беларускіх рублёў.

Леанід Гуляка ў сваім выступленні таксама падрабязна ахарактарызаваў узровень су-

працоўніцтва ўлады з нацыянальна-культурнымі аб’яднаннямі, дыяспарамі беларусаў за мяжой.

У ліку галоўных задач на гэты год Леанід Гуляка назваў актывізацыю распрацоўкі законапраекта аб суайчынніках за мяжой, завяршэнне ўзгаднення праекта Дзяржаўнай праграмы развіцця супрацоўніцтва з суайчыннікамі на 2006-2010 гады. Гэты дакумент затым плануецца ўнесці на зацвярджэнне ўрада краіны. “Стабільнай і сістэмнай у гэтым годзе павінна стаць дзейнасць па забеспячэнні нашых суайчыннікаў за мяжой дакладнай інфармацыяй аб Беларусі”, — сказаў ён.

У ліку акрэсленых задач — працоўка палажэння і фарміраванне персанальнага складу Кансульска-культурнага савета пры Камітэце. У яго ўвойдуць прадстаўнікі нацыянальна-культурных грамадскіх суполак. Зараз у рэспубліцы дзейнічаюць 118 такіх арганізацый, створаных прадстаўнікамі 25 народаў. Першае пасяджэнне гэтага дарадчага органа намечана правесці ў лютым бягучага года.

Падрыхтавала Ніна ЦІМАШОК.

Minsk to host All-Belarus People's Congress



To implement the citizens' constitutional right to take part in discussing state and public life issues, president Alexander Lukashenka signed decree #21 "Arranging the Third All-Belarus People's Congress" in Minsk on March 2-3, 2006.

The Congress is expected to discuss issues related to the implementation of the Republic of Belarus Social and Economic Development Programme for 2001-2005, a draft of the Development Programme for 2006-2010 as well as other important problems of the state and public life.

Event-2006 Belarus Invites International Observers To March Elections

Belarus has invited international election observers to monitor its 19 March presidential polls.

The Belarusian Foreign Ministry said in a statement that an invitation to observe the upcoming election had been sent to a number of international bodies, including the Commonwealth of Independent States (CIS) and the Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR) of the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE).

The ministry said the Belarusian government is ready to help international observers fulfill their mission, Belarusian authorities have done their best to hold the elections in accordance with national laws and international standards, and that it hopes that, in return, the observers will strictly comply with the Belarusian constitution, refrain from interfering in any form in the election process and assessments will be objective and non-politicized.

Integration aspects Belarus will not be a part of Russia

Belarusian President Alexander Lukashenko ruled out the possibility that the country might become part of the Russian Federation.

"We cannot become a part of Russia," Lukashenko said. "We created our own country and despite all the fluctuations in the world we will exist as a sovereign state."

He said Belarus and Russia could live as a single whole on the principles of the Union State, an idea that initially emerged in 1997 to foster political and economic integration, in particular by standardizing taxes and tariffs, but has largely remained on paper. Belarus regarded adoption of the Russian ruble as a single currency for the state in 2005, but the move has been postponed.

Alexander Lukashenko stressed that both countries should move within the union toward integration on economic and social issues.

Lukoil plans to invest \$500-600 million in Belarus

The Russian oil company Lukoil is planning to invest \$500-600 million in the Belarussian economy, counting on economic and political stability in that country, said Lukoil President Vagit Alekperov.



"Our company has invested about \$100 million in the Belarussian economy, and we are prepared to launch new projects estimated at \$500-600 million," Alekperov stated.

Before entering any market, "we calculate all risks, including economic, financial, and political ones," Alekperov said. "We have calculated these risks in relation to Belarus as well," he said.

Gazprom to transport more gas through Belarus

Russia and Belarus have agreed to increase the transportation of Russian gas to Europe. The agreement was reached at negotiations between Belarus President Alexander Lukashenko and Alexander Medvedev, Deputy Chairman of Russia's gas giant Gazprom, Echo of Moscow radio reported.

"Such political stability does exist in Belarus for the investor's work, for free movement of profits, and for reaching the profitability level," President Vagit Alekperov said.

Next round of talks on Belarus' accession to WTO to be held in February 2006

The next round of the talks on Belarus' accession to the World Trade Organization /WTO/ will be held in February 2006, foreign minister Sergei Martynov stated after his meeting with chair of the WTO General Council Ms. Amina Mohamed.

The sides discussed the main issues, which will highlight the next talks, and reached agreement on the better way to present the information necessary for the forthcoming meeting.

Sergei Martynov noted that it was too early to speak about a fixed date of the accession of Belarus to the WTO, though "this republic will do everything possible to speed up this process". "What is left is to settle issues in the framework of the multilateral negotiations focusing on customs regula-

tions and the right of a 'golden share'. We hope, these issues settled by the Belarusian party, no other issues will emerge", Sergei Martynov said. He has added that Belarus is to complete bilateral negotiations with WTO members and sign the corresponding agreements. Today Belarus has agreements with five countries including China and Turkey. It is to conclude 15-20 such agreements. "These are the parameters which hamper Belarusian accession to WTO and we hope nobody will

introduce any subjective parameters", the foreign minister said.

Amina Mohammed has noted that Belarus is at an advanced stage of accession to WTO. She has noted that long negotiations on accession to this organization have become traditional recently. The reason for this is that WTO member states seek to make sure at the stage of accession that the nominee fully complies with the WTO standards.

Belarus to bring rules of filling out transit papers in line with European standards

The state customs committee of Belarus intends to bring the rules of filling out transit papers in line with the European norms, Deputy Chief of the State Customs Committee Vladimir Goshin has told reporters.

According to him, "Belarusian specialists started working with European customs administrations to unify these rules for the goods entering the Union State from Europe or from Belarus and Russia to the west".

Vladimir Goshin has informed that the State Customs Committee is carrying out a comparative analysis of European, Belarusian and Russian legislations. Then the specialists will compare the software used by the customs bodies of different countries. "We expect that the documents will be filled out according to the single rules all the way from the Atlantic to the Pacific Oceans", he stressed. This

move will reduce the time a forwarder spends on the border, the Deputy Chairman of the Committee is convinced.

He also informed that the Committee "has accomplished serious work to coordinate the agreement on transit with Russia". A corresponding resolution has been drafted "to dot all 'i's' in the issues of customs control over the movement of goods", Vladimir Goshin has added.

Katsia Damankova, winner of the 2005 Ford Models Super Model of the World competition, smiles for the cameras in New York January 18, 2006.



Girl from Belarus becomes Supermodel of the World in New York

The beautiful Belarussian girl has won a year contract in the sum of \$250,000

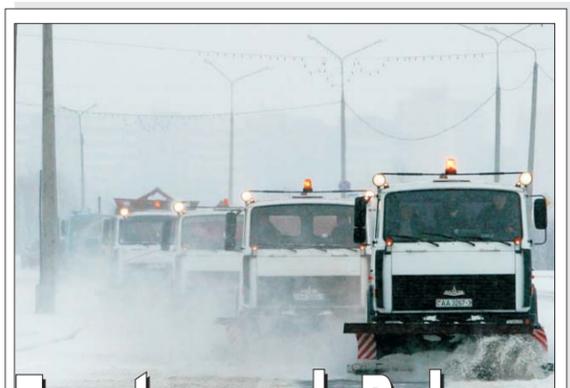
A girl from Belarus, Katsia Damankova, won the World Supermodel Contest in New York. An 11th grader from Belarus's capital Minsk won the final of the annual contest held by Ford Models agency. The Belarussian girl was lucky to become the best of other contestants from 38 countries of the world.

Katsia will have an opportunity to conclude a \$250,000 contract with Ford Models. Contestants from Canada and the Philippines who took the second and the third places would sign \$150,000 and \$100,000 contracts respectively. Other prize-winners of the contest — girls from the Netherlands, the USA and Esto-

nia — also won smaller contracts in the modeling business.

The winner of Supermodel of the World said that she is enormously attracted to the profession of a model because of an ability to travel and meet many well-known people. "The competition was tough at the contest. It was extremely pleasant for me to win," Katsia Damankova told reporters.

The Supermodel of the World contest is considered to be one of the most important springboards for young models. The first contest was held in September of 1980 in Monte Carlo. It attracts fashion magazine editors, photographers and designers from all over the world.



Frosts reach Belarus

Abnormally cold weather has crossed Russia's western borders and come to Belarus and Baltic countries.

Some settlements in the Vitebsk, Gomel and Minsk regions were left without power supply over crashes in power lines. The frosts and snow that picked up on the wire caused the crashes.

All crashes on power lines have been eliminated by the time, a source in the Belarussian Emergencies Ministry informed. "Power supply resumed. Life-supporting facilities are working in the normal regime," the source said.

Temperature fell to -29 in some parts of Belarus,

but experts said disruptions in the normal operations of heating systems and power grids were minor and all equipment failures were eliminated timely.

Additional teams of repair workers were set up in all parts of the country so as to be able to liquidate any technological problems.

All the emergency and dispatching services changed over to round-the-clock operations.

Weather forecasters say cold is likely to keep till end of January.

Незабыўны вальс...



Летас у адным з тэлеэпартжаў беларускае тэлебачанне паказала, як Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка на сваяе ўраджэ "Дажынкi" ў Слуцку танцуе вальс з абаяльнай жанчынай. Гэтай жанчынай была Ала Гарэлікава, дэпутат гарадскога Савета Севастопаля, кіраўнік Беларускай грамадскай арганізацыі.

Ала Гарэлікава жыве ў Севастопалі амаль 26 гадоў. Нарадзілася ў Беларусі, на Гомельшчыне, у Жлобінскім раёне. І сёння, як прызнаецца, "Радзіма ў сэрцы, Радзіма ў памяці..."

У Севастопалі каля шасці тысяч беларусаў. Ала Гарэлікава прадстаўляе беларускую грамадскую арганізацыю ў гарадскім Саветае ўжо другое скліканне.

— Калі мы пачыналі, было нас усяго шэсць энтузіястаў. Думалі: ці атрымаецца сабраць разам беларусаў? Але землякі пацягнуліся на агецьнік. Зараз мае вельмі актыўную грамадскую арганізацыю, уваходзім у склад асацыяцыі нацыянальна-культурных таварыстваў горада Севастопаля. У нас цесныя стасункі з беларусамі Крыма. Праз іх падтрымліваем кантакты з Саюзам беларусаў Украіны. Супрацоўнічаем з Пасольствам Рэспублікі Беларусь ва Украіне. Так што эфектыўна працуем дзеля дабрабыту беларусаў, якія жывуць у гэтай краіне, і дзеля дабрабыту нашай Радзімы — Рэспублікі Беларусь.

Працуем на многіх накірунках. Асноўным лічым захаванне беларускай нацыянальнай культуры, традыцый, мовы ў Севастопалі. Сабралі ў сваіх дамах і кватэрах адметныя беларускія рэчы і вырабы: ручнікі, кнігі, вышиванкі, розныя вырабы з саломкі, лазы, беларускі крышталь, нават беларускія мяккія цацкі. І ўсё гэта выкарыстоўваем на нашых нацыянальных выставах, якія праходзяць у Дні горада Севастопаля, на свята Незалежнасці Украіны, у Дні славіянскага пісьменства і культуры ў Хер-



санесе. Гэтыя выставы скарыстоўваем на нашых агульных сходках, на мерапрыемствах, у бібліятэках, навучных установах. Напрыклад, у школах праводзім "уроки братэрства". І вельмі задаволены настаўнікі, калі мы расказваем пра Беларусь і ілюструем апавед рэчымі беларускага побыту.

Зараз актыўна займаемся правядзеннем беларускіх абрадавых свят. Севастопальцы ўжо ведаюць, што такое беларуская Масленіца, Каляды. Ужо тройчы на беразе Чорнага мора прайшло Купалле. А таксама такое рэдкае нават на Беларусі свята, як Жаніцба коміна...

Мы вельмі ганарымся, што стварылі ансамбль беларускай песні "Белая Русь". 15 самадзейных артыстаў збіраюцца кожны тыдзень на рэпетыцыі. Выступаюць нашы беларусы на канцэртах, на фестывалях народнай песні, на крымскім фестывалі беларускай песні.

Сёлета зрабілі сваю канцэртную праграму, яна была прысвечана 60-годдзю Вялікай Перамогі. Лічым, што вельмі важна берагчы сваю гістарычную спадчыну. У Севастопалі і Крыма — вельмі багатая гісторыя. Беларусы таксама змагаліся і гінулі за свабоду і незалеж-

насць гэтай зямлі. Так, героі-беларусы Першай Крымскай вайны пахаваны на брацкіх могілках. Мы бываем там, наводзім парадак, прыносім кветкі. Беларус Аляксандр Казарскі — нацыянальны герой Крыма. На вуліцы яго імя мы ўстанавілі памятную дошку.

Шануем памяць і слыннага сына беларускай зямлі паэта Максіма Багдановіча. Пахаваны ён у Ялце, куды мы ездзім і дзе сустракаемся з беларусамі Крыма.

У Севастопалі адбылася вялікая трагедыя — гібель лінкора "Новарасійск". Мы даведаліся, што там загінулі 28 беларусаў. Разам з Саветам ветэранаў у дзень гібель лінкора штогод ушаноўваем іх памяць — кідаем кветкі на марскія хвалі... Летас мы разам з Пасольствам Рэспублікі Беларусь ва Украіне ўручылі 90 медалёў "60 гадоў вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў".

Вельмі важным у нашай дзейнасці лічым інфармацыйны напрамак, бо часта інфармацыя пра сапраўднае становішча ў Беларусі наўмысна замоўчваецца. Мы, беларусы, якія жывуць ва Украіне, стараемся гэты прабел ліквідаваць. Інфармацыю атрымліваем з нашага пасольства, у Саюзе Беларусі ва

Украіне, а таксама з газеты "Голас Радзімы". Нашы землякі з Савета ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны горада Гомеля дасялаюць нам газеты "Звязда" і "Советская Белоруссия".

Летас нам стала лягчэй працаваць, бо з лютага ў Севастопалі праз кабельнае тэлебачанне з'явілася магчымасць глядзець тэлеканал "Беларусь-TV". Гэта вельмі важна, што севастопальцы могуць убачыць жыццё ў Беларусі на ўласныя вочы. У севастопальскіх газетах расказваем пра нашу арганізацыю, раз у месяц на севастопальскім тэлебачанні таксама ідуць перадачы пра беларускую дыяспару. Увогуле, у гэтым прычарнаморскім горадзе да беларусаў і Прэзідэнта Аляксандра Лукашэнка ставяцца вельмі прызна. Хацелася б часцей бываць на Радзіме, але нашы фінансавыя магчымасці не заўсёды гэта дазваляюць. Восенню надарылася магчымасць пабыць ў Слуцку на сваяе ўраджэ "Дажынкi". Нам пашанцавала, што ў Севастопалі ёсць землякі-прадпрыемальнікі, якія фінансавалі паездку. Мы сяржам з сям'ёй Фядоткіных. Адзін з братоў жыве ў Севастопалі, а другі — у Слуцку. Дапамагло нам і Пасольства Рэспублікі Беларусь ва Украіне, і Слуцкі гарвыканкам.

Калі прыедзеш у Беларусь, адразу адчуваеш, што ты знаходзішся ў дзяржаве, дзе парадак, выдатныя дарогі, чысціня. Звярнулі ўвагу на тое, як адчуваецца сябе людзі. Мы бачылі іх спакойнымі, упэўненымі. І хочам, каб беларусы цанілі тое, што дзяржава для іх робіць.

Шкада, што беларусы Севастопаля не могуць аддаць свае галасы ў падтрымку лідэраў на Радзіме, паколькі з'яўляюцца грамадзянмі іншай краіны. Але мы праз СМІ выказваем падтрымку беларускаму народу і Прэзідэнту краіны Аляксандру Лукашэнку.

Тое, што убачылі мы ў Слуцку, цяжка перадаць словамі. У дзень "Дажынак" мы не хадзілі, мы лёталі па горадзе, таму што нам вельмі хацелася ўсё сфатаграфавач, зняць на відэакамеру, каб паказаць потым у Севастопалі і беларусам, і карэнным жыхарам горада, як прыгожа ўшаноўваюць на нашай Радзіме людзей працы.

А яны зэтага заслужылі. Мы ведалі, які моцны ўраган пранёсся над Беларуску, ледзь не загінуў ураджай. Менавіта намаганнямі сельскіх працоўнікаў было зроблена ўсё, каб захаваць кожны каласок...

Свята атрымалася цудоўным. Сэрца радавалася, калі мы глядзелі на ўсё. Калі, калі павінен быў прыехаць Аляк-



сандр Лукашэнка ўручаць узнагароды пераможцам жніва.

Падчас канцэрта майстроў мастацтваў спявачка з Расіі Людміла Сенчына аб'явіла "белы танец" і прапанавала дамам запрашаць кавалераў. Я не магла не запрасіць Прэзідэнта на гэты танец... Вельмі рада, што такі выпадак надарыўся ў маім жыцці. І сёння з далёкага Севастопаля хачу паўтарыць словы, якія падчас танца сказала Аляксандру Лукашэнку: "Дзякуй вялікі за тое, што Вы робіце для беларускага народа..."

Калі вярнуліся ў Севастопаль, пастараліся як мага больш у мясцовых СМІ расказаць пра Беларусь, паездку ў Слуцкі і "Дажынкi". У тым ліку ў папулярнай тэлепраграме "Добрай раніцы, Севастопаль!". Выступалі на агульным сходзе беларусаў. Зрабілі відэафільм на паўтары гадзіны, паказвалі яго ў грамадскіх арганізацыях. Тэма Беларусі вельмі ўсіх цікавіць.

Планаў на 2006 год у нас шмат. Ведаем, што ў Беларусі 2006-ы год аб'яўлены Годам Маці, таксама бюджэтам улічваецца гэта. Наперадзе — і Дні славіянскага пісьменства ў нашым горадзінным месцы — Херсанесе, і дэманстрацыя на свята 1 Мая, калі мы сваёй арганізацыяй выходзім з беларускімі сягамі. Севастопальцы нам заўсёды апладзіруюць. Гэта і Дні горада. І, канечне ж, свята Івана Купалы на беразе Чорнага мора. Купалле супадае з гадавінай утварэння нашай арганізацыі, таму гэты дзень для нас асабліва дарагі...

Аналізуючы праз колькі гадоў дзейнасць нашай грамадскай арганізацыі, лічым, што выбралі правільны накірунак. Ён — запатрабаваны не толькі беларускім аб'яднаннем, але і жыхарамі Севастопаля, усім Крымскім рэгіёнам...

Падрыхтавала
Ганна МАХАВІКОВА.
НА ЗДЫМКАХ: "Дажынкi-2005" у Слуцку; беларусы Севастопаля ля помніка Максіму Багдановічу ў Ялце.
Фота Сяргея КУЗНЯЦОВА і з архіва рэдакцыі "ГР".

Як "завадчане" прымалі гасцей з Новасібірска

Напрыканцы Каляд Мінск наведалі госці з Новасібірска. Са сталіцы Сібіры прыехалі Людміла Шчаслівенка, Надзея Тамілава, Антаніна Мітрафанова са сваімі вучаніцамі Ульянай Масалавай, Ганнай Суслінай, Вольгай Сітнікавай. Трое сутак у цягніку — і творчую жаночую каманду сустрэў святочны Мінск. Дзяўчынкі, бацькі якіх родам з Беларусі, убачылі радзіму сваіх продкаў упершыню і былі глыбока ўражаны.

Не так даўно кожны раён сталіцы вызначыў партнёраў з ліку беларускіх суполак за мяжой. Заводскі супрацоўнічае з Беларускай культурна-асветніцкай цэнтрам імя Ефрасінні Полацкай у Новасібірску. Адміністрацыя Заводскага раёна на чале з кіраўніком Вячаславам Юхновічам ужо пабывала ў Сібіры, была ўражана патэнцыялам горада і дамовілася пра супрацоўніцтва з беларусамі, якія там жывуць.

Вельмі сімвалічна, што першыя прыехалі якраз дзеці з настаўнікамі. У Адміністрацыі Заводскага раёна ўпэўнены, што так і трэба пачынаць супрацоўніцтва — са знаёмства з тымі, хто ёсць наша будучыня, прыгтым будучыня адораная. Дзяўчынкі, якія сталі першымі ластаўкамі, — юныя мастачкі, навуччэнкі дзіцячай школы мастацтваў,

дзе Людміла Шчаслівенка працуе выкладчыцай. Надзея Тамілава — кандыдат тэхнічных навук, працавала ў лёгкай прамысловасці. З Беларусі быў яе дзед. Выкладае дзецям дэкаратыўна-прыкладнае мастацтва, працуе па эксперыментальнай праграме. Вучаніца Надзеі Тамілавай Вольга Сітнік займаецца ў яе другі год і з'яўляецца стыпендыятам прэміі губернатара Новасібірскай вобласці для адораных дзяцей. У Антаніны Мітрафановай з Беларусі маці. Яны з сястрой даўно збіраліся наведаць нашу краіну, але адбылося гэта толькі зараз разам з вучаніцай Ульянай Масалавай, стыпендыяткай мэра Новасібірска.

На сустрэчы ў Адміністрацыі Заводскага раёна госці расказвалі пра сваё жыццё ў Сібіры, дзіцячую творчасць і цэнтр імя Ефрасінні Полацкай. Ён з'яўляецца для іх вя-

лікай падтрымкай у жыцці.

Ігар Лучанок, песні якога ведаюць і любяць на абсягах усяго былога СССР, і канешне ж у Сібіры, зазначыў, вітаючы гасцей, што ніколі не губляў сувязі з гэтым краем. Ён абяцаў падтрымку Людміле Шчаслівенка, якая прывезла з Новасібірска зборнік песень з нотамі "Корні родства вековые в музыке Белой Руси". Нават разам з ёю прысяваў песню, якую Людміла Шчаслівенка напісала на верш Івана Кяроды.

Дзеці, якія прыехалі з Расіі, займаюцца прыкладным мастацтвам, а менавіта народнымі промысламі. Яны прывезлі з сабой шмат работ. І ад усёй душы падарвалі іх і кіраўніцтву Адміністрацыі Заводскага раёна, і сваім беларускім калегам. Вельмі карыснай у гэтым рэчышчы была сустрэча з дзецьмі і выклад-



чыкамі ў Палацы пазашкольнай работы "Золак", які мінулай вясной адзначыў 30-годдзе. У "Золаку" рознымі відамі мастацтва, у тым ліку прыкладным, якое асабліва цікавіла гасцей з Новасібірска, займаецца 6 500 дзяцей. У 520 гуртках працуе 270 педагогаў.

Госці наведалі музей Вялікай Айчыннай вайны, мемарыяльны комплекс "Хатынь", машы масавага расстрэлу мірных жыхароў у вёсках Вялікі і Малы Трасцянец.

А развіталіся, як і належыць пасля душэўнай сустрэчы, са слязамі.

Кожны на Беларусі знайшоў нешта сваё. Для дзяўчынак паездка на радзіму продкаў стала адкрыццём, доўгачаканым і прыемным. З сабой павезлі шмат уражанняў і падарункаў.

Алена СПАСЮК.
НА ЗДЫМКУ: сустрэча ў "Золаку" — злева направа: Ульяна МАСАЛАВА, Ганна СУСЛІНА, Вольга СІТНІКАВА, Антаніна МІТРАФАНАВА, Надзея ТАМІЛАВА, Людміла ШЧАСЛІВЕНКА, дырэктар "Золака" Ірына ПЯТРОВІЧ, супрацоўніца Адміністрацыі Заводскага раёна горада Мінска Галіна КОРЗУН.
Фота Сяргея ДЗЕНІСЕНКІ.



Андрэ Бём сам родам з Германіі, але працуе ў Белдзяржуніверсітэце на філалагічным факультэце і факультэце міжнародных адносін. Выкладае беларускім студэнтам нямецкую мову і культуру. Добра валодае беларускай і рускай мовамі, чытае беларускую літаратуру. Асабліва падабаюцца яму апавесці "Лісце каштану" і "У сняхгах драмае вясна" Уладзіміра Караткевіча. У вольны час сустракаецца з сябрамі, ходзіць калі-нікалі ў кіно, тэатр, на выставы.

ШЛЯХ У СІНЯВОКУЮ КРАІНУ

Першы раз Андрэ Бём прыехаў у Беларусь у 1996 годзе на 10-дзённую экскурсію, а затым у 1997-м, таксама як турыст. У той час пра краіну нашу ён ведаў вельмі мала, але забабонаў у адносінах да Беларусі не было, тым больш што сярод беларусаў ужо тады Андрэ меў сяброў. Ён паступіў у Бохумскі ўніверсітэт, які, дарэчы, супрацоўнічае з БДУ. Складлася так, што Андрэ Бёму выпала магчымасць прадоўжыць тры семестры вучобы з 1999 па 2001 год у ВДУ беларускай дзяржавы па праграме абмену. Ён прайшоў стажыроўку на Філалагічным факультэце БДУ (кафедра нямецкага мовазнаўства) дзяку-

Андрэ Бём — нямецкі энтузіяст у беларускім акружэнні

ючы стыпендыі праграмы "Нямецкая служба акадэмічных абменаў" (DAAD).

Праз некаторы час Андрэ Бём перавёўся ў Лейпцыгскі ўніверсітэт, дзе і атрымаў дыплом. Трэба заўважыць, што такое перамяшчэнне ў Германію не з'яўляецца складаным. У 2004-2005 гадах ён займаўся ў Мінску навуковым даследаваннем — нямецка-беларускім і адначасова дыдактычным. І з верасня Бём — выкладчык БДУ, таксама па лініі DAAD, у дадатак дае кансультацыі студэнтам ВДУ Беларусі, якія хочучь трапіць у Германію, каб займацца навуковай працай ці працягваць сваю адукацыю.

БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА І АДЗІН З ЯЕ ДЫЯМЕНТАЎ

Калі прыйшоў час пісаць магістарскую працу па славістыцы, канкрэтна па літаратуры XX стагоддзя, Андрэ Бём спыніў свой пошук на творчасці Уладзіміра Караткевіча. Ён лічыць, "што гэта вельмі цікавы пісьменнік, менавіта таму, што ідэалізуе беларускую гісторыю, не будучы пры гэтым нацыяналістам". У творчасці У. Караткевіча — не сялянская і не ваенная проза, што з'яўляецца амаль традыцыйным для беларускай літаратуры, а "проза і ўвогуле ўся літаратура з глыбокім філазафскім сэнсам". І гэта магістарскай працы адпавядае погляду Андрэ Бёма на творчасць бе-

ларускага класіка: "Светабачанне ў выбраных эпічных творах Уладзіміра Караткевіча".

Андрэ Бём з задавальненнем прыняў удзел у Міжнароднай канферэнцыі, прысвечанай 75-годдзю з дня нараджэння Уладзіміра Караткевіча. Ён падрыхтаваў даклад пад назвай "Рэцэпцыя творчасці Уладзіміра Караткевіча ў Германіі", у якім акрэсліў свой погляд на значэнне творчасці пісьменніка не толькі для беларускіх, але і для нямецкіх чытачоў. Увогуле перакладаў твораў У. Караткевіча на нямецкую мову вельмі мала: толькі раман "Дзікае паляванне караля Стаха", апавяданне "Благіт і золата дня" і эсэ "Зямля пад бэльмі крышамі".

Для нямецкіх літаратуразнаўцаў знайсці элементы рамантизму ў беларускай літаратуры XX стагоддзя, дзе пануе амаль адзін соцрэалізм, вельмі складана. Таму творчасць Уладзіміра Караткевіча і ёсць захапляючае выключэнне. А сама галоўнае, што цікава нямецкім чытачам, — гэта інтэрнацыянальнасць твораў беларускага пісьменніка.

ШПЁННАЯ ПРАЦА ДЛЯ ЛІТАРАТУРЫ

У 2002 годзе сумесна з маладымі беларускімі літаратарамі Андрэ Бём выдаў у мінскім выдавецтве Логвінаў зборнік сучаснай нямецкай і беларускай паэзіі пад назвай "Лінія фрон-

ту". А ў мінулым годзе займаўся перакладам беларускай паэзіі для нямецкага Інтэрнэт-партала www.lytikline.org.

Да Андрэ Бёма звярнуліся з прапановай напісаць артыкулы пра беларускую літаратуру для перавыдання нямецкай 21-томнай анталогіі, даслалі спіс аўтараў і тэкстаў, сярод якіх былі і Я. Колас, М. Багдановіч, В. Быкаў і многія іншыя. На здзіўленне Андрэ Бёма, твораў У. Караткевіча ў гэтым спісе не было. Але гэта акалічнасць не спыніць працу нямецкага выкладчыка БДУ па вывучэнні творчасці таленавітага пісьменніка, і артыкулы, прысвечаныя раманам "Каласы пад сярпом тваім" і "Дзікае паляванне караля Стаха" абавязкова ўбачаць свет.

УСЁ ЯШЧЭ НАПЕРАДЗЕ

Андрэ Бём будзе працаваць у БДУ яшчэ мінімум два гады. Ёсць магчымасць застацца. Увогуле як філолаг ён збіраецца далей займацца беларускай літаратурай, яе перакладамі. Плануе данесці да суайчыннікаў творы Сяргея Дубаўца і Андрэя Данько. Сваёй працай Андрэ Бём задаволены, а сваіх студэнтаў проста абажае.

З нагоды Новага года і Каляд Андрэ віншуе беларусаў і зычыць ім "шчасця і поспехаў, і каб яны вырашылі свае праблемы як мае быць".

Марына ГАБРЫЯНІК.

Кнігарня

Карэйскія ўражанні Зіновія Прыгодзіча



12 студзеня ў ДOME дружбы адбылася прэзентацыя кнігі Зіновія Прыгодзіча "Доўга будзе Карэя мне сніцца...", якая выдана ў 2005 годзе.

Прэзентацыя адбылася з удзелам сяброў таварыства дружбы "Беларусь — Карэя", прадстаўніка МЗС Беларусі Аляксандра Гур'янава, журналістаў, актывістаў Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі, якія падзяліліся ўражаннямі ад знаёмства з выданнем. Агульнай думкай прагучала: Паўднёвая Карэя, далёкая і малавядомая зямля з такой прыгожай і паэтычнай назвай — Краіна ранішняй свежасці, стала бліжэй.

Кніга "Доўга будзе Карэя мне сніцца" напісана на беларускай і рускай мовах, аздоблена мноствам выразных фотаздымкаў, па якіх можна атрымаць даволі прыемныя ўражанні аб гэтай краіне. Аўтар падрабязна расказвае пра гісторыю і рэчаіснасць сучаснай Карэі, яе традыцыі і народныя звычкі, пра культ сям'і і эканоміку, культуру, навуку, адукацыю, ахову здароўя.

Напісаная ў форме дарожнага эсэ кніга ўяўляе цікавасць для самага шырокага кола чытачоў.

Валянціна ГРЫШКЕВІЧ.

Незабыўнае

Трасцянец — нацыянальная і агульначалавечая трагедыя

У гісторыі супрацоўніцтва дзяржаў, народаў ці пэўных супольнасцей людзей ёсць нямала прыкметных старонак. Асабліва значная — дапамога пацярпелым ад войнаў, прыродных альбо тэхнагенных катастроф, мінімізацыі іх наступстваў, увекавечанне памяці іх ахвяр. У гэтай высакароднай справе няма розніцы ў прыналежнасці да грамадзянства, веравызнання, нацыянальнасці альбо тых ці іншых перакананняў... Пацярпелым ад ядзернай бамбардзіроўкі ў Хірасіме і Нагасакі спачувае і ў свой час аказаў дапамогу ўвесь свет, ахвярам грамадзянскай вайны ў Іспаніі ў 30-я гады XX стагоддзя дапамагалі тысячы людзей з іншых краін, вынікі Чарнобыльскай катастрофы ў Беларусі, Украіне і Расіі пасільна мінімізуюць арганізацыі — ад ААН да асобных людзей многіх краін. Спіс працяг чалавечай салідарнасці ўсё павялічваецца.

У Беларусі, пад Мінскам, у час вайны размяшчаўся ў 1941-1944 гадах лагер смерці Малы Трасцянец, дзе ў пакутах загінулі, па розных аўтарытэтных крыніцах, ад 200 тысяч да паўмільёна чалавек. Гэта грамадзяне СССР, найбольш з Беларусі, а таксама шэрагу іншых краін — ад Ла-Манша да Венгрыі, Чэхіі і Польшчы. Бясконцы мартыролаг беларусаў, рускіх, палякаў і многіх іншых. У тым ліку дзесяткі тысяч яўрэяў — вянзляў Мінскага, Полацкага, Барысаўскага, Вілейскага, а таксама Смаленскага гета і гэта многіх краін Цэнтральнай і Заходняй Еўропы. Толькі з Вены — не менш як 11 эшалонаў, з Прагі — 9.

Месяцы іх гвалтоўнага смяротнага пакарання нават нельга назваць магільямі, гэта лес пасляваеннага падросту. Месяцы зняволення, катаванняў, прымусовай працы ўяўляюць сабою зарослую бильяном пустэчу... Пасля вайны, па волі ўлад СССР, былі ўзведзены тры мемарыяльныя знакі ў Трасцянец, самы прыкметны — з Вечным агнём. Аднак месяцы пакарання смерцю і пахавання безліч людзей, тэрыторыя лагера і крэмацыйнай печы-ямы, дзе спалена 50-66 тысяч жывых ахвяр трасцянецкай трагедыі ў перыяд пасля лістапада 1943 года, застаюцца нейтарэдакаванымі належным чынам, хаця

тэрыторыя былога лагера смерці Малы Трасцянец з'яўляецца помнікам гісторыі рэспубліканскага значэння.

Трасцянец — трэці, альбо чацвёрты, па розных аўтарытэтных звестках аб колькасці ахвяр, — у сістэме нацысцкіх "фабрык" смерці. З пачатку 90-х гадоў XX стагоддзя пра Трасцянец вядзе гаворку — пачутую ўжо не толькі ва ўрадзе Беларусі, але і міжнароднай супольнасцю, перш за ўсё Еўропы, а таксама Ізраіля і ЗША, — заснаваны ў 1993 годзе ГА "Гісторыка-мемарыяльны фонд "Трасцянец". Пазней узніклі і іншыя арганізацыі: РГА "Гістарычнае таварыства "Трасцянец" у 2000 годзе як пераемнік раней названага ГА "ГМФ "Трасцянец", а таксама Гістарычная майстэрня, створаная Мінскім міжнародным адукацыйным цэнтрам (ФРГ — Беларусь) і Саюзам яўрэйскіх арганізацый і абшчын Беларусі.

У 1994-2002 гадах прыняты тры пастановы парламента і ўрада краіны аб увекавечанні памяці ахвяр трасцянецкай трагедыі, праектаванні і ўзвядзенні мемарыяльнага комплексу на ўсёй тэрыторыі лагера, якая ахоўваецца, і месца пахаванняў на 210 гектарах і пяці гісторыка-мемарыяльных зонах. Ідзе праектаванне мемарыяла, у тым ліку і з удзелам замежных спецыялістаў, а таксама трох пра-

ектных інстытутаў горада Мінска.

Можна ўявіць сабе, колькі часу, колькі сіл і сродкаў запатрабуе ўзвядзенне мемарыяла такога маштабу. Беларусь, як ніякая іншая краіна свету, пацярпела ад наступстваў акупацыі і Вялікай Айчыннай вайны. І ўнесла свой важкі ўклад у агульную перамогу народаў над фашызмам. І каму, як не грамадзянам Беларусі, трэба паклапаціцца, каб з'явіўся велічны мемарыял у Трасцянец.

Аднак, што вельмі слушна, да гэтай высакароднай працы выказавае гатоўнасць далучыцца невялікая колькасць замежных і міжнародных арганізацый, людзей добрай волі. Значная колькасць выхадцаў з Беларусі, вядома, таксама зведала пакуты і трагедыю вайны і магла б прыняць пасільны ўдзел ва ўзвядзенні мемарыяла ў Трасцянец. Мера вагі ў гэтай справе — уласнае сумленне, памяць пра Радзіму і добрая воля.

Украіне створаны прадстаўнічы аргкамітэт для падрыхтоўкі і правядзення Устаноўчай канферэнцыі Міжнароднага фонду памяці ахвяр трасцянецкай трагедыі. Канферэнцыя мае адбыцца паміж 9 мая і 13 ліпеня 2006 года, калі, мяркуецца, грамадскасці будзе прадстаўлены праект мемарыяла.

Аднак ініцыятары заснавання

Міжнароднага фонду чакае такі аб'ём працы на грамадскай аснове і такія фінансава-тэхнічныя затраты, каб заснаваць Міжнародны фонд, якія непад'ёмныя для супольнасці гісторыкаў, архітэктараў, святароў розных канфесій і іншых. Дапамогу ад дзяржавы ў справе стварэння Міжнароднага фонду яго аргкамітэт прыняць не мае права, бо гэта супярэчыць няпісаным прыняцям стварэння фонду, прынятым міжнароднай супольнасцю.

Заснаванне азначанага Міжнароднага фонду — справа грамадская, якая ўжо падтрымана шэрагам дзяржаўных устаноў і дзяржаўных органаў кіравання Беларусі. Гэта сведчыць, што ў нашай Айчыне спее, нараджаюцца грамадзянская супольнасць, нягледзячы на вядомыя цяжкасці "пераходнага" перыяду. Нельга "лёгка" дзяржаўным рублём бясціць тое, што па вызначэнні павінна нараджацца самастойна. Калі Міжнародны фонд будзе створаны, ён сам зможа аказаць дапамогу дзяржаве ў вельмі затратным будаўніцтве мемарыяла ў Трасцянец.

Аргкамітэт мае адрас: Белдзяржмузей Вялікай Айчыннай вайны, праспект Незалежнасці, 25 "А", г. Мінск. 220050. Тэл. 215-82-13, факс (+3758-17)210-55-71, тэл/факс 284-35-14.

Паведамляем тым, хто гатовы аказаць фінансава-тэхнічную дапамогу аргкамітэту, банкаўскі рахунак у беларускіх рублях: 3015005680021, код 601, філіял 500 АСБ "Беларусбанк". УНП 100589710. Атрымальнік: ГА "ГМФ "Трасцянец". Мэта пералічэння: "На падрыхтоўку і арганізацыю правядзення Устаноўчай канферэнцыі Міжнароднага фонду памяці ахвяр трасцянецкай трагедыі".

Нумар валютнага рахунку аргкамітэт прадставіць пасля атрымання ліста ахвярадаўцы, бо ён пакуль не адкрыты альбо не замоўлены ні ў адной з арганізацый-заснавальнікаў.

Пісьмовая заява зацікаўленых асоб на адрас аргкамітэта і факт пэўнай пасільнай падтрымкі яго дзейнасці, па волі ахвярадаўцы, з'яўляецца пацвярджэннем уступлення ў азначаны Міжнародны фонд. Неабходныя дадатковыя дакументы, даведкі, публікацыі ў СМІ, кнігі і копіі дакументальных фільмаў пра Трасцянец могуць быць прадастаўлены.

Яўген ЦУМАРАЎ, старшыня ГА "ГМФ "Трасцянец", былы дэпутат парламента Беларусі ў 1990—1996 гадах па акрузе, дзе знаходзіцца помнік гісторыі "Лагер смерці Малы Трасцянец".

Сувязь літаратурнага мінулага і сучаснасці можна было адчуць у Мінскай гарадской бібліятэцы імя Цёткі, падчас правядзення літаратурна-музычнай вечарыны "Стану песняй у народзе!" Імпрэза ладзілася да 100-годдзя выхаду ў свет зборніка "Хрэст на свабоду" слаўтай беларускай паэтки Алаізы Пашкевіч (Цёткі). Напярэдадні падзеі бібліятэкай, а таксама суполкай маладых твораў "Літаратурнае прадмесце" сумесна з выдавецтвам "Мастацкая літаратура" быў аб'яўлены рэспубліканскі конкурс на лепшы верш сярод юных паэтаў Беларусі. У бібліятэку прыйшло каля ста лістоў з творами, напісанымі на беларускай мове, з розных куткоў нашай краіны. Жюры (у склад якога ўвайшлі вядомыя беларускія паэты Віктар Шніп і Людміла Рублеўская, загадчыца бібліятэкі імя Цёткі Рэгіна Багамолава, маладыя творцы Зміцер Арцхо і Аксана Спрычан) падвяло вынікі конкурсу і вызначыла пераможцаў, якія і былі аб'яўлены на гэтай вечарыне.

Першае месца заняў Вінецусь Бяньха (г. Астравец), другое месца — Яніна Грыцкевіч (Лунінецкі раён), трэцяе месца — Настасся Нарэйка (г. Маладзечна). Усе пераможцы атрымалі добрыя падарункі — кнігі выдавецтва "Мастацкая літаратура" і магчымасць пабачыць свае вершы на старонках рэспубліканскіх выданняў. Сярод кніжных падарункаў іх чакаў прыемны сюрпрыз: народны пісьменнік Беларусі



Янка Брыль уласна падпісаў для іх адзін са сваіх зборнікаў.

Цікавай і адметнай

вечарына: гасцей сустракала... сама Цётка (у яе ролю пераўвасобілася маладая паэтка Аксана Спрычан). Безумоўна, гучалі вершы Алаізы Пашкевіч (Цёткі), а таксама скрыпка — як вядома, любімы інструмент паэтки і адзін з сімвалаў яе творчасці. Некалі Цётка пісала:

...Крэпкі б толькі былі струны,
Я зайграла бы ад ішчазы,
Я зайграла б смехам кветак,
Нікак шэптам залацістых...
Юны музыкант Арсен Асіеўскі най-

граў мелодыі на так любімай Цёткаю скрыпцы. Акрамя таго, на вечарыне выступалі вядомыя барды Зміцер Сідаровіч, Серж Мінскевіч і Таццяна Пузенка; павесяліў прысутных гумарыстычны гурт маладых артыстаў "Жаба ў каляіне". І, канешне ж, гучалі вершы пераможцаў конкурсу, а таксама маладых паэтаў з суполкі "Літаратурнае прадмесце" і пісьменнікаў Людмілы Рублеўскай і Віктара Шніпа.

Сваімі ўражаннямі пасля вечарыны падзялілася загадчыца бібліятэкі імя Цёткі Рэгіна БАГОМОЛАВА:

— Наша бібліятэка носіць імя слаўтай беларускай паэтки. Гэта вялікі гонар, але і адначасова вялікая адказнасць. Таму мы заўсёды прапагандуем творчасць Цёткі, і, зразумела, не маглі абмінуць такую дату, як 100-годдзе з дня выхаду яе зборніка "Хрэст на свабоду". Выраслі правесці з гэтай нагоды літаратурна-музычную вечарыну, але зрабіць яе арыгінальна: сумясціць з падвяжэннем вынікаў конкурсу на лепшы верш сярод юных паэтаў. І гэта невыпадкова: як вядома, Алаіза Пашкевіч (Цётка) пайшла з жыцця маладой, і засталася ў літаратуры маладой, але таленавітай асобай. І мы пэўным чынам дастасавалі гэты біяграфічны факт з падтрымкай маладых твораў Беларусі, пачынаючых майстроў айчынага прыгожага пісьменства, якія, магчыма, таксама некалі дасягнуць вышыняў у літаратуры.

— Такім чынам, атрымалася своеасаблівае павязь творчага мінулага і сучаснасці?

Сустрэча... у Цёткі



— Так, паколькі наша літаратурная класіка — падмурак сучаснага развіцця літаратуры. Развіццё заўсёды сыходзіць з традыцыі, яе перасаснавання. Яно немагчыма без гістарычных каранёў. Гэта тычыцца і паэзіі. А Цётка якраз была пачынальнай жаночай паэзіі ў беларускай літаратуры, яе традыцыя, якія пасля развіліся ў творчасці нашых сучасных паэтаў — Яўгенія Янішчыц, Ніны Мацяш, Раісы Баравіковай, Нэлі Тулупавай і іншых. Спадзяюся, што яны працягнуць і ў паэзіі нашых маладых аўтараў, лаўрэатаў нашага конкурсу, сярод якіх ёсць дзве добрыя паэтки — Яніна Грыцкевіч і Настасся Нарэйка.

Яніна ГРЫЦКЕВІЧ — навучэнка 11 класа Лунінецкага ліцэя, удзельніца Рэспубліканскай алімпіяды па беларускай мове:

— Упершыню я надрукавалася ў газеце "Раніца", з таго часу супрацоўнічаю з гэтым выданнем, дасы-

лаю свае вершы. А пачыналася мая творчасць з захаплення беларускай паэтычнай класікай — Максімам Багдановічам, Янкам Купалам, Цёткай.

Маё захапленне літаратурай падтрымліваюць мае настаўніцы, якім я вельмі ўдзячна за добрыя веды па мове і літаратуры. Гэта Трыгубава Ніна Барысаўна і Бандарэнка Марына Генадзьеўна. А яшчэ натхняе беларуская мова, яе мілагучнасць, прыгажосць, якую, дарэчы, вельмі добра ўмею перадаваць у сваіх вершах Алаіза Пашкевіч (Цётка). Мяркую, што мой далейшы лёс будзе звязаны з філалогіяй, уласна творчасцю, і гэты конкурс надаў мне веры ў свае сілы, скіраваў да вывучэння беларускай класікі і напісання новых, спадзяюся, яшчэ больш цікавых, вершаў.

Марына ПРОХАРАВА.

НА ЗДЫМКАХ: Аксана СПРЫЧАН у вобразе Цёткі; Вінецусь БЯНХА ў выданні Людмілы РУБЛЕЎСКАЯ.

Вінецусь БЯНХА

Дзе былі Вы тады,
Калі людзі толькі прыходзілі
на гэтыя землі,
Абжывалі чужыя абшары
лясныя?
Я так доўга чакаў,
Што зрабіўся сівым вясичным
Паўзабытых багоў нашых
продакў.

Дзе былі Вы,
Калі чорным ваўком
я ахоўваў межы
Нашае з Вамі моцнай дзяржавы
з цэнтрам у Полацку?
І ясным сокалам
Я шукаў Вас у суседніх княствах
варожых:
Можа Вы там дзе: палонніца ці
княгіня?

Дзе былі Вы,
Калі Вільнюс зваўся Вільняй
І быў беларускае славы сталіцай?
Я шукаў Вас
Усюль: на турнірах і балях
у Вітайта,
І на крываваых пагорках
Грунвальда.

Дзе былі Вы,
Калі нам прысудзілі ксяндзы
аўтадафэ,
І я бачыў, як побач гарэў монстр з
Берасця?

Я чакаў Вас
І верыў — і вера ў сустрэчу гэтую
Дала моцы перайсці на новае кола
жыцця.

Але час-рака несупынна-
загадкавая
Прызначыла нам сустрэчу ў іншы
час...

... у іншы час... у той жа краіне...
Я нарэшце дачакаўся,
але што далей?

Беларускаму дзяржаўнаму архіву-музею "Літаратура і мастацтва" — 45

"Ад прадзедаў спакон вякоў
Нам засталася спадчына.

Паміж сваіх і чужакоў
Яна нам ласкай матчынай", —

пісаў некалі слаўты беларускі паэт Янка Купала.

Мець сваю спадчыну — значыць, мець сведчанні гісторыі, каранёў сваёй культуры, нацыянальнай адметнасці.

Важную справу захавання, зберажэння дакументальных сведчанняў багатай беларускай культурнай спадчыны вось ужо 45 гадоў з годнасцю выконвае Беларускаму дзяржаўнаму архіву-музею "Літаратура і мастацтва".

— Створаны архіў быў у 1960 годзе пастановай Саветаў Міністраў пад № 323, — згадвае загадчык гэтай установы Ганна Запарытка. — У гэтай жа пастанове адзначалася, што мэта архіва — канцэнтрацыя і паляпшэнне захоўвання матэрыялаў літаратурных, музычных і мастацкіх арганізацый, выдавецтваў і іншых устаноў нашай рэспублікі, якія вядуць пытанні літаратуры і мастацтва. З 1976 года Цэнтральны дзяржаўны архіў літаратуры і мастацтва быў ператвораны ў архіў-музей. Аднак змянілася не толькі назва, але і сутнасць, таму што мы змаглі заявіць пра сябе больш шырока. У першую чаргу — праз спецыялізаваныя выставы. Да юбілею нашага архіва-музея мы правялі аналіз і зрабілі статыстыку, з якой вынікае, што за гэты час мы правялі звыш 300 выстаў.

— Самае першае пытанне, якое ўзнікае ў тых, хто чуе назву "архіў-музей", — што там захоўваецца, якая спецыфіка, струк-

тура гэтай установы, чым яна адметная?

— Архіў на сёння захоўвае 447 фондаў, якія складаюць каля 90 тысяч адзінак. Асноўная частка — фонды асабістага паходжання беларускіх пісьменнікаў, мастакоў, кампазітараў, актёраў, дзеячаў іншых галін мастацтва. Частку фондаў складаюць архівы культурных устаноў — тэатраў, кінастуды "Беларусьфільм", філармоніі, выдавецтваў, рэдакцый літаратурна-мастацкіх часопісаў і газет. Кожны дакумент у любым фондзе нясе пэўную інфармацыю і па-свойму каштоўны.

— Прайшло 45 гадоў, і атрымліваецца, што архіў-музей, які займаецца гісторыяй, таксама мае сваю гісторыю. Цікава, што за апошні час змаглі пабачыць наведвальнікі выстаў і што чакае наперадзе?

— Толькі ў гэтым годзе ў нас адкрылася чатыры выставы. Найперш гэтая выстава да 60-годдзя Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне. Там прадстаўлены арыгіна-

льныя дакументы, якія былі створаны ў ваенны перыяд: мастацкія работы, перапіска, лісты салдат — будучых пісьменнікаў, мастакоў, кампазітараў — да сваіх родных. Акрамя дакументаў Беларускага дзяржаўнага архіва-музея "Літаратура і мастацтва", ёсць і дакументы Беларускага дзяржаўнага архіва навукова-тэхнічнай дакументацыі. Такім чынам, мы стварылі сумесную грунтоўную выставу.

Цікавай з'яўляецца і выстава, падрыхтаваная да 100-годдзя з дня нараджэння беларускага пісьменніка Алеся Пальчэўскага, якая атрымала назву "Неўтаймоўнасць таленту". На адкрыццё выставы сабраліся архівісты, навукоўцы, аматары літаратуры. Гучалі ўспаміны пра Алеся Пальчэўскага, яго вершы.

Наступная выстава, якая таксама была адкрыта летась, — "Зямля, Вацькаўшчына, пошукі будучыні" — прысвечана 105-годдзю з дня нараджэння вядомага беларускага празаіка Кузьмы Чорнага і традыцыйнай канферэнцыі "Узвышайскія чытанні". Яна праходзіць у архіве-музеі ўжо пяты год і асвятляе творчасць беларускіх літаратараў 20-30-х гадоў XX стагоддзя.

Зразумела, не былі б мы архівістамі, каб да свайго юбілею таксама не падрыхтавалі выставу.

Яна даволі грунтоўная. Там можна ўбачыць і самыя першыя паступленні, і першыя фонды, і многія унікальныя дакументы, якія захоўваюцца ў архіве. Гэтая выстава рыхтавалася працяглы час, зараз яе можна паглядзець у памяшканні Беларускага дзяржаўнага архіва-музея "Літаратура і мастацтва". Яна прысвечана не толькі ўласна архіву, як мы прывыклі традыцыйна разумець такія юбілейныя выставы, а ў большасці — нашым фондам, іх багаццю і разнастайнасці.

— Што чакае аматараў гісторыі літаратуры і даследчыкаў нашай спадчыны ў 2006 годзе?

— Плануецца далейшае камплектаванне архіва-музея яшчэ многімі фондамі, праца па аўтаматызацыі архіўных тэхналогій у самых розных накірунках. Яна распачата даўно, мае свае вынікі, але, тым не менш, і ў гэтым накірунку яшчэ многае застаецца нездзейсненым. Плануецца яшчэ больш актывізаваць выставачную, а таксама публікацыйную дзейнасць. У штат архіва-музея ўведзена адзінка археографа, і я спадзяюся, што наша публікацыйная дзейнасць набудзе яшчэ большыя вынікі. Я маю на ўвазе перш за ўсё падрыхтоўку і выданне зборнікаў навуковых матэрыялаў. На сёння мы маем ужо некалькі выданняў, якія падрыхтаваны твор-

чым калектывам архіва-музея. Толькі летась пабачылі свет тры кнігі. Першая рыхтавалася сумесна з маладзечанцамі, яе ўкладальнікам з'яўляецца мясцовы краязнавец Міхась Казлоўскі. Гэтая кніга — спадчына драматурга Івана Козела "Над хвалямі Серабранкі". Другое выданне — больш спецыялізаванае. Гэта тэарэтычная праца "Метадычныя рэкамендацыі па рабоце з дакументамі асабістага паходжання".

Выйшаў і другі па ліку выпуск матэрыялаў нашых штогадовых Узвышайскіх чытанняў, які мае назву "Пра час "Узвышша". Першы выпуск пабачыў свет у 2002 годзе, а летась мы выдалі працяг — другі выпуск па канферэнцыях пад юбілейныя даты Тодара Кляшторнага і Паўлюка Труса.

Усе гэтыя выданні дапамогуць больш грунтоўна пазнаёміцца з дзейнасцю нашага архіва-музея.

— Наперадзе ў Беларускага дзяржаўнага архіва-музея "Літаратура і мастацтва" штат творчых планаў: правядзенне выстаў, канферэнцый, прэзентацый. Аднак самае галоўнае — захаванне і вывучэнне нашай багатай культурнай спадчыны. І з гэтай задачай, як паказаў не адзін дзесятак гадоў дзейнасці, архіў-музей спраўляецца годна.

Марына ПРОХАРАВА.

С К А Р Б О И К А

Народны каляндар

"Ад лютага зима збягае"

Люты — апошні месяц зімы, багаты на мяцеліцы, але ўжо лагоднейшы за іншыя. Сяляне рытууюцца да новага сельскагаспадарчага года, каб закласці аснову добрага ўрадка. Даўней (а многія і зараз) дбайныя гаспадыні мяняліся пеўнямі і гусакамі, каб былі лепшы прыплод. Па традыцыі ў Мясед да першага дня Вялікага посту гуляюць вяселлі.

1 лютага ў католікаў Ігнат: "На святога Ігната зима багатая, а Ігнат Грамніцам рад". Грамніцы ў католікаў 2 лютага — дзень сустрэчы зімы з лятам, дзень язычніцкага бога Грамаўніка. Кажуць: "На Грамніцы — палавіна зіміцы". А 5-га — Агата, калі свяцілі соль і хлеб, якія баранілі ад пажару, перуна і раптоўных хвароб.

6 лютага ў праваслаўных прысвятак Аксіння, а ў католікаў Дарота, пра які кажуць: "Па Дароце высахнуць хусты на плоце", гэта значыць, удзень становіцца цяплей.

11-га — Ігнат у праваслаўных, 13-га — Дзяды перад Стрэчаннем, а 14-га — Трыфан і Грамнічны бацька, калі рабілі свечкі з асенняга воску.

15 лютага — Грамніцы (Стрэчанне), дзень сустрэчы зімы з летам у праваслаўных, свята свечкі і "жывога агню", што, паводле дахрысціянскіх вераванняў, абараняе ад злых духаў. У хрысціянскі перыяд васковыя свечкі пачалі асвячацца ў царкве і захоўвацца ўвесь год. Грамнічнай свечкай засмалвалі валасы людзям і жывёле, сустракалі нованароджанага, клалі ў руку нябошчыку, выкарыстоўвалі ў вясельных абрадах, пакідалі ў хлявах. Многія з гэтых звычайў захоўваюцца дагэтуль. **18 лютага — Агата ў праваслаўных,** 24-га — Аўлас, свята жывёлы.

3 30 лютага — пачатак Масленага Тыдня (Сырнага, Крывога) або Масленіцы, даўняга свята заканчэння зімы, пра якую кажуць: "Масленка тыму праводзіць, год сустракае".



"У зімовы вечар"

Так называецца выстава твораў дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва і рамёстваў Беларускага Саюза майстроў народнай творчасці, якая адкрылася 22 снежня ў Дзяржаўным літаратурным музеі Янкі Купалы. Яна прысвечана зімова-веснаваму перыяду, калі зямля адпачывае, а сяляне спрадвеку займаліся творчай працай, забяспечваючы сям'ю самаробным адзеннем і абуткам, прадметамі побыту і інтэр'еру, прыладамі працы. І стваралі часам сапраўдныя шэдэўры, бо стараліся адзін перад адным дасягнуць высокага ўзроўню майстэрства: людская пагалоска ўслаўляла лепшых.

Выстава складаецца з такіх традыцыйных атрыбутаў Каляд, як саламяныя павукі і ітгшкі, выявы казы, насценныя панно, упрыгожаныя выцінанкі, а таксама вырабы з металу, гліны, лазы, дрэва, бяросты, скуры — гэта посуд і цацкі, складаныя кампазіцыі і сучасныя суневіры, упрыгожаныя з бісеру, традыцыйная вышыўка, аплікацыя і карункі, паясы, лялькі з тэкстылю. Ад іх разнастайнасці, як кажуць, "разбягаюцца вочы", а ўся выстава разам стварае карнавальны святочны настрой, народную густоўную стракатасць і цеплыню, якая сыходзіць ад усяго рукатворнага. На гэтую цеплыню звярнула ўвагу і вядучая ўрачыстага адкрыцця выставы Вольга Курьлёнак — як гаспадыня, яна прадставіла гасцям некаторых з майстроў, чые творы дэманструюцца на выставе. Частка з іх змагла прыехаць на адкрыццё, а ўвогуле тут дэманструюцца работы з розных рэгіёнаў Беларусі.

Сярод гасцей выставы былі вучні 128-й мінскай сярэдняй школы, якія паказалі сцэнічны абрад шчадравання з калянднай зоркай, казой, мядзведзем, праспявалі шмат абрадавых песень. Ірына Мазюк і Наталія Сухая з фальклорнага гурта "Кудмень" вельмі блізка да арыгіналу ўзнавілі некалькі вельмі рэдкіх рэгіянальных песень каляднага цыклу. Толькі тады спяваеш з душой, традыцыйна, калі пераймаеш мелодыю і манеру выканання ад народных вясковых спявачак.



Вобраз Янкі Купалы, увасоблены скульптарам, прысутнічае у зале, дзе месціцца выстава, і як бы пабуджае маладых больш чэрпаць скарабаў з крыніц народнай творчасці, у тым ліку рамёстваў. Старшыня Саюза майстроў доктар

мастацтвазнаўства Яўген Сахута ў адказ на вітальнае слова дырэктара музея Сяргея Вечара зазначыў, што беларускія майстры лічаць за гонар выстаўляць свае творы тут, яны прапаноўвалі значна большыя калекцыі, аднак зала невялікая, не змагла б змясціць усё. Зараз у Саюзе каля 500 майстроў, і на выставе прадстаўлены творы, вырабленыя нядаўна. У першую чаргу тут змешчаны калекцыі майстроў, якія атрымалі спецыяльны дзяржаўны стыпендыі на іх стварэнне — гэта выцінанка Наталі Сухой з Мінска, кераміка Івана Раманчука з Лагойска, тка-

ныя вырабы Наталлі Пятровіч з Докшыцаў. Да гэтай выставы былі падрыхтаваны пасведчанні тым, хто атрымаў статус "народнага майстра Беларусі". Школьнікам, якія прысутнічалі на адкрыцці выставы, Яўген Сахута пажадаў, каб яны займаліся народнымі рамёствамі і праз некаторы час дараслі да майстроў.

Рэгіна ГАМЗОВІЧ.
НА ЗДЫМКАХ: работы Саюза майстроў народнай творчасці; арганізатар выставы Наталія СУХАЯ; гледачы на адкрыцці выставы.
Фота Сяргея ДЗЕНІСЕНКІ.

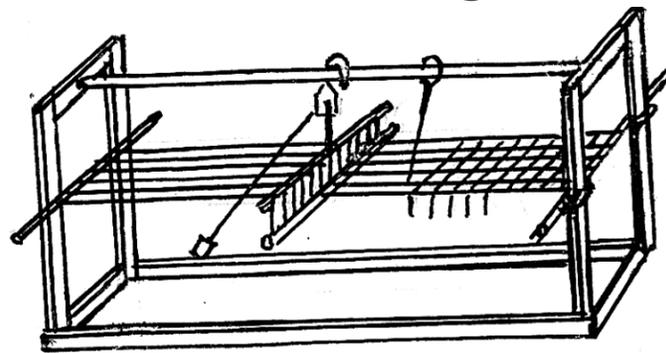
Майстэрня

Беларуская цыноўка і рагожа

На працягу стагоддзяў Беларусь славилася рагожамі і цыноўкамі, якія ішлі і на экспарт. Ткалі іх яшчэ ў невялікай колькасці і ў 20-я гады XX стагоддзя, для сваіх патрэб сяляне ткалі і пазней. Выкарыстоўваліся цыноўкі і рагожы для падсілкі, пакрыцця і ўпакоўкі. Наша балотная, азёрная і рачная краіна багатая на рагоз — травяністую расліну, якая дала назву вырабу з яе. І цыноўкі, і рагожы выраблялі таксама з ліпавай кары (мачала).

У маі-чэрвені, самую сокаваю пару, загатаўлялі ліпаваю кару. Спілаваны ствол з абрубленай верхшайнай і сумакі размяралі на часткі па 3-4,5 метра, затым прарубалі кольцамі кару да драўніны, а ўздоўж ствала рабілі сякерай прадольны надрэз і з дапамогай завостранай палкі аддзялялі кару ад ствала. Пласт кары (луба) згортвалі ў трубку. Некалькі складзеных адна ў другую труб складалі "скалу". Скалы адвозілі ў мочышчы — рэчкі, азёры, на балота, у сажалкі, дзе іх прыціскалі каменнямі, калодамі. Так луб мок да замаразкаў.

У кастрычніку яго выцягвалі з вады і здзіралі валакністую частку — мачала. Для аддзялення мачала кару клалі на зямлю верхняй часткай уніз і з дапамо-



гай вострай спіцы і палкі здымалі слой мачала. Яго развешвалі на козлах, жэрдках, каб сцякла вада, затым прывозілі дадому і прасушвалі ў лазні або хаце. Павесіўшы на перакладзіну, мачала разрывалі рукамі на вузкія палоскі — стужкі, з якіх ткалі рагожы і цыноўкі. Лепшыя стужкі ішлі на аснову, горшыя на уток. Для таго, каб выткаць цыноўку, стужкі скручваліся (сукаліся), таму выраб быў больш плотным і прыгожым. Для вырабу рагожы стужкі не скручваліся.

Кросны (атанкі) для пляцення (ткацтва) цыноўкаў і рагож былі двух тыпаў: гарызантальныя і вертыкальныя. Рабілі кросны сталары або самі ткачы.

Гарызантальны рамны стан

нагадваў звычайныя кросны для льянога палатна і сукна, але без нітоў і навоёў. Вертыкальны ўяўляў сабой вертыкальную раму, на верхняй і ніжняй перакладзінах якой прывязваліся ніткі асновы, працягнутыя праз бёрда, замацаваныя паміж вертыкальнымі стойкамі рамы. Цыноўкі і рагожы адрозніваліся па паметрах і сартах, меліся рэгіянальныя асаблівасці.

На Палессі традыцыйным заняткам да татальнай мелітарызацыі было пляценне рагож з балотнай травы — рагозу, рабрэя. Рагоз жалі сярпом, а рабрэй рвалі рукамі. Падсушвалі, дзілілі на палоскі. Ткалі рагожу на вертыкальным стане, звычайна зімой. Гатовую рагожу раўнялі з бакоў нажніцамі або вострым

нажом, зверху зразалі з жэрдкі, а ўнізе развязвалі. Рагожы ткалі ў асноўным шырынёй 1,5 метра і даўжынёй 1,5 — 2 метры. Рагознымі цыноўкамі засцілалі ложка, накрывалі груз, калі трэба было нешта перавозіць, на іх стрыглі авечак. На Тураўшчыне рагожа лічылася абавязковай прыналежнасцю дзявочага прыданага.

Зараз вялікіх масіваў ліпавых дрэў у Беларусі няма, таму рямяство вырабу цыноўкаў і рагож з ліпавай кары заглохла. На Палессі выраб рагож, калі гаварыць пра наяўнасць сыравіны, мог бы існаваць, але на такія вырабы няма попыту. Тым не менш у інтэр'ерах, звязаных з сялянскім побытам, або ў магазінах для садаводаў і агароднікаў назіраецца імкненне выкарыстоўваць вырабы з прыродных матэрыялаў, у тым ліку рагожы і цыноўкі, на жаль, замежнай вытворчасці. Між тым вяртанне да гэтага рямяства было б цалкам лагічным у сувязі з развіццём сельскага турызму ў Беларусі.

Ніна БУРАКОЎСКАЯ,
гісторык-этнограф.
НА ЗДЫМКАХ: гарызантальны рамны стан для вытыкання цыноўкаў і рагож.

Нататкі з нагоды



"Зюзя на дварэ — куцця на сталі"

Санта Клаўс—Дзед Мароз—Зюзя

Нядаўна Агенцтва нацыянальных навін паведаміла, што "канкурэнцыю Дзеду Марозу ў Беларусі створыць Зюзя Паазерскі": у Пастаўскім раёне каля вёскі Пруднікі адчынілася Хата чараўніцы Зімы, дзе разам з ёю гасцей сустракае персанаж беларускай міфалогіі, які ўвасабляе зімовую сцюжу, а таксама перыяд ад Каляд да веснавага раўнадзенства — Зюзя. Пакатацца на санях і павесяліцца ля навагодняй ёлкі ім перашкаджаюць Лесавік і Ледавік, злая баба Напасця, аднак, як у казцы, усё гэта мінае і заканчваецца шчасліва — гульнямі, скакамі, радаснымі ўсмешкамі. Дзяцей частуюць блінамі з вярэннем і пахучым чаем з зеляк, а дарослых — яшчэ хлебам, чаркай і скваркай з салёным агурком. На свежым паветры наведвальнікі ўсё гэта спажываюць з апетытам.

Арганізаваў сустрэчы з казачнымі персанажамі падчас зімовых канікулаў Цэнтр турыстычных паслуг у Паставах Віцебскай вобласці з дапамогай аматарскага клуба "Традыцыя" і Клуба нацыянальнай кухні. Падтрымаў ініцыятыву Пастаўскі раённы выканаўчы камітэт і Пастаўскае лясніцтва, на тэрыторыі адной з гаспадарак якога ўладкаваліся казачны персанажы. Да сустрэчы з Зюзяй дзеці мелі магчымасць пабываць у майстэрні ганчара Сяргея Шчэрбы і нават выленіць нешта з гліны, набыць сувеніры, наведваць страўніную ферму аэракатурстычнага комплексу "Салаўіны гай", Пастаўскі дом рамёстваў "Стары млын" (а там развіты ганчарства, ткацтва, саломаляцтва, іншыя віды народнай творчасці), здзейсніць экскурсію па Паставах і пачуць цікавы апавед пра гісторыю горада, яго помнікі. А калі ўлічыць, што па дарозе ў Паставы экскурсавод расказваў ім пра Дзеду Мароза, Снягурку, Санта Клаўса і беларускага іх адпаведніка Зюзю, то інфармацыя за адзін дзень яны атрымалі шмат, бавілі час на свежым паветры, і не толькі як сузіральнікі, таму час правялі карысна і цікава. Бацькі мінскіх дзяцей, на прыклад, зазначылі, што дзеці былі ў захапленні і прыехалі нястомленыя. Дарослым таксама спадабалася вандрэўка.

Як паведаміў дырэктар Пастаўскага цэнтра турыстычных паслуг Ягор Шушкевіч, ідэю ў верасні 2005 года яны абмеркавалі ў Паставах з калегамі з беларускіх турфірм на рэспубліканскім семінары, і некаторыя з іх пачалі дапамагаць. Напрыклад, унутранае прадпрыемства "Акадэтур" арганізавала прыезд турыстаў з Мінска. А ўсяго з 23 снежня па 14 студзеня на сядзібе Чараўніцы-Зімы і Зюзі



Паазерскага пабывала каля тысячы наведвальнікаў з Мінска, Барысава, Маладзечна, Полацка, Віцебска, Глыбокага, Мядзеля, было некалькі чалавек з Масквы і Смаленска, з Літвы і нават з Галандыі — гэта беларусы, якія жывуць у замежжы і прыехалі на Каляды на Радзіму наведваць радню.

У аўтару праекта ёсць шмат задум. Напрыклад, каб сядзіба працавала пасезонна, а потым і круглы год. Аднак на ажыццяўленне такіх планаў патрэбны вялікія грошы. Пакуль што зроблена першая спроба, і ўжо зараз хацелася б шмат дапоўніць у праграме, якая была ажыццяўлена, — перш за ўсё папрацаваць над яе атрыбутыкай, інтэр'ерамі, спецефектамі.

Падзякаваўшы за гутарку, я стала разважаць над самой сутнасцю ідэі. Ва ўсім заходнім свеце на Каляды пануе Санта Клаўс. Даехаў ён і да Беларусі, увасоблены ў цацках, сувеніраў навагодняй прадукцыі, на паштоўках, у рэкламе. Нам бліжэй звыклы вобраз добрага Дзядулі Мароза, і мы супраціўляемся заходняму ўплыву: у сталіцы арганізуецца ішце дзядоў Марозоў са Снягуркамі, яны ўдзельнічаюць ва ўсіх святковых мерапрыемствах, можна выклікаць дадому аднаго Дзеду Мароза або са Снягуркай, якія ўручаць падарункі дзецям — такая паслуга існуе шмат гадоў у розных бюро, што дапамагаюць за пэўную плату спраўляцца з праблемамі святочнага навагодняга побы-

ту. Паўсюдна ў квартарах, службовых памяшканнях, у палацах і клубах, на плошчах гарадоў і вёсак ставяць і ўпрыгожваюць навагоднюю ёлку, запальваюць на ёй агні. У газетах друкуюць гараскопы, астрапрагнозы, навагодняе меню, рэкамендацыі, як апрацаваць, што рабіць у першыя хвіліны Новага года і гэтак далей. Усё гэта выклікае сумны роздум: дзе ж уся наша, ад дзядоў-прадзедоў, выпрацаваная стагоддзямі спадчына? У вясковым асяроддзі яна шмат дзе захоўваецца, але чамусці не становіцца гарадской і агульнанацыянальнай.

Беларусы, якія маюць карані ў вёсцы, ведаюць, што не ў нашай традыцыі — ставіць ёлку на Каляды. Замест яе ў нас заўсёды плялі саламянага павука (як і да Вялікадня), які вісеў у чырвоным куце над сталом як ахоўнік сям'і і яе дастатку. Саламяны павук "сімвалізуе сабой той пракаветны ідэальны стан Сусвету (не крунаты яшчэ распадам і хаосам вяртай), калі ўсе рэчы і істоты былі злучаны паміж сабой і богам-творцам нябачнымі нітамі-павуцінкамі, і які пазней быў людзьмі страчаны" (гэтая і іншыя цытаты — з энцыклапедычнага слоўніка "Беларуская міфалогія"). Павука робяць шапападобнай, у выглядзе сонца з прамянямі, або зоркападобнай формы, часцей — рабмічнай (архаічны сімвал урадлівасці і плоднасці). Елка стала элементом календарнай і сямейнай абраднасці беларускай пазней, але ў Каляды ёй па-ранейшаму не надаецца абрадавае значэнне.

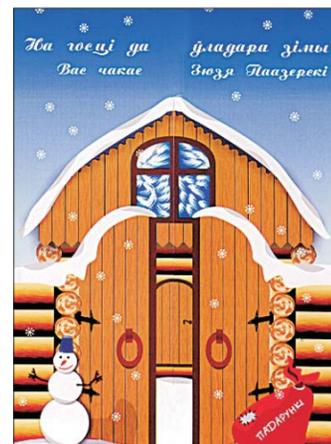
На Каляды, асабліва на Шчодры вечар, у народнай традыцыі беларусаў адбываецца карнавал, калі пераапранутыя ў вобразы продкаў і міфалагічных персанажаў абыходзяць усю

вёску з пажаданнем кожнай сям'і ішчасця і дабрабыту, спяваюць абрадавыя песні персанажна кожнаму сямейніку і здзяйсняюць пэўныя абрады. Прыгожы звычай, які стварае вясёлы настрой і выяўляе павагу і ўвагу да кожнага чалавека, сімвалізуе нашу чалавечую аднасць. З уласнага вопыту ведаю, што ён натуральна ўспрымаецца ў гарадскім асяроддзі. Чаму ігнаруецца? Відца, таму, што патрабуе грунтоўнай падрыхтоўкі, умення імпавізаваць на аснове традыцыі, умення спяваць, іграць на народных інструментах, танцаваць і... гаварыць па-беларуску. Апошняе — вялікая праблема для горада. Але моўныя цяжкасці — не асноўны тормазаў і захаванні народных традыцый. Няма грунтоўнай дзяржаўнай праграмы па захаванні традыцыйнай культуры. Далучыўшыся да Канвенцыі ЮНЕСКА па ахове нематэрыяльнай спадчыны, мы ўзялі на сябе значныя абавязальствы.

Сёння многія разумеюць, што развіццё турыстычных паслуг унутры краіны і прыём замежных турыстаў магчымы толькі на нашым традыцыйным матэрыяле. Мы можам развіць гэтую галіну ў значнай ступені на аснове сваіх традыцый: турыстычныя прадукты цікавы і прыцягальны сваёй непаўторнасцю, арыгінальнасцю, мясцовымі асаблівасцямі. На Каляды беларусы маюць традыцыю такога багатага карнавалу з глыбокай агульначалавечай сімвалікай, якая няма ні ў аднаго народа свету! Мы павінны ведаць сваю спадчыну, захоўваць і папулярызаваць.

Дзед і Баба ўвасабляюць продкаў беларусаў; Мядзведзь — родапачынальніка, першапродка ўсіх людзей; Журавель і Бусел — птушкі іншасвету, усведамляюцца як апекуны-продкі; Каза (Казёл) — найраней прыручаная жывёла, якая сімвалізуе сямейны лад, дабрабыт і ўрадлівасць; цыганы — іншародцы, якія маюць звышнатуральныя якасці і высвечваюць наша агульнае індаеўрапейскае паходжанне; Коль — сімвал сонечных багоў, як, напрыклад, Ярылы ў дахрысціянскі час (агульнаіндаеўрапейская міфалагічная асаблівасць).

У беларускім народным карнавале няма Дзеду Мароза і Снягуркі. І ўсё ж Мароз на Каляды прысутнічае ў народнай традыцыі. Перш, чым пачынаецца традыцыйная калядная вясчэра-куцця, гаспадар з лыжкай цёплай куцці, ад якой ідзе пара, падыходзіць да дзвярэй або акна і кліча Мароза: "Мароз, Мароз, хадзі куццю есці, а летам не бывай, а то мы цябе жалезнай пугаю будзем секчы!". Мароз (Ледзяны Дзед, Дзед Мароз) — міфічная істота, якая ўвасабляла зімовы холад. Яго ўяўлялі старым сівым дзедам з сінім



або чырвоным, як бурак, носам, з доўгімі валасамі і барадой, пакрытымі інеем. Яго апрадка — сярмяга са снегу, лёду ды інеем. Блізкі да яго вобраз Зюзі.

"Паводле фальклорных звестак XIX стагоддзя, Зюзю ўяўлялі сівым тоўстым дзедам, нізкага росту, з доўгай барадой, босым, у белым футры, без шапкі, з жалезнай булавой. Верылі, што большую частку зімы Зюзя праводзіць у лесе, але часам наведвае і вёскі, прыносячы туды моцную сцюжу. Разлаваўшыся, Зюзя б'е булавой па пні, і тады пачынаюцца траскучыя маразы. На Каляды яму пакідалі частку куцці ("Зюзя на дварэ — куцця на сталі"), каб не быў такім лютым, а яшчэ часцей гаспадар кідаў за акно першую лыжку куцці, прыгаворваючы: "Мароз, хадзі куццю есці!".

У многіх краінах Еўропы святы Мікола (Санта Клаўс) з'яўляецца адпаведнікам Дзеду Мароза. Паколькі святы Мікола — гэта хрысціянскі адпаведнік язычніцкага Вялеса, то вынікае, што Зюзя — адзін з эпітэтаў Вялеса, яго сезоннае ўвасабленне".

У свой час у 90-х гадах у Мінску ў навагоднюю ноч і на Каляды сябры маладзёжнага клуба "Талака" выкарыстоўвалі вобраз Зюзі ў забаўляльнай праграме для дзяцей і дарослых. Ёсць гэты персанаж і ў некаторых музеях, якія ладзяць на сваёй тэрыторыі святыя па народных сцэнарыях. Спецыялісты сёння спрачаюцца наконт выкарыстання вобраза Зюзі як адпаведніка Дзеду Марозу. Дык можа, варта было б дадаць да гэтага яшчэ рэгіянальны асаблівасці святкавання Каляд.

Але сёння мне хацелася б павіншаваць пастаўскіх энтузіястаў з цікавай і, на погляд наведвальнікаў, удалай спробай працаваць на аснове ўласных нацыянальных традыцый. Варта было б дадаць да гэтага яшчэ рэгіянальны асаблівасці святкавання Каляд.

Рэгіна ГАМЗОВІЧ.
НА ЗДЫМКАХ: гульні навагодняй ёлкі і злая Баба Напасця; казачныя персанажы пастаўскіх забаў; пячатка Зюзі і яго выява; вокладка буклета Пастаўскага цэнтра турыстычных паслуг.

Фота з архіва Пастаўскага цэнтра турыстычных паслуг.

Горад, які чакае гасцей

Старажытнае Заслаўе — адно са знакавых для беларускай гісторыі і культуры месцаў, якому самім лёсам прадвызначана быць турыстычным цэнтрам

ЗАЕХАЦЬ ТОЛЬКІ НА ГАДЗІНКУ...
Музей-запаведнік "Заслаўе" наведваюць у асноўным школьнікі, інтэлігенцыя і даволі сціплай колькасць замежных гасцей. Як правіла, яны заязджаюць сюды толькі на некалькі гадзін на імправізаваную экскурсію, у час якой глядзяць горад, наведваюць этнаграфічныя аб'екты і музейчык з дастаткова прыстойнай калекцыяй музычных інструментаў і традыцыйных беларускіх маляваных дываноў. Чаму такія кароткачасовыя гэтыя візіты турыстаў? Можна, тут глядзець няма чаго? Адаказ, бадай што, зусім прасты: у горадзе адсутнічае інфраструктура турызму.

ЧАС АРГАНІЗОВАЦЬ ГЭТУ ПРАСТОРУ
Варта, відаць, сказаць, што аб'ектаў для турызму тут вялікая колькасць, бо Заслаўе — унікальны горад, хіба што не адзіны, дзе захавалася сярэднявечная планіроўка, аднапавярховая забудова. Ёсць тут і старажытныя валы, і курганы, і млын, і кузня, і царква, і старадаўняя этнаграфічныя пабудовы, і касцёл...

— Што ж робіцца сёння дзеля таго, каб Заслаўе стала прывабным для турыстаў, як збіраюцца арганізаваць гэту геаграфічную і гісторыка-культурную прастору, — цікаўлюся ў дырэктара музея-запаведніка Мікалая ПАГРАНОУСКАГА.

— Перада мной, як перад кіраўніком, пастаўлена задача зарабляць грошы і развівацца, — кажа Мікалай Міхайлавіч. — Зарабляем толькі на білетах у музей (ён каштуе 500 — 1,5 тысячы рублёў). З нядаўняга часу пасляхова супрацоўнічаем з прыватнай турыстычнай фірмай "Заслаўе-тур", атрымліваем нейкі прыбытак. Але на доўгатэрміновыя праекты я не магу знайсці інвеста-

ра.
У МАМЫ "ЗАСЛАЎЕ-ТУРА" ПΟΥНА ІДЭЙ
Увогуле для развіцця турызму патрабуюцца не толькі сродкі, але і адпаведная заканадаўчая база, якая дае магчымасць ільготнага крэдытавання, падаткаабкладання, а таксама свежыя ідэі, ініцыятывы "зверху" і "знізу". Ідэі і ініцыятывы знізу ёсць. Праўда, увасобіць іх у жыццё, як сказала мне адзіны прадпрымальнік у Заслаўі, што працуе ў сферы турызму, Валянціна Вайцяшоўна, не так і проста.

— Каласальныя намаганні трэба было прыкладзіць, каб стварыць свой турыстычны прадукт, — расказвае бізнес-лэдзі, якую тут называюць яшчэ мамай "Заслаўе-тура". Гэты тур уяўляе сабой пяцігадзінную праграму, якая складаецца з экскурсіі па горадзе, пасля якой турысты адпраўляюцца ў "Хату завозніка", дзе іх частуюць беларускімі нацыянальнымі стравамі, спецыяльна для іх выступае фальклорны калектыў. Праграмы мяняюцца ў залежнасці ад каляндарна-абрадавага цыкла народных святаў.

А яшчэ мама "Заслаўе-тура" збіраецца ўзяць у арэнду напаяўрабурны будынак былога кафэ, адрамантаваць яго, стылізаваўшы пад беларускую карчму. Але справа зацягнулася. Прадпрымальнік кажа пра бюракратызм чыноўнікаў, немагчымасць узяць ільготны крэдыт... Аднак, нягледзячы на перашкоды, Валянціна не здаецца. У вобласці яна атрымала падтрымку сваёй ідэі стварэння рэгіянальнага турцэнтра. Мае планы і адносна млына і кузні. Каб "ажывіць" кузню, прынамсі, не трэба шукаць недзе каваля. У іх горадзе жыве Марыся Касцюкевіч, якая ведае ўсе сакрэты "кавалства" і ўмее прафесійна працаваць з

агнём і металам. Яна магла б паказаць і турыстам, як гэта робіцца.

Акрамя Марысі Касцюкевіч, у Заслаўі жыве нямаля таленавітых, адуканых людзей, якія робяць усё для таго, каб іх горад набыў перспектыву. Муж і жонка Тацяна Гаранская і Віктар Маркавец — адны з іх. Віктар стварыў у Заслаўі творчае грамадскае аб'яднанне "Мастак", і яго ўдзельнікі пастаянна арганізуюць там выставы і пленэры. Тацяна яшчэ 20 год назад разам з супрацоўнікамі Заслаўскага музея рамёстваў і народных промыслаў арганізавала фальклорны калектыў "Заслаўскія летуценнікі".

СТАЎКА НА ПРЫВАТНЫ КАПІТАЛ
Ёсць ідэі, як я пераканалася, і ў тых, хто "зверху". Кіраўніцтва горада, пастаўленае перад неабходнасцю сур'ёзна займацца стварэннем інфраструктуры турызму, стараецца прыцягнуць прыватны капітал.

— Наш горад цяпер чымсьці нагадвае растрывожаны пчаліны вулей, — гаворыць першы намеснік мэра Заслаўя Леанід Ізотаў. — Сюды прыйшоў прыватны капітал, "працуюць" і дзяржаўныя грошы — будуюцца і пачне функцыянаваць у 2007 годзе новая дарога, якая адпавядае ўсім сучасным патрабаванням. З цягам часу будзе дзейнічаць гольф-клуб. Распрацавана канцэпцыя, згодна з якой 10 прыярытэтных аб'ектаў у Заслаўі будуць аддадзены для аднаўлення і далейшага выкарыстання ў камерцыйных мэтах прыватным інвестарам. У бліжэйшы час будзе адраджаны конезавод, старадаўняя аптэка... Збіраемся зацікавіць аматараў гісторыі археалагічным турызмам. Натуральна, што раскопкі будуць ажыццяўляцца пад наглядом вопытных археолагаў, а ўсе знойдзеныя рэчы застануцца ў горадзе і ста-



нуць экспанатамі музея. На грошы беларускіх і прыбалтыйскіх прадпрымальнікаў узводзіцца турыстычны комплекс "Стары замак", дзе будзе і гатэль на 120 месцаў, і рэстараны, і пункты хуткага харчавання, і казіно, і бары, і аквапарк...

Бяда ў тым, што функцыянаваць усё гэта, па самых смелых прагнозах, пачне толькі праз два-тры гады. А што ж цяпер? На жаль, давадзецца пакуль што займацца рамантычным турызмам.

ПРЫНАМСІ

Нядаўна беларускі ўрад прыняў Нацыянальную праграму развіцця турызму ў Беларусі на 2006-2010 гады. Нарматыўна-прававы акт, які "сістэмна рэгулюе развіццё турызму" ў нашай краіне, падрыхтавала Міністэрства спорту і турызму. З фінансавых сродкаў, якія закладзены ў Праграме, бюджэтнае фінансаванне будзе мець маркетынгавая дзейнасць па прасоўванні нацыянальнага турыстычнага прадукта. Ёсць і артыкул выдаткаў на папулярнацыю Беларусі як

турыстычнага рэгіёна. Усё астатняе павінна будзе фінансавацца за кошт уласных сродкаў арганізацый сферы турызму, крэдытаў банкаў, айчынных і замежных інвестыцый і нават сродкаў грамадскіх арганізацый. Зрабіць для развіцця турызму мяркуюцца нямаля — прапанаваць айчыннаму і замежнаму турысту "турпрадукт, які адпавядае сусветнаму ўзроўню". Распрацоўшыкі сцвярджаюць, што дасягнуць такіх мэтай магчыма, калі стварыць для гэтага адпаведныя ўмовы. У галіне дзяржрэгулявання і дзяржпадтрымкі прапануецца ўдасканальваць заканадаўства па пытаннях развіцця ўязнога і ўнутранага турызму, спраціць візавыя працэдурны, мытны і пагранічны кантроль, развіваць рынак страхавання ў турызме і гэтак далей. Стаўку Беларусь збіраецца рабіць на сваё геаграфічнае становішча і на прыроду, яшчэ не сапсаваную чалавечай дзейнасцю. Адсюль намер развіваць транзітны, трансгранічны, агра- і экатурызм.

Марыя ГЖЭШЧАК.



"Лінія Сталіна" ў турысцкіх маршрутах

У чарговую гадавіну пачатку Вялікай Айчыннай вайны, 22 чэрвеня, пад Заслаўем, паміж вёскамі Лашаны і Гарошкі, месцы баёў па абароне сталіцы летам 1941 года — адбылося адкрыццё гісторыка-культурнага комплексу "Лінія Сталіна". У музеі пад адкрытым небам, аналага якому няма на тэрыторыі былога Савецкага Саюза, адноўлены артылерыйскія і кулямётныя доты, камандна-назіральны пункт і месцы бітваў, а таксама пабудаваны бронеканісты і па-

стаўлены манекены салдат Чырвонай Арміі 30-40-ых гадоў мінулага стагоддзя. Музей баявой тэхнікі, які быў створаны летась у адным з дотаў былога ўмацаванага раёна, таксама ўключаны ў комплекс.

Пад Заслаўем з 25 па 28 чэрвеня 1941 года савецкія салдаты абаранялі Мінск. Доты ўмацаванага раёна павінны былі дапамагчы нашым войскам спыніць 3-ю танкавую групу генерала Гота. Пабудаваны ў пачатку 30-ых гадоў, яны

складалі частку вялікай умацавальнай сістэмы, у якую ўвайшлі 23 абарончыя раёны, пляч з якіх знаходзіцца зараз у Расіі, чатыры — Палацкі, Мінскі, Слуцкі і Мазырскі — у Беларусі, астатнія — на тэрыторыі Украіны. Самым моцным з беларускіх быў Мінскі, які працягнуўся на 140 кіламетраў — ад Плешчаніц да Дзяржынска. У яго складзе налічвалася 327 даўгачасных збудаванняў — кулямётных дотаў, артылерыйскіх паўканіраў, танкавых вежаў. Па разліках бу-

даўнікоў, любы з участкаў "Лініі Сталіна" мог затрымацца ворага на працягу двух тыдняў. Але па прызначэнні ўзмацненне так і не было выкарыстана. У 1939 годзе межы СССР змясціліся на Заход, ланцуг дотаў апынуўся ў сярэдзіне Беларусі, і будаўнічыя работы былі спынены. Менавіта па гэтай прычыне Мінскі ўмацаваны раён змог затрымаць немцаў толькі чатыры дні перад тым, як яны ўвайшлі ў сталіцу.

Ініцыятарамі аднаўлення "Лініі

Сталіна" сталі ветэраны вайны ў Афганістане. Рэканструкцыяй займаліся дабрачынны фонд "Памяць Афгана" і ваенна-гістарычны клуб "Салдаты Перамогі" разам са спецыяльным падраздзяленнем інжынерных войск Міністэрства абароны. Па словах старшыні фонду "Памяць Афгана" Аляксандра Мятлы, аднаўленне ваеннага аб'екта неабходна, бо "Лінія Сталіна" — жывы доказ таго, наколькі вялікую ўвагу ўдзялялі ў 30-ых гадах абароназдольнасці дзяржавы.

Адкрыццё комплексу пад Заслаўем было сумешчана з правядзеннем ваенна-гістарычнай гульні па прарыве "Лініі Сталіна", у якой удзельнічала больш як 200 чалавек — членаў клуба "Салдаты Перамогі" і памежнікаў. Прычым спецыяльна для ўдзельнікаў бою была пашыта форма тых часоў.

У хуткім часе адноўлены гісторыка-архітэктурны аб'ект будзе ўключаны ў турысцкі маршрут. Падобныя фартыфікацыйныя музеі пад адкрытым небам вельмі папулярныя ў Еўропе: французская лінія Мажыно, нямецкая — Зігфрыда, фінская — Манергейма. На такіх імправізаваных месцах бітваў часта праводзяцца касцюміраваныя ролевыя гульні, ваенізаваныя шоу з халастой стральбой і іншымі эфектамі. Яны становяцца пляцоўкамі для правядзення ваенных святаў.

Кацярына НЕМАГАЙ.
Фота Сяргея ДЗЕНІСЕНКІ.



Мой кумір — Паўліна Мядзёлка

Паважаная рэдакцыя!

Дастаткова даўно я прачытаў у вашым дадатку да газеты “Новости недели” (Ізраіль) вялікі добры артыкул пра Паўліну Вікенцьеўну Мядзёлку.

Паколькі я яе ведаў вельмі блізка, палічыў сваім абавязкам дапоўніць партрэт гэтага незвычайнага чалавека. Зрабіў гэта адразу (у чарнавіку). Але стан здароўя не дазволіў мне давесці справу да канца. Раблю гэта цяпер.

З павагай,

Эдуард ДРАБКІН (Ізраіль).

У 1956 годзе пасля заканчэння фізіка-матэматычнага факультэта Гомельскага педінстытута я прыйшоў на апошні акт студэнцкага жыцця — размеркаванне. Мне было прапанавана “размяркоўвацца” па сваім выбары. Заставацца ў горадзе я не хацеў — шмат гадоў лічыўся б “хлапчуком”; выбраць вясковую мясцовасць недалёка ад Гомеля не хацеў таксама — гэта “не дома і не ў гасцях”. Падшоў да карты, зірнуў на Маладзечанскую вобласць, упэўніўся ў наяўнасці чыгункі і спытаў: “Сюды можна?”.

Так я апынуўся 15 жніўня 1956 года ў Будслаўскай сярэдняй школе Крывіцкага (цяпер Мядзельскі.—Рэд.) раёна Маладзечанскай вобласці. Дзевяць гадоў прапрацаваў я ў Будславе, дзевяць самых лепшых маладых гадоў аддаў вясковай школе — і ніколі аб гэтым не шкадую. (Там я выраў ад “хлапчука” да намесніка дырэктара школы).

Упершы ж дзень пайшоў аглядаць Будслаў. Для мяне, спрадвечна гарадскога жыгара, усё было новым. Я раней бываў у вёсцы толькі “на бульбе”. Зараз глядзеў на ўсё ўжо іншымі вачыма. Дванаццаць вуліц, плошча, а на ёй — вядомы, пабудаваны недзе ў XVI стагоддзі ў вёсцы Будслаўскі касцёл, у які трэцяга ліпеня з’езджаліся тысяч 50 веруючых з Польшчы, Прыбалтыкі, Украіны і Беларусі (гэта пры трохтысячным насельніцтве Будслава).

У тым, 1956-ым, годзе са школы пайшлі на пенсію дзве настаўніцы: Паўліна Вікенцьеўна Мядзёлка, якая выкладала ў школе рускую мову і літаратуру, і настаўнік матэматыкі Стэфанія Юльянаўна Мацяшкова. Апошняя пайшла на пенсію ў прамым і поўным сэнсе слова, а вось Паўліна Вікенцьеўна ніяк не магла адарвацца ад актыўнага жыцця. Не было тыдня, каб яна два-тры разы не з’яўлялася ў школе. І я шчаслівы, што, нягледзячы на вялікую розніцу ва ўзросце, мы з ёй пасябралі! Высокая, худзечкая, сівая, з разумнымі, праніклівымі вачыма, яна размаўляла з усімі толькі на чыстай беларускай мове. Нягледзячы на тое, што навучала дзяцей мове рускай, заставалася апантанай беларускай.

Жыла са сваёй старэнкай матуляй (больш у яе нікога не было). Я вельмі часта бываў у яе дома. Спачатку — ад нуды — браў у яе ўрокі гульні на фартэ-

піяна, потым прыходзіў ужо проста так, для зносін з разумным, інтэлігентным чалавекам, які пачаў жыццё. А было з ёй вельмі цікава.

Праўда, каюся, спярша я не вельмі веруў яе расказам. Разглядаў фотаальбом, дзе яна — маладая, прыгожая, глядзеў фатаграфіі вядомых беларускіх пэтактаў і пісьменнікаў, чытаў на фатаграфіі Змітрака Бядулі подпіс: “Роднай Паўлінцы на добрую памяць” і думаў — ёй сумна ў асяроддзі аднавяскоўцаў, з яе інтэлектам, з яе інтэлігентнасцю. “Вось яна, — думаў я грэшнай справай, — і прыдумала гэтыя свае знаёмствы з беларускай літаратурнай элітай, і альбом “арганізавала”.

Але ўсё гэта выглядала настолькі праўдзіва, што, прызнаюся, часамі і самому хацелася ў гэта верыць. А аднойчы мяне папрасілі на пошце перадаць ёй бандэроль з Польшчы. Там была тоўстая кніга Малгажаты Фарнальскай з цёплым подпісам. Гэта яшчэ паменшыла мой скепсіс. І поўнасьцю прапалі мае ўсялякія сумненні, калі я пачаў у Мінску ў Літаратурным музеі Янкі Купалы і ўбачыў вялікі стэнд, прысвечаны нашай Паўлінцы (так яе ўсе называлі за вочы). Толькі адна думка не давала мне спакою: чаму такі чалавек, Чалавек з вялікай літары, чалавек з такой багатай біяграфіяй, які столькі зрабіў для сваёй радзімы Беларусі, жыве ў такой закінутасці, адзіноце.

А чалавек яна была унікальна. Вельмі любіла класічную музыку. І раз у тыдзень брала прайгравальнік, пласцінкі (мы ёй з задавальненнем дапамагалі) і ішла ў клуб, каб прачытаць чарговую музычную лекцыю перад праглядам кінафільма. І настолькі цікавай, настолькі прафесійнай была гэтая лекцыя, на такім высокім эстэтычным узроўні, што — у гэта цяжка паверыць — уся зала глядачоў, і трэба прызнацца, не заўсёды і зусім цвярозых людзей, баялася паварушыцца, слухаючы музыку, якая перамяжоўвалася з пракуранным голасам Паўлінкі (а курыла яна вельмі шмат, часта прыкурваючы новую цыгарэту ад старой). Увага залы была поўнай. А потым зала ўзрывалася апладысманамі. І так было заўсёды. Раз у тыдзень. Па чацвяргях. Калі толькі Паўлінка не хварэла.

А яшчэ — задоўга да майго прыезду ў Будслаў, Паўлінка арганізавала хор. Настаўнікі, сувязісты, медробнікі, калгаснікі



П. В. Мядзёлка — першая выканаўца ролі Паўлінкі ў Пецярбургу. 1913 г.

раз (а то і часцей) у тыдзень прыходзілі ў школу на рэпетыцыі. І хор быў не абы якім. Акапэла — той, хто разумее, можа ацаніць, што значыць чатырохгалоссе без музычнага суправаджэння! Як мы ўсе імкнуліся ў гэты хор! Папершае, не, па-другое, нам мала чым можна было запоўніць свой вольны час, а вось па-першае, гэта ні з чым не параўнальнае адчуванне дачынення да чагосьці высокага, цудоўнага.

“Ну, і што мы будзем спяваць?” — пыталася ў нас Паўлінка. І мы, як правіла, заўсёды прапаноўвалі песні сучасныя, папулярныя (у асноўным, усе былі да-статкова маладымі). Яна выслухвала нашы прапановы і гаварыла: “Не, будзем развучаць “Ой, на гары пшанічанька, у даліне авёс”. Скажаць, што мы былі вельмі задаволены, нельга. Але калі, вывучыўшы чатыры партыі, мы станавіліся ўсім хорам, адбывалася нешта чароўнае. Гэта было вышэйшае мастацтва, якое прыносіла і вышэйшую асалоду. Мы выконвалі “Барадзіно”, украінскую “Гандзю”, беларускую “Песню салігорскіх шахцёраў” — апошняй, дарэчы, мы адкрывалі ў Мінску ў Палацы прафсаюзаў рэспубліканскі агляд мастацкай самадзейнасці. А аднойчы ў Маскве на аглядзе самадзейных хораў да Паўлінкі падшоў палкоўнік — кіраўнік ваеннага хору — і спытаў, якая ў яе музычная адукацыя. І калі пачуў у адказ “самавучка”, грэбліва ўсміхнуўся, адышоў убок. Але пасля таго, як наш хор выступіў, ён прычэпіўся да Паўлінкі ў прамым сэнсе слова: “Навостта вы мяне падманулі? Скажыце, якую

кансерваторыю вы скончылі?” І, пачуўшы зноў той жа адказ, здзіўлена паціснуў плячыма.

Мы часта раз’язджалі па іншых абласцях, гарадах, сельсаветах са сваімі канцэртамі. І якое ж вялікае задавальненне адчуваў пры гэтым, як ганарыліся сабой і як бязмерна ўдзячны нашай Паўлінцы!

Я на часта ўспамінала аб мінулым (а ёй было што ўспомніць). Як сядзела ў турме за сваю беларускасць, як іграла ў розных беларускіх тэатрах, як аказваецца, адна з першых выканала ролю Паўлінкі ў аднайменнай п’есе Я. Купалы.

Калі Беларускі драматычны тэатр імя Янкі Купалы даваў у Маскве свой трохсоты бессмяротны спектакль “Паўлінка”, запрасілі і Паўліну Вікенцьеўну, пасадзілі ва ўрадавую ложу і перад пачаткам спектакля абвясцілі, што ў зале прысутнічае адна з першых выканаўцаў ролі Паўлінкі. І ўся вялікая зала, стоячы, павярнуўшыся тварам да Паўлінкі, вітала яе авачыяй.

А потым я паехаў з Будслава, а пра Паўліну Вікенцьеўну, урэшце, успомнілі: прысвоілі ёй званне заслужанага дзеяча культуры, далі ў Мінску аднапакаёвую кватэру. Праўда, хутка нашай Паўлінкі не стала. А я — я шчаслівы, што лёс падараваў мне радасць сустрэчы з такім цудоўным чалавекам.

І, ад’язджаючы назаўсёды з Беларусі, выбіраючы, якія самыя дарагія кнігі ўзяць з сабой са сваёй бібліятэкі, узяў, зразумела, кніжку ўспамінаў Паўліны Вікенцьеўны Мядзёлкі “Сцяжынкамі жыцця”.

Вітанні

ЗША, Чыкага

Дарагія сябры з “Голасу Радзімы”!

Шчыра дзякую за Вашы віншаванні на Нараджэнне Хрыстова і Новы 2006 год. Я ўдзячна за тое, што памятаеце пра мяне, і адначасова перасылаю свае пажаданні ад Нованароджанага Дзіцяці Хрыста. Хай споўняцца ва ўсіх нас мары і летуценні на добрае здароўе і трывалы спакой ва ўсім свеце.

Мы, беларусы Амерыкі, заўсёды думкамі з нашай радзімай, сінявокай Беларуссю, і яе народам. Хацелася б працягнуць рукі і сказаць: “Дарагія браты і сёстры! Мы заўсёды з вамі, у шчасці і горы”.

Са шчырымі пажаданнямі,

Веба РАМУК.

Канада

Суродзічы беларусы! Паважаная рэдакцыя газеты “Голас Радзімы”!

Вітаючы са святам Вас, жадаю і малю, каб Бог меў у сваёй апецы Вас і нашу родную Беларусь. “Не пакідайце мовы нашае роднае беларускае, каб не ўмерлі!”

Беларуска з Канады

Раіса ЖУК-ГРЫШКЕВІЧ.

Украіна

Шаноўныя супрацоўнікі любімай і жаданай газеты “Голас Радзімы”, шчыра віншую Вас з Новым 2006 годам і Калядамі!

Спадзяёмся, што Новы год прынясе калектыву рэдакцыі новыя здабыткі ў вашай шматграннай працы.

Ад усяго сэрца жадаем калектыву творчых поспехаў, цікавых і разнастайных тэм, плённай працы.

Ірына АРЖАХОЎСКАЯ,
старшыня Саюза беларусаў.

Бельгія

Шаноўныя землякі-беларусы!

Віншую Вас з Новым 2006 годам. Зычу найлепшых нацыянальных, дэмакратычных перамен і лагоднага абжывання космасу, асабістай свабоды, матэрыяльнага камфорту.

Апошні нумар (№48-50) быў нашмат болей “разняволены”. Дзякуй.

Алесь ШПАКОЎСКІ.

Літва, Вільнюс

Паважаная рэдакцыя “Голасу Радзімы”!

Сардэчна вітаю Вас усіх — адных патрыётаў роднага слова, якое вы несце на старонках сваёй цікавай і карыснай газеты.

Прыміце самыя шчырыя і сардэчныя пажаданні. Жадаем Вам, дарагія, шмат радасці, здароўя, поспехаў у працы.

З пашанай,

АХРАМОВІЧЫ.

Расія, Краснаярскі край

Дарагія, шаноўныя супляменнікі — беларусы (сябры)! Ад імя беларусаў ніжнеінгашаў, віншую Вас з Новым 2006 годам!

Жадаю здароўя, шчасця, мірнага неба і моцнай з намі дружбы!

Фёдар КАЧАН.

Узбекістан, Ташкент

Віншую усіх работнікаў газеты “Голас Радзімы” з 50-годдзем. Вялікі дзякуй за рубрыку “Скарбонка”. Яна нам вельмі дапамагае ў рабоце Беларускага культурнага цэнтра “Світанак”.

Жадаем шчасця, здароўя, сямейнага дабрабыту.

Члены БКЦ “Світанак”.

Каляндар

Асноўныя беларускія памятныя даты на 2006 год

Дарагія суайчыннікі! Паведамляем вам круглыя (кратныя на 100 і 50) даты ў гісторыі Беларусі на працягу бягучага года. Робім гэта цяпер, каб вы маглі загадзя выкарыстаць інфармацыю і падрыхтавацца да юбілеяў. Раім вам выразаць гэтую інфармацыю і размясціць яе побач з календаром. Спачатку пералічаны юбілеі, якія не маюць дакладнага датавання (без указання месяца і дня).

Пачатак у №1-2



Май
5 — **Пацехін** Васіль Васільевіч (1906 — 1963), рэжысёр, заслужаны артыст Беларусі — 100 год з дня нараджэння.

8 — **Шыно** Лідзія Пятроўна (1906 — 1990), актрыса, заслужаная артыстка Беларусі — 100 год з дня нараджэння.

10 — **Даніловіч** Алена Мікалаеўна (1906 — 1957), расійская і беларуская актрыса, заслужаная артыстка Беларусі — 100 год з дня нараджэння.

12 — **Каваленка** Якаў Раманавіч (1906, Віцебскі раён — 1986), вучоны ў галіне ветэрынарнай мікрабіялогіі, эпідэялогіі, акадэмік УАС-ГНШ — 100 год з дня нараджэння.

18 — **“Загляне сонца і ў наша аконца”**, першая легальная беларуская выдавецкая суполка (Пецярбург; 1906 — 1914) — 100 год з пачатку існавання.

23 — **Астанкава** Марыя Якаўлеўна (1906), актрыса, заслужаная артыстка Беларусі — 100 год з дня нараджэння.

27 — **Ткач** Уладзімір Міхайлавіч (1956, Мінск), баяніст, кампазітар, аранжыроўшчык, заслужаны артыст Беларусі — 50 год з дня нараджэння.

28 — **Маршак** Марыя Пятроўна (1956, Лунінецкі раён), слявачка, заслужаная артыстка Беларусі — 50 год з дня нараджэння.

Чэрвень

6 — **Каныгін** Ігар Уладзіміравіч (1956), спартсмен (грэка-рымская барацьба), майстар спорту СССР міжнароднага класа, заслужаны майстар спорту СССР — 50 год з дня нараджэння.

10 — **Брынскі** Антон Пятровіч (1906 — 1981), адзін з арганізатараў і кіраўнікоў партызанскага руху ў Беларусі ў Вялікую Айчынную вайну, пісьменнік, Герой Савецкага Саюза (1944) — 100 год з дня нараджэння.

13 — **Тараненка** Леанід Аркадзевіч (1956, Маларыта), спартсмен (цяжка атлетка), заслужаны майстар спорту СССР — 50 год з дня нараджэння.

29 — **Чарняхоўскі** Іван Данілавіч (1906 — 1945), ваенны дзеяч, генерал арміі, удзельнік абароны Беларусі ў Вялікую Айчынную вайну, Двойчы Герой Савецкага Саюза (1943, 1944) — 100 год з дня нараджэння.

Ліпень

1 — **Каралёў** Мікалай Піліпавіч (1906, Асіповіцкі раён — 1972), ваенны дзеяч, генерал-маёр, адзін з арганізатараў і кіраўнікоў партызанскага руху на тэрыторыі Магілёўскай вобласці ў Вялікую Айчынную вайну, Герой Савецкага Саюза (1944) — 100 год з дня нараджэння.

3 — **Ціхаміраў** Іван Георгіевіч (1906 — 1987), вучоны ў галіне эксплуатацый чыгуначных сістэм, стваральнік навуковай школы ў гэтым кірунку, заслужаны дзеяч навукі і тэхнікі Беларусі — 100 год з дня нараджэння.

20 — **Пяткевіч** Часлаў Генрых-

віч (1856, Хойніцкі раён — 1936), беларускі і польскі этнограф, фалькларыст — 150 год з дня нараджэння.

20 — **Мазурук** Ілья Паўлавіч (1906, Брэст — 1989), генерал-маёр авіяцыі, заслужаны палярны лётчык, Герой Савецкага Саюза (1937) — 100 год з дня нараджэння.

21 — **Кабішчар** Барыс Яфімавіч (сапр. Борух Хаймавіч; 1906, Віцебск — 1959), дзеяч цыркавага мастацтва, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі — 100 год з дня нараджэння.

22 — **Бялінская** Марыя Сяргеўна (1906, Магілёў — 1990), актрыса, народная артыстка Беларусі — 100 год з дня нараджэння.

23 — **Дайлідаў Віктар Віктаравіч** (1956, Мінск), трэнер (спартыўная гімнастыка), заслужаны трэнер Беларусі — 50 год з дня нараджэння.

28 — **Кашгалапава** Святлана Аляксандраўна (1956), танцоўшчыца, заслужаная артыстка Беларусі — 50 год з дня нараджэння.

29 — **Касяноў** Аляксандр Міхайлавіч (1956, Мінск), спартсмен (скачкі ў ваду з трампліна), майстар спорту СССР міжнароднага класа — 50 год з дня нараджэння.

Жнівень

11 — **Дабравольскі** Уладзімір Мікалаевіч (1856 — 1920), беларускі і расійскі этнограф, фалькларыст, краязнавец, лексікограф — 150 год з дня нараджэння.

20 — **Бабук Валерый Уладзіміравіч** (1956, Пухавіцкі раён), спартсмен і трэнер (гіравы спорт, армрэстлінг, паўэрліфтынг), майстар спорту СССР, майстар спорту Беларусі міжнароднага класа, заслужаны трэнер Беларусі — 50 год з дня нараджэння.

21 — **Паслядовіч** Макар Трафімавіч (1906, Пухавіцкі раён — 1984), пісьменнік — 100 год з дня нараджэння.

27 — **Новік-Пяюн** (Новік) Сяргей Міхайлавіч (1906, Нясвіжскі раён — 1994), пісьменнік — 100 год з дня нараджэння.

Верасень

1 — **Салодкі** Уладзімір Іванавіч (1956, Магілёўскі раён), спявак, заслужаны артыст Беларусі — 50 год з дня нараджэння.

4 — **Дуброўскі** (Чарняўскі) Ігнат Цімафеевіч (1906, Смалывіцкі раён — 2003), пісьменнік, вучоны ў галіне сельскагаспадарчых навук, заслужаны работнік культуры Беларусі — 100 год з дня нараджэння.

14 — **“Наша доля”**, грамадска-палітычная і літаратурная газета, першае легальнае перыядычнае выданне на беларускай мове (Вільня; выдавалася ў 1906) — 100 год з пачатку выдання.

27 — **Ждановіч** Ірына Фларыянаўна (1906, Мінск — 1994), актрыса, педагог, народная артыстка Беларусі, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР (1948) — 100 год з дня нараджэння.

28 — **Потэс Інеса Сяргеўна** (1956, Мінск), спартсменка (водналыжны спорт), заслужаны майстар

спорту СССР, майстар спорту СССР міжнароднага класа, суддзя міжнароднай катэгорыі — 50 год з дня нараджэння.

Кастрычнік

15 — **Нацыянальная камісія Рэспублікі Беларусь па справах ЮНЕСКА**, міжведомсны орган (1956) — 50 год з часу стварэння.

18 — **Салагуб** Аляксандр Феофілавіч (1906, Смаргонскі раён — 1934), паэт, літаратуразнавец, публіцыст, удзельнік рэвалюцыйнага руху ў Заходняй Беларусі — 100 год з дня нараджэння.

19 — **Жыдовіч** Марыя Андрэеўна (1906, Пухавіцкі раён — 1977), мовазнавец, заслужаны дзеяч навукі Беларусі — 100 год з дня нараджэння.

Лістапад

2 — **Бяляцкі** Дзмітрый Паўлавіч (1906, Аршанскі раён — 1982), вучоны-гігіеніст, заслужаны ўрач Беларусі — 100 год з дня нараджэння.

4 — **Нікалаева** Аляксандра Васільеўна (1906 — 1997), артыстка балета, педагог, народная артыстка Беларусі, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР (1950) — 100 год з дня нараджэння.

8 — **Музей абароны Брэсцкай крэпасці (1956)** — 50 год з часу адкрыцця.

13 — **Плятэр** (Броэль-Плятэр) Эмілія Францаўна (1806, Вільня — 1831), фалькларыстка, паэтэса, удзельніца паўстання 1830 — 1831 гадоў у Польшчы, Беларусі і Літве — 200 год з дня нараджэння.

23 — **“Наша ніва”**, грамадска-палітычная, навукова-асветная і літаратурна-мастацкая газета (Вільня; 1906 — 1915) — 100 год з пачатку выдання.

27 — **Арынянскі** Юрый Андрэевіч (1906 — 1989), акцёр, рэжысёр, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі — 100 год з дня нараджэння.

30 — **Кеда** Аляксандр Аляксандравіч (1956, Карэліцкі раён), спявак, заслужаны артыст Беларусі — 50 год з дня нараджэння.

Снежань

3 — **Шуміліна** Ірына Міхайлаўна (1956, Мінск), піяністка, заслужаная артыстка Беларусі, лаўрэат прэміі Ленінскага камсамола Беларусі (1984) — 50 год з дня нараджэння.

19 — **Клаўс** Мікалай Парфірэвіч (1906, Клімавічы — 2001), дыржор, піяніст, кампазітар — 100 год з дня нараджэння.

23 — **Пілюгаў** Пётр Андрэевіч (1906, Рагачоўскі раён — 1960), ваенны дзеяч, удзельнік выратавання чалоскінцаў у 1934, Герой Савецкага Саюза (1943) — 100 год з дня нараджэння.

24 — **Фаміных** Яўген Іванавіч (1906, Дзяржынск — 1977) ваенны дзеяч, генерал-лейтэнант танкавых войск, удзельнік вызвалення Беларусі ў Вялікую Айчынную вайну, Герой Савецкага Саюза (1945) — 100 год з дня нараджэння.

27 — **Рогалеў Аляксандр Фёдаравіч** (1956, Гомель), мовазнавец — 50 год з дня нараджэння.

28 — **Радзівонаў** Мікалай Ільвіч (1906 — 2000), расійскі і беларускі акцёр, народны артыст Расіі — 100 год з дня нараджэння.

29 — **Андрэў** Мікалай Мікалаевіч (1956, Мінск), рэжысёр тэатра лялек — 50 год з дня нараджэння.

Падрыхтавала
Валянціна ГРЫШКЕВІЧ.



Уладзімір Мулявін:

“Пясняр — гэта не тое, што Лявон”

На пачатку гэтага года прайшло некалькі мерапрыемстваў па ўшанаванні памяці Уладзіміра Мулявіна. 12 студзеня, у дзень 65-годдзя з дня яго нараджэння, на Усходніх мемарыяльных (Маскоўскіх) могілках у Мінску, дзе пахаваны Мулявін, быў адкрыты помнік. На цырымоніі прысутнічаў намеснік міністра культуры Уладзімір Рылатка, іншыя афіцыйныя асобы, родныя і сваякі, сябры і калегі заснавальніка і нязменнага мастацкага кіраўніка Дзяржаўнага ансамбля “Песняры”. Надмагільная скульптурная кампазіцыя выканана па дзяржаўнаму заказу скульптарам Аляксандрам Каструковым і архітэктарам Сталімам Федчанкам.

А ўвечары гэтага ж дня ў зале Беларускай дзяржаўнай філармоніі прайшоў канцэрт ансамбля “Песняры”, у якім бралі ўдзел і яго былыя ўдзельнікі. Натуральна, што пачаўся ён з папулярнай песні “Ой, калядачка, бліны-ладачкі”, бо адбываўся ў калядны перыяд. Даўні рэпертуар былых песняроў — народная “Касіў Ясь канюшыну”, “Белавежская пушча” Аляксандра Пахмутавай, а таксама “Вераніка”, “Алеся”, якія напісаў для ансамбля Ігар Лучанок, у тым ліку створаныя Уладзімірам Мулявіным “Завушніцы”, “Лявоніха” і іншыя легендарныя творы, змяняўся некаторымі новымі песнямі ў выкананні салістаў Валерыя Скаражонка, Алега Жалезнякова, Вячаслава Ісачанкі — “Ля Замкавай гары”, акапальным “Паланезам”... Слухачы сустракалі іх горача, часта гучала “біс”, “брава”. Канцэрт быў насычаны сюрпрызамі. З’яўленне на сцэне былых удзельнікаў ансамбля — Аркадзья Эскіна, Анатоля Кашапарова, Мікалая Васільева і іх выступленні выклікалі бурныя авацыі. Безумоўна, быў і даўні сябра ансамбля і Уладзіміра Мулявіна Ігар Лучанок. Ён акампаваў свае творы, а разам з Аркадзем Эскіным выканаў музычную кампазіцыю з папулярных твораў “Песняроў”, якая дазволіла зрабіць экскурс у мінулае. Усё гэта была музыка таго высокага ўзроўню, які трымаў доўгія гады Маэстра Мулявін з дапамогай калег і дарадцаў, з якімі ён ствараў дзяржаўны ансамбль і нацыянальны рэпертуар.

У свой час пісьменнік Уладзімір Караткевіч зазначыў: “Не трэба рабіць выгляд, быццам беларуская песня так проста, сама сабой вырвалася на прасторы Айчыны, загучала ў Чэхаславакіі, Балгарыі, Польшчы. Гэта зрабілі “Песняры”. З 1963 года Мулявін стаў працаваць у філармоніі, а ў 1969-м з ім пазнаёміўся Лучанок, стаў схіляць да стварэння беларускага рэпертуару. Каб назіпаць уражанняў, народных песень, разам ездзілі ў экспедыцыі па вёсках, слухалі сельскіх спевакоў і музыкантаў, пывучу беларускую мову. Старанна падбіраўся склад спевакоў і музыкантаў ансамбля.

Адным са славетых песняроў-салістаў з’яўляецца Анатоль Кашапаравіч, які і ансамбль, і Беларусь пакінуў у 1990 годзе — паехаў у Амерыку. Гэта быў крызісны час і для



Фота В.БЕЛТА

ансамбля, і для краіны. Зараз Анатоль вярнуўся. І на традыцыйным канцэрце ў памяць Уладзіміра Мулявіна спяваў сваю знакамітую “Волагду”. Ды яшчэ пад акампанемент былога песняроўца Мікалая Васільева, які спецыяльна прыехаў, каб прыняць удзел у гэтым канцэрце. Гледачы не адпускалі Анатоля Кашапарова, не спыняючы авацыі, і ён спяваў яшчэ і яшчэ. Знаёмы песняроўскі стыль: хвалоючае выкананне кожнага твора, калі спяваюць не толькі голасам, а душой, калі эмоцыі перапаўняюць самога спевака і ствараюць агульную непаўторную аўру суперажывання, узніскасці сапраўднага мастацтва. У кожнага ўзнікала пытанне: ці вернецца Кашапаравіч у склад “Песняроў”? Гэта было б добрай падтрымкай ансамблю. Барткевіч, Растанчын, Бяляеў, Бернштэйн таксама паехалі ў свой час з Беларусі. Уладзімір Георгіевіч быў мудрэйшы за ўсіх, самы адказны і адданы той справе, якой служыў усё жыццё. Пачуццё абавязку ў ім было развіта моцна. Дазволіла сабе прывесці яшчэ адну цытату, якая змешчана для роздзума кожнага наведвальніка Музея Уладзіміра Мулявіна (ён адчынены летась у Белдзяржфілармоніі). Гэта выказванне самога народнага артыста Беларусі і СССР, стваральніка ансамбля “Песняры”:

“...Па сваёй прыродзе я фалькларыст. Люблю народную музыку. Шмат далі мне творчыя паездкі па беларускай глыбінцы, дзе ў найбольш чыстым выглядзе захаваўся беларускі нацыянальны мелас.

Само высакароднае, сочнае, прыгожае самабытнае паняцце “пясняр”, народны спявак-сказіцель, да многага абавязвала; не тое, што жартаўнік Лявон — скамарошны герой і балагур”.

Рэгіна ГАМЗОВІЧ.
НА ЗДЫМКАХ: саліруе А. КАШАПАРАЎ; адкрыццё помніка Уладзіміру Мулявіну.

Перавыбары камітэта Беларускага аб'яднання ў Паўднёвай Аўстраліі

Беларускі грамадскі актыву Адэляйды правёў 19 лістапада 2005 года перавыбары камітэта Беларускага аб'яднання ў Паўднёвай Аўстраліі (далей БАўПА). На сходзе прысутнічала 13 сябраў аб'яднання, да якіх даслаў па пошце свой голас спадар Мікалай Колес, былы доўгачасовы старшыня БАўПА. Большасцю галасоў (12 супраць 2) актыў выказаўся за працяг на наступныя два гады інфармацыйна-рэпрэзентацыйнай дзейнасці камітэта БАўПА ўправаю ў старым складзе.

Падчас перавыбараў разгарэлася гарачая дыскусія аб шляхах паляпшэння сапаваных з 1999 года адносінаў паміж парафіяльным і грамадскім камітэтам. Менавіта з таго часу дзве беларускія арганізацыі пачалі адзначаць беларускія нацыянальныя святы асобна. Магчыма, пасля перавыбараў парафіяльнага камітэта БАПЦ у Адэляйдзе, два камітэты знойдуць час на абмеркаванне не вырашаных за гэты час праблемаў.

Перавыбарчы сход адбыўся ў пяці хвілінах хады ад цэнтра Ад-

эляйды ў Банайтан парку. На сходзе прысутнічалі двое гасцей з Беларусі.

Віктар КАВАЛЕЎСКІ.

Казахстан

Усходне-Казахстанскі беларускі нацыянальны культурны цэнтр пры ДOME дружбы народаў Казахстана (горад Усць-Каменогорск) удзячны за інфармацыю, якую атрымліваем з “Голасу Радзімы”. Праз газету мы набліжаны да падзей, якія адбываюцца на нашай Радзіме ці з нашымі землякамі ў іншых краінах. Матэрыялы газеты мы выкарыстоўваем не толькі для азнаямлення членаў нашага Цэнтра, але прадстаўляем навучэнцам школ і вышэйшых навучальных устаноў для падрыхтоўкі матэрыялаў пра Беларусь.

В. МАГАЗІНШЧЫКАЎ,
старшыня праўлення
Беларускага нацыянальнага
культурнага цэнтра.

Латвія, Даўгаўпілс

Конкурс – гэта цікава

Пяць гадоў сачу за вынікамі працы цудоўнай жанчыны Маргарыты Мілушавай, якая арганізоўвае цікавыя конкурсы пад назвай: «Мой родны кут...» і «Ці ведаеш ты гісторыю Рэспублікі Беларусь?».

Мэта гэтых конкурсаў, якія праводзяцца суполкай “Уздым”, Цэнтрам беларускай культуры і Генеральным консульствам Рэспублікі Беларусь у Даўгаўпілсе, з’яўляецца знаёмства жыхароў Латвіі з гісторыяй Беларусі і распаўсюджанне культурнай спадчыны краіны.

Конкурсы праводзяць як для дзяцей, так і для дарослых. Пытанні датычацца як мінуўшчыны, так і сучасных дасягненняў, таму ўдзельнікі конкурсу з неярпеннем чакаюць наступнага тура і вынікаў, якія падводзяцца ў дні свята славянскай культуры.

На працягу пяці гадоў Маргарыта часта бачыла з валіскай, у якой стосы дасланных работ на конкурс: то правярае, то рассылае, то захапляецца знаходкамі і трапнымі выразамі ўдзельнікаў конкурсу.

Аднак Маргарыта Вацлаваўна не толькі працуе з дасланнымі работамі, яна арганізоўвае сустрэчы з цікавымі людзьмі, аб якіх у сваіх работах пішуць удзельнікі конкурсу.

Хачу прывесці адзін прыклад — кампазітарам і святаром Каложскай царквы ў Гродне Андрэем Бандаранкам, з якім у М.В. Мілушавай атрымалася перапіска. Ён благаславіў Мілушаву, даведаўшыся пра яе такую патрэбную для людзей працу, даслаў свае кампазітарскія творы,

якімі захапляліся не толькі ўдзельнікі конкурсу, але і ўсе сябры суполкі.

Настасся САЗАНКОВА.

P.S. Віншую супрацоўнікаў “Голасу Радзімы” з Новым годам! Жадаю цікавых падарожжаў, творчых поспехаў і добрага здароўя.

Літва, Друскінінкай

3 Беларуссю знаёміць “Спадчына”

Шмат цікавых сустрэч адбылося ў Таварыстве беларускай культуры “Спадчына” горада Друскінінкай ў 2005 годзе.

Раскажу пра дзве найбольш важныя і цікавыя.

У санаторыі “Беларусь” адпачывала намеснік старшыні Стаўбцоўскага райвыканкама Н.Лапка, і кіраўнікі ТБК мелі магчымасць неаднаразова гутарыць з ёю. Абмеркавалі пытанні аб больш цесным супрацоўніцтве паміж беларусамі друскінінкайскага краю і землякамі Я.Коласа, аб магчымай шэфскай дапамозе, аб удзеле стаўбчан у Днях беларускай культуры ў Друскінінкай.

Госцем ТБК быў таксама прафесар, доктар біялагічных навук, акадэмік Міжнароднай акадэміі экалогіі Аляксей Мікуліч з Мінска. Яго цікавы аповед на тэму “Хто мы — беларусы?” “Дзе нашыя карані?” запісалі на аўдыёкасету.

А.Мікуліч высока ацаніў свята “Купалле”, якое прайшло ў санаторыі “Беларусь” па ініцыятыве ТБК. Сапраўдная тэатралізаваная дзея захапіла глядачоў.

Пры падтрымцы Друскінінкайскага цэнтра культуры, Пасольства Рэспублікі Беларусь у Літоўскай Рэспубліцы, Згуртавання беларускіх грамадскіх арганізацый ТБК “Спадчына” ўпершыню правяло Дзень беларускай культуры.

У праграме былі: выстава вырабаў беларускіх майстроў; вышыванкі Ларысы Краўчанка з Друскінінкай; канцэрт ансамбля “Берагіна” Стаўбцоўскай школы мастацтваў (кіраўнік Т.Барэхава); прагляд мастацкага фільма “Анастасія Слуцкая”.

Коласаўская зямля была прадстаўлена разьбой па дрэве, вышыванымі і тканымі ручнікамі, вырабамі з саломкі.

На свяце працаваў інфармацыйны цэнтр. Наведвальнікі маглі пазнаёміцца з літаратурай аб Беларусі. Дэманстравалі відэафільмы “Знаёмцеся, Беларусь”, “Залатая карона Міндоўга” і іншыя. Упрыгожаннем свята было выступленне “Берагіні”. А ўвечары ў час дэманстрацыі фільма “Анастасія Слуцкая” ўсе 300 месцаў былі запоўнены.

Свята атрымалася! Можна планаваць новае.

В. ІВАНУЎСКАЯ.

Падрабязнасці

На Каляды ў Беларусь!

3 25 па 28 снежня частку сваіх кніжкілаў правялі ў Беларусі вучні 4-й беластоцкай школы з Польшчы. Гэта школа з беларускай мовай навучання, дзе атрымліваюць адукацыю дзеці беларусаў Падляшша. Кім яны будуць пачуваць сябе, жывучы на спрадвечных этнічных землях беларусаў? Іх бацькі захацелі, каб яны захоўвалі ў сям’і гаворку сваіх дзядоў-прадзедоў, ведалі традыцыйную культуру, гісторыю свайго краю і сталі высокаадукаванымі людзьмі. Групу дзяцей, што прыехалі ў Мінск, суправаджала іх настаўніца Аліна ВАЎРАНЮК і маці адной з вучаніц Барбара ПЯКАРСКАЯ. З імі, а таксама некаторымі вучнямі сустрэлася наш карэспандэнт Рэгіна ГАМЗОВІЧ.

— Спдарыня Барбара, наколькі я разумею, вы — прадстаўніца бацькоў гэтай школы, якія актыўна дапамагаюць дзецям адчуць свае беларускія карані?

— З ініцыятывы бацькоў гадоў дзясць таму нашы дзеці пачалі вывучаць беларускую мову найперш у садку, затым — у пачатковай школе, а зараз яны ўжо заканчваюць гімназію, пойдучы ў ліцэй. Я — суарганізатар навучання па-беларуску нашых дзяцей, уключаюся ва ўсё, у чым магу дапамагчы. Мая дачка Гануля зараз прыехала на экскурсію ў складзе гэтай групы вучняў, а малодшая Ліда засталася дома. У нашай школе ёсць і тэатральны гурток, і этнаграфічныя заняткі, ладзім для дзяцей экскурсіі. Галоўны рухавік у школе — гэта Аліна Ваўранюк, настаўніца беларускай мовы. Яна вучыць дзяцей з першага класа ўжо дзевяць гадоў і шмат што з імі робіць.

— Натуральна, што яна прыехала разам з дзецьмі, і ўжо не першы раз, у Беларусь. Зімовыя кніжкілаў супадаюць з Калядамі. Гэта цікавае, вясёлае



свята. Як яго адзначаюць беларусы на Беластоцчыне?

— У нас заўсёды святкаваліся Каляды. Нават наша беларуская свядомасць захавалася, дзякуючы калядным традыцыям, бо мы прываслаўныя, чым Беластоцчына і адрозніваецца ад каталіцкай Польшчы. Заўсёды на Святы вечар варылі куццю з пшанічнага зерня, дадаючы ў яе разынкі, арэхі, мёд, мак. Куццёй дзеліцца ўся сям’я так, як католікі дзеліцца аплаткам. І робіцца гэта на самым пачатку традыцыйнай вячэры перад Ражджавым (на нашай гаворцы — Руздво). Мама, а перад ёй бабуля заўсёды гатавала 12 страў на першую куццю.

І зараз мы заўсёды варым кампот з сушаных груш, яблыкаў, сліваў. Тады боршч — у нас яго гатуюць толькі з грыбоў, хоць некаторыя гаспадыні дадаюць бурякі. Розныя стравы з рыбы — у каго якая ёсць ці хто якую любіць: свежая, салёная або вэнджаная. Пякуць посныя пампушкі на дражджах, макаўцы — таксама з

дражджавага цеста, з макам, салодкае смачнае пячэнне з сыру (ці, па-гарадскому кажучы, з тварогу) круглай або рамбічнай формы. Раней пяклі свежы хлеб і пірагі, але зараз мала якая гаспадыня стане абцяжарваць сябе гэтым. Варылі аўсяны кісель. Абавязкова пячом бліны ды аладкі, да якіх заўсёды падаецца цёрты мак. А каляднікаў, якія прыходзілі ў хату, частавалі нечым салодкім — пячэннем, цукеркамі, але і каўбасамі таксама — хто што меў, тое і даваў. У сем’ях заўсёды, незалежна ад таго, што рабілася ў дзяржаве, святы, звычай і святочныя патравы захоўваліся і зараз захоўваюцца даўня, у нас усё гэта даволі жывое. Можна, цяпер толькі каляднікаў няшмат ходзіць...

— А дзеці з вашай школы? Каму ж, як не ім, захоўваць спадчыну!

— Ходзім па хатах. Летась хадзілі і ездзілі па Беластоку і ваколіцах, калядавалі. Дарэчы, пра святочнае меню: наш беластоцкі паэт Віктар Швед у мастацкай

форме апісаў Святы вечар або першую куццю ў адным са сваіх вершаў:

*Урачысты Святы вечар
Распачаўся пахам з печы.
У кутку пад абразамі,
Што прыбраны ручнікамі,
Жменя сонечных калоссяў,
Каб багата нам жылося.
Традыцыйна ў беларусаў
Водар сена пад абрусам.
Села ўжо сям’я на лавы.
Посныя дымяцца стравы.
Смачны боршч з баравікамі,
Што сабралі ў лесе самі,
Вараныя з печы грушы,
Што раней іх маці сушыць,
Куцця з панцаку ў каструлі,
Сподак смажанай цыбулі,
На стале стаяць грыбочкі,
Азурчкі проста з бочкі,
Міска квашанай капусты,
Тут і стравы з рыбай тлустай,
Селядцоў ажно чатыры,
Бульба побач, у мундзірах,
Горба блінчыкаў духмяных
І кісель з мукі аўсянай.
Да ўсіх стравой бацька рэжа
Аржаны хлябочак свежы.
За сталом пад’ёшы лоўка,*

Адпраўляецца ў царкоўку
Беларускі люд вясковы
Стрэнуць Ражджаво Хрыстова.

— Назаўтра, на Ражджаво, ужо ж ядуць усё скаромнае. Як праходзіць гэты дзень і іншыя дні Каляд у вашай сям’і і іншых сем’ях беларусаў?

— Стравы на Каляды, вядома, скаромныя: каўбасы розныя ядуць, сала, вэнджанае і печанае мяса — усё з забітага кабана. Ніякіх індычак або кур не пякуць у Каляды. Але спажываюць мясныя стравы ад Ражджаво ўжо без нейкіх урачыстасцей.

Каляднікі ходзяць з першага дня ўжо з раніцы — з зоркай, на якой шмат рагоў. Кожная вёска заўсёды старалася, каб рагоў было больш, і ў два рады рабілі зорку. Мой бацька раскаваў, што ў яго дзяцінстве на Шчодрыка хадзілі з казой. Я ж ніколі не бачыла, каб калядоўшчыкі хадзілі з казой, і нашых рэгіянальных песень для казы не ведаю. А песні-калядкі захаваўся, і мы з дзецьмі ведаем такую: “Там, по прызбоньцы, по золотэнькой, Коляда! Там, по століку, по цісовому, Коляда! Молода Юля сына повіла, Коляда! У поўвішы, радовалася, Коляда!...” Спявалі яе ў хаце, дзе нарадзілася дзіця.

— Цікавы дыялект. А як вы ў сям’і паміж сабой гаворыце, на якой мове?

— Мае бацькі — з ваколіц Беларуска, з Падляшша, муж — з ваколіц Гайнаўкі. У нас на Падляшшы розныя дыялекты ў вёсках, якія часам розніцца істотна. Мы гаворым з мужам у сям’і кожны на сваім дыялекце, так што нашы дзеці выпрацавалі ўжо нешта сярэдняе, нейкую сваю гаворку. Не ведаю, ці добра гэта, але ў нас так — паміж сабой мы гаворым па-свойму, як у нашых сем’ях бацькі гаварылі.

— Заканчэнне будзе. —

Станіслаў ВАЛОДЗЬКА (Латвія)

ГАЛОЎНАЯ РОЛЯ

Навела

Напярэдадні Новага года Віталь Андрэвіч, сямідзесяціпяцігадовы стары, седзячы перад люстрам у сваім пакойчыку ў доме для састарэлых, наклеіваў сабе вусы і бараду, надзяваў шыньён і ўспамінаў пражытае жыццё. Як ён марыў стаць знакамітым артыстам, паступаў на артыстычныя курсы ў Маскве, а працаваў затым у правінцыяльным тэатры: такую п'есу жыцця напісаў яму драматург, імя якому Лёс. Яму ні разу не выпала сыграць Гамлета, але ў яго было нямала іншых цікавых роляў, у тым ліку і галоўных. Як і ў спектаклях, у якіх ён іграў, былі ў яго жыцці любоў і нянавіць, дружба і варожасць. Так здарылася, што яны з сябрам-акцёрам адначасова закахаліся ў артыстку з іх трупы. І сябра, адразу пераўтварыўшыся ў непрыяцеля, пайшоў на яго з выдуманым даносам, пасля чаго Віталь даялося прайсці па этапах да самой Сібіры. Таму ажаніўся далёка за трыццаць, пасля вяртання з лагераў. Жонка доўга не магла зацяжарыць, і іх адзіны наследнік Мішка з'явіўся на свет, калі Віталю пераваліла за сорак. Яны з жонкай былі невыказна рады сваёму малому, ён стаў для іх сэнсам жыцця і надзеяй на будучае, ва ўсякім разе на тое, што ў старасці будзе каму падаць кубак вады. І ўсе наступныя гады былі пражыты дзеля Мішанькі. У Віталю Андрэвіча была магчымасць вярнуцца ў тэатр, дзе ён працаваў раней (яго крыўдзіцеля не было ў жывых: самога перамалолі жорны рэпрэсій), але з-за мізэрнага заробку не стаў гэтага рабіць, а пайшоў у качагары. Праца была не з лёгкіх, затое куды лягчэй было вяртацца дадому ў дзень зарплаты. Але часам здаралася бачыць сябе ў сне ў ролі Гамлета!

Мішанька рос прыгожым і кемлівым дзіцём, і бацькі выказвалі захапленне не толькі яго першым крокам, словам і зубам, але і наступнымі. У яго рана выявіўся музычны слых, і ў кватэры тут жа з'явілася піяніна, а паазней акардэон і гітара. Аднойчы хлопчык перахварэў грыпам, які даў ускладненне на вушы, і бацька, ратуючы сваё дзіця ад глухаты, вазіў яго ў Маскву да свяцілы медыцыны. Дзякаваць Богу, паездка была ўдалай! Пасля паспяховага заканчэння школы (тут не абыхлося без дапамогі рэпетытараў) Міша паступіў у Ленінградскую кансерваторыю. Ці варта гаварыць,

якім гэта было святам у сям'і! Але, як часам здарэцца, іх сын трапіў пад уплыў дрэннай кампаніі. На апошнім курсе стаў прагульваць заняткі, абчапіўся "хвастамі", ад чаго ўзнікла пагроза выключэння з ВНУ. Добра, што бацька, знаходзячыся ў адпачынку, прыехаў у госці ў Ленінград да брата (а заадно і наведзець сына) і, зайшоўшы ў кансерваторыю, даведаўся аб гэтым. Намаганні Віталю Андрэвіча, яго размова з дэканам, а затым і з Мішам, змянілі сітуацыю ў лепшы бок. Аднак бяда не прымусіла сябе доўга чакаць адразу пасля атрымання дыплама. Міхаіл пакахаў сакурсніцу і так высвятляў адносіны са сваім сапернікам, што гэта пацягнула на тры гады пазбаўлення волі. Віталь Андрэвіч, не чакаючы вяртання блуднага сына, наведваў яго ў месцах не вельмі аддаленых, хоць дарога была няблізкай.

Адбыўшы пакаранне, Міхаіл прыехаў у родны горад і пачаў наладжваць сваё асабістае жыццё. Уладкаваўся на працу ў музычнае вучылішча і адначасова іграў у рэстаране. Там яму спадабалася афіцыянтка Зоя, і ён у хуткім часе прапанаваў ёй руку і сэрца. Прапанова была прынята, і пасля вяселля, якое сыгралі ў тым жа рэстаране, яны пасяліліся ў бацькоў Зоі. Віталь Андрэвіч з жонкай эканомілі на чым толькі можна і дапамаглі маладым сабраць грошы на сваю двухпакаёвую кватэру. З пераездам ва ўласнае жыллё ў іх нарадзіўся сын, якога назаваў раней (яго крыўдзіцеля не было ў жывых: самога перамалолі жорны рэпрэсій), але з-за мізэрнага заробку не стаў гэтага рабіць, а пайшоў у качагары. Праца была не з лёгкіх, затое куды лягчэй было вяртацца дадому ў дзень зарплаты. Але часам здаралася бачыць сябе ў сне ў ролі Гамлета!

Мішанька рос прыгожым і кемлівым дзіцём, і бацькі выказвалі захапленне не толькі яго першым крокам, словам і зубам, але і наступнымі. У яго рана выявіўся музычны слых, і ў кватэры тут жа з'явілася піяніна, а паазней акардэон і гітара. Аднойчы хлопчык перахварэў грыпам, які даў ускладненне на вушы, і бацька, ратуючы сваё дзіця ад глухаты, вазіў яго ў Маскву да свяцілы медыцыны. Дзякаваць Богу, паездка была ўдалай! Пасля паспяховага заканчэння школы (тут не абыхлося без дапамогі рэпетытараў) Міша паступіў у Ленінградскую кансерваторыю. Ці варта гаварыць,

якім гэта было святам у сям'і! Але, як часам здарэцца, іх сын трапіў пад уплыў дрэннай кампаніі. На апошнім курсе стаў прагульваць заняткі, абчапіўся "хвастамі", ад чаго ўзнікла пагроза выключэння з ВНУ. Добра, што бацька, знаходзячыся ў адпачынку, прыехаў у госці ў Ленінград да брата (а заадно і наведзець сына) і, зайшоўшы ў кансерваторыю, даведаўся аб гэтым. Намаганні Віталю Андрэвіча, яго размова з дэканам, а затым і з Мішам, змянілі сітуацыю ў лепшы бок. Аднак бяда не прымусіла сябе доўга чакаць адразу пасля атрымання дыплама. Міхаіл пакахаў сакурсніцу і так высвятляў адносіны са сваім сапернікам, што гэта пацягнула на тры гады пазбаўлення волі. Віталь Андрэвіч, не чакаючы вяртання блуднага сына, наведваў яго ў месцах не вельмі аддаленых, хоць дарога была няблізкай.

Нездарма народная мудрасць гаворыць, што дзеці, стварыўшы сваю сям'ю, павінны жыць на 101 кіламетры ад бацькоў. Хаця б на адлегласці 1,01 метра, але ва ўласнай кватэры! Наталля, спачатку вельмі добра іграючы ролю жонкі і нявесткі, з цягам часу пачала мяняцца ў горшы бок. Пачуліцы папрокі ў адрас мужа, што ён праявіў мяккацеласць, пакінуўшы першай жонцы ўсю кватэру, хоць яе можна было падзяліць, размяняўшы на дзве аднапакаёвыя; пачала выказваць незадаволенасць, калі Міхаіл аказаў увагу сваёму першыню. Часам яна нават на дзедках спаганяла злосць. Віталь Андрэвіч спрабаваў заступацца за сына і ўнікаў, ад чаго яму даводзілася глытаць крыўдныя словы, падчас разам са слязьмі. Самым разумным тут быў бы размен кватэры, але, пачуўшы пра гэта, нявестка ўсклінула: "Ну і артыст ты аднак!" Каб не паставіць пад удар сына судовымі цяжамі, пачынаючы задыхацца ў такой атмасферы, Віталь Андрэвіч і прыняў такое няпростое рашэнне — падацца ў багадзельню. Дырэктарам там быў сын прыяцеля, і добрая пенсія давала надзею на паважлівы да сябе адносіны...

І вось, калі яму ў душу закраліся смутак і трывога, што даўно не наведваліся да яго сын з унукамі, раптам асяніла ідэя з'явіцца дадому ў няхітрай, але ў такой мілай ролі.

Прахожыя ўсміхаліся, глядзячы, як бадзёра крочыць з мяшком за плячыма Дзед Мароз.

Спачатку Віталь Андрэвіч пазваніў у дзверы кватэры, дзе жыў яго ўнучак Віталік. На парозе з'явілася Зоя. Яна толькі па слядах маці: закончыўшы тэатральны інстытут, працавала актрысай. Яна таксама была разведзенай, мела такога ж узросту, як

дзядуля Віталькі папрасіў мяне да вас прыйсці.

Паслухаўшы, як артыстычна чытае вершы ўнук, павадзіўшы карагод ля ёлкі і раздаўшы падарункі, стаў развітвацца.

На развітанне Зоя прамовіла:

— Дзякуй Вам, Дзядуля Мароз, і перадайце вялікі дзякуй Віталю Андрэвічу. Дарэмна я крыўдзіла яго, называючы артыстам пагарэлага тэатра!..

Прыблізна так сустрэча праходзіла і дома. Але на дарожку Дзед Мароз зайшоў у туалет, а выйшаў адтуль ужо дзед Віталь:

— Вітаю вас, дзеці мае, — сказаў ён, — давайце разам праводзіць стары год і дзякаваць яму, што ён быў да нас добрым!

— Прабач, бацька, што доўга не прыходзілі да цябе, — вінавата ўздыхнуў Міхаіл, — я тут апошнім часам трохі хварэў, што-сьці сэрца пачало заціскаць, не хацеў цябе засмучаць. І, можа, ты людзей не смяшыў бы, дадому жыць вярнуўся?!

— Але, тата, — прад-оўжыла словы мужа Наталля, — я тут пасля Вашага адыходу шмат перадумала і вырашыла жыць па-другому, па-божаму. Даруйце мне за ўсе прынесеныя Вам крыўды!

— І вы, калі што не так, прабачце старому! Няхай нам усім Бог даруе, мае дарагія! А жыць разам з вамі я ўсё ж не буду: у мяне з'явілася магчымасць купіць кватэру. Нядаўна я атрымаў ліст ад брата, дзе ён паведамляе, што нас знайшло завяшчанне нашага дзядзькі, які жыў у Аўстраліі. Спадчына нам апісана немалая, хопіць, каб дапамагчы стаць на ногі і маім унукам, у тым ліку і маёй прыёмнай унучачцы Насці. Ды і кватэра каму-небудзь з іх застанецца.

Тут пачуўся званок у дзверы і ў дом увайшла ўся заснежаная Галіна Паўлаўна, маці Наталлі. Нядаўна споўніўся год, як яна, пахаваўшы мужа, засталася ўдавой. За святочным сталом у чаканні Новага года Віталь Андрэвіч гаварыў, звяртаючыся да яе:

— Ведаеш, Галечка, сёння я сыграў, бадай што, сваю галоўную ролю. Такое зьедаў шчасце, нібы самога караля Ліра іграў! А наогул галоўная роля на зямлі — заўсёды заставацца Чалавечкам. Усе беды на свеце ад глухаты душэўнай...

Галіна Паўлаўна ківала яму ў знак згоды, і ў вачах яе свяціліся замілаванне і любоў...

Навагодняе апытанне

Што, на ваш погляд, найбольш адметнае адбылося ў 2005 годзе:

— у свеце; — у Беларусі; — у асабістым жыцці.

Цімох ЛІЯКУМОВІЧ (ЗША):

"Спадзяюся, што 2006 год зробіць наступны крок у чалавечым парадуменні."

Спачатку, як толькі пазнаёміўся з пытаннямі, мне здалося, што паміж імі "дыстанцыя вялізнага памеру", што яны вельмі розныя і далёкія адзін ад аднаго: сусвет і асобны чалавек, які з'яўляецца ў шматмільярдным людскім патоўпе маленькай пясчынкі. Калі ж задумаўся над імі, то ўпэўніўся, што яны моцна ўзаемазвязаны паміж сабой.

Спраўды, з аднаго боку, зямны шар застаўся такім жа, якім і быў, а з другога боку, паменшыўся непамерна, бо тэлефон, тэлебачанне, камп'ютэр, самалёт і ракета пакарылі прастору, і важкая падзея, якая адбываецца ў любым кутку свету, тым ці іншым чынам адчуваецца на ўсіх зямлянах. Таму лічу, што самая важная падзея 2005 года для мяне, як і для іншых людзей, заключаецца ў тым, што свет не сарваўся з тармазоў, што яшчэ хапіла розуму і вытрымкі, хаця некаторыя пагрэліва і раз-

махвалі кулакамі, знаходзіць агульную мову ў вырашэнні спрэчных пытанняў. Здаецца, што сёлетнія прыродныя катаклізмы папярэджваюць чалавецтва аб неабходнасці ўзяцца за розум і памяркоўна вырашаць усе зямныя справы, каб не падпісаць сабе смертны прысуд.

У той жа час вучоныя нядаўна ўпэўніліся, што чалавечы арганізм мае ў сваім распаўсюджанні запас на 200-гадовае жыццё. Вось бы сканцэнтравалі сваю ўвагу на вырашэнне гэтай высакароднай праблемы! Якія б небывалыя перспектывы адкрыліся перад чалавецтвам і якія надзвычайныя поспехі чакалі б яго!

Пешчу надзею, што надзе час разумення для кожнага чалавека: калі ўсім людзям вакол жывецца добра, дык і мне не будзе горш. Спадзяюся, што 2006 год зробіць наступны крок у неабходным і пачэсным чалавечым парадуменні.

Літва

"Угодкі Караткевіча ў Вільні"

У беларускай школе імя Францыска Скарыны ў Вільні адзначылі 75-годдзе з дня нараджэння Уладзіміра Караткевіча. У 12-м класе праведзены "Урок Уладзіміра Караткевіча", вучні аналізавалі аповець "Ладдзя Роспачы", паказалі частку прэктнай працы, падрыхтавалі цікавую газету "Быў. Ёсць. Буду", чыталі радкі любімых вершаў паэта (настаўніца А. Базюк). Сёмы клас аформіў стэнд "Орша — радзіма паэта".

Завяршыліся святкаванні ўгодкаў у актавай зале школы, дзе сабраліся вучні і настаўнікі. Сярод сумнікласнікаў прайшоў конкурс мастацкага чытання твораў Уладзіміра Караткевіча, а пачаў яго Д. Дрозд, ён прачытаў верш "Машэка", асабліва крануў прысутных "Дзе мой край?", яго чытала Т. Аўгустыніч. Адзінаццацікласнікі падрыхтавалі даклады пра жыццё і творчасць Караткевіча. Дзейнічала выстава кніг пісьменніка, у тым ліку і на літоўскай мове, даследчыкаў А. Мальдзіса і А. Вераб'я. Пасля прысутныя паглядзелі відэафільм "Рыцар і слуга Беларусі". Падрыхтавала мерапрыемства настаўніца роднай мовы Д. Стахновіч.

У гэты ж дзень беларуская праграма "Віленскі шытык" на Літоўскім тэлебачанні паказвала пе-

радачу пра У. Караткевіча, у ёй прымала ўдзел вучаніца сёмага класа А. Хадункіна і настаўніца Д. Стахновіч.

Вучні з настаўнікамі здзейснілі пешую вандроўку па Вільнюсе, які любіў Уладзімір Караткевіч і якому прысяцця свае вершы, эсэ, нарысы.

"...Вільнюс... Вільня — гэта горад не толькі адзін з любімых маіх пісьменніцкіх "палігонаў", да кватэры якога я "прыстасоўваю" характары і ўчынкі сваіх герояў, ён сапраўды часцінка майго сэрца, таму што тут я дыхаў на поўныя грудзі, таму што тут я проста — жыў!.." (Уладзімір Караткевіч "Вільнюс — часцінка майго сэрца"). І мы, беларусы Вільні, ганарымся гэтым. Таму так годна і шырока адзначалі ў нашым горадзе ўгодкі Уладзіміра Караткевіча.

Леакадзія МІЛАШ.

Україна

Шосты год у горадзе Ужгарадзе праводзіцца Міжнародны конкурс маладых талентаў: музыкантаў, мастакоў, а ў гэтым годзе і па харэаграфіі пад эгідай "Србінскі дзвін". Прыемна адзначыць, што з 50-ці канкурсантаў у ліку трох пераможцаў наша зямлячка, студэнтка II курса Мінскага каледжа пры Акадэміі музыкі Вольга Гурчанава (домбра), клас прафесара Галіны Асмалойскай. Акрамя вышэйшай узнагароды, Вольга атрымала грашовую прэмію ад старэйшай журы кампазітара народнага артыста Украіны Югена Станковіча.

Таксама адзначылі добрую канцэртмайстарскую працу Галіны Наполавай.

Р.С. Шаноўныя сябры! Дзякуй за родную газету, дзе падрабязна асвятляецца жыццё нашай Беларусі. Я з 1950 года жыву і працую ў Закарпаці і не падводжу сваіх землякоў. Калі вас будучы цікавіць навіны нашага таварыства, звяртайцеся.

А. ДАНЕЦ, старшыня таварыства, заслужаны дзеяч культуры Украіны.



У 2005 годзе Тэатр-студыі кінаакцёра споўнілася 25 гадоў. Тэрмін невялікі, каб рабіць фундаментальны аналіз укладу ў культуру, але дастатковы, каб казаць пра гэты тэатр як яе з'яву. Людзі ідуць у тэатр як на пэўныя спектаклі-візіткі «Выкраданне Алены», «Мы ідзем глядзець Чапаева», «Тэатр купца Епішкіна», «Апошняя жанчына сеньёра Хуана», «Міленькі ты мой», так і на любімых акцёраў. Тут працуюць зоркі кіно і тэатра — народны артыст Рэспублікі Беларусь Уладзімір Гасцюхін, заслужаны артысты Рэспублікі Любоў Румянцава, Аляксандр Бяспалы, Аляксандр Цімошкін, акцёры тэатра і кіно старэйшы і малодшы Пётры Юрчанковы, Анатоль Коценёў і іншыя



таленавітыя акцёры.

У тэатры кінаакцёра ганарацца, што іх тэатр любяць глядачы. Кіраўнік Тэатра-студыі кінаакцёра Тамара Шукан засведчыла, што сюды штогод прыходзіць 45 тысяч чалавек.

Калі памножыць гэту лічбу на 25 гадоў існавання, атрымаецца больш за мільён. Тут, як нідзе, кожны спектакль збірае поўную залу. Нешта ёсць у гэтым тэатры і ягонай атмасферы магнетычнае. Спектаклі, якія ідуць у невялікай камернай зале, напісаныя сёння і творы класічныя, заўсёды сучасныя і глядзяцца лёгка. Тут ніколі не разлічвалі на звышвытанчаную публіку, а рабілі спектаклі быццам для ўсіх, а выходзіла, што для інтэлігентных і ўдмурлі-

Тэатр, дзе саграваюцца сэрцы

вых людзей. Тое ж можна сказаць і пра розныя вечарыны, што ладзіцца ў тэатры. Іхняя атмасфера вельмі цёпла і зноў-такі інтэлігентная. Хто калісьці трапіў на нейкую імпрэзу ў тэатр-студыю, імкнецца апынуцца там зноў ды яшчэ прывесці родных і сяброў.

Тэатр-студыя кінаакцёра створана з акцёрскага штату кінастудыі «Беларусьфільм». Тут на сцэне заўсёды можна было ўбачыць акцёраў, твары якіх публіка добра ведала па беларускіх фільмах. А фільмы падчас стварэння тэатра здымаліся вельмі актыўна. Адкрыўся тэатр спектаклем «Усё яго жыццё» паводле кінааповесці «Камуніст». Першым мастацкім кіраўніком стаў Валерый Анісенка. Гэты тэатр, як кажа Анісенка, быў яго марай, якая спраўдзілася, хоць і ненадоўга. Сёння Валерый Анісенка ўзначальвае адзін з самых цікавых мінскіх тэатраў — Тэатр беларускай драматургіі — і дасягнуў вялікага поспеху як акцёр і рэжысёр. Вітаючы ж акцёраў тэатра-студыі на імпрэзе, прывесчанай 25-годдзю тэатра, ён не толькі працягваў шчылівы маналог пра лёс акцёра, але і выканаў пляшотную драматычную песню.

Яшчэ адным рэжысёрам тэатра быў Барыс Луцэнка, які цяпер узнача-

львае Нацыянальны акадэмічны тэатр імя Максіма Горкага: «Калі я стаў мастацкім кіраўніком тэатра, добра разумеў, што галоўнае для маіх акцёраў — не спектаклі, а здымкі ў кіно. Гэта стварала свае складанасці. І мне было няпроста зацікавіць іх тэатрам. Часам гэта атрымлівалася, а бывала, што і не. Мне даводзілася тэлефанавачы кінарэжысёру Валерыю Рубінчыку (дарэчы, ён сам паставіў у тэатры-студыі «Камедыю аб Лісістраце») і пытацца, ці можна перанесці здымкі на іншы дзень, каб акцёр мог рэпэціраваць у мяне. Гэта напружвала, але мы працавалі. Мае сумненні наконт тэатра развелі такі выпадак. Адночы ішоў на працу, бачу — каля тэатра (ён дзеліць памяшканне з кінастудыяй «Масква») стаіць чарга. Я падумаў: людзі хочуць трапіць у кіно. Запытаўся ў чалавека: «Куды стаім?» Ён адказаў: «За білетамі ў тэатр!» З гэтага моманту ўсе сумненні прайшлі. І я ацаніў незвычайную якасць, якой валодае акцёр кіно — уменне іграць, ці як у адзіным дублі перад камерай, быццам, у апошні раз. Мне часта даводзілася ўпэўнівацца ў гэтым у Тэатры-студыі кінаакцёра».

Уладзімір Рылатка, намеснік міністра культуры Беларусі, віншуючы тэатр, зазначаў, што ў кожнага ча-

лавека і акцёра-кіношніка павінен быць дом. Вельмі важна, што ў час, калі беларускае кіно здымаецца не часта, кінаакцёры маюць працу і могуць самарэалізавацца.

Нядаўна мастацкі кіраўнік тэатра Аляксандр Яфрэмаў узначаліў і Нацыянальную кінастудыю «Беларусьфільм». У тэатры на гэты конт кажуць, што гэта калісьці павінна было адбыцца, каб кіно займаліся прафесіяналы-кіношнікі. Дарэчы, у апошніх стужках самога А.Яфрэмава «Павадыр» і «Дунечка» актыўна здымаліся беларускія акцёры, а некаторых ён адкрыў для кінагледачоў — Валерыю Арланаву, Пятра Юрчанкова-малодшага.

Аляксандр Яфрэмаў сёння вельмі спадзяецца, што ў Беларусі будзе здымацца больш беларускіх фільмаў, а ў іх правяць сябе акцёры і яго тэатра. Тэатр жа ў сваю чаргу будзе ставіць новыя спектаклі, і кожны пройдзе з поспехам. Галоўнае ж — Тэатр-студыя кінаакцёра па-ранейшаму застаецца тым месцам, дзе будуць сагравацца сэрцы.

Алена СПАСЮК.

НА ЗДЫМКАХ: у час урачыстасцей; дырэктар тэатра Тамара ШУКАН.

Фота Сяргея ДЗЕНІСЕНКІ.

Падрабязнасці

“ВАДАЛЕЯ” ШЛІФУЕ ТАЛЕНТЫ

Талент і прыгажосць беларускіх дзяцей пастаянна прызнаюцца міжнародным журы на шматлікіх конкурсах і чэмпіянатах. Паводле Дэкрэта №3 Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь таленты Беларусі могуць і павінны рэкламаваць прадукцыю беларускіх прадпрыемстваў. Дапамагчы дзецям патрапіць на прэстыжны міжнародны конкурс і стаць рэкламным тварам айчынных кампаній прызваны Міжнародны цэнтр творчасці, прыгажосці і таленту, імідж-дизайн студыя “Вадалея”.

Ідэя стварэння цэнтра з’явілася ў 1998 годзе, а 2002-і прынес ужо канкрэтныя вынікі — першыя перамогі. На сусветным чэмпіянаце выканаўчых відаў мастацтва ў Галівудзе “Міс Беларусь-2002” Вольга Неўдах заваявала тры медалі і Хрустальную зорку чэмпіёнкі свету, а дзесяцігадовая Аляксандра Шкурдода ў танцы і ў фотамадэлінгу ўзяла тры залатыя медалі. У 2003 годзе выхаванка “Вадалеі” Настасся Кашчышына ў Кейптаўне (Паўднёва-Афрыканская Рэспубліка) заваявала два кубкі Абсалютнай чэмпіёнкі свету, два залатыя і два бронзавыя медалі, а праз год яна была прызнана лепшай у акцёрскім майстэрстве і стала трэцяй Прынцэсай свету на



Міжнародным конкурсе “Свет талентаў 2004”. Настасся Нікіфарова ў 2003 годзе заслужыла тытул “Юная міс-фота свету” і атрымала Гран-пры ў фотамадэлінгу, заняла другое месца па акцёрскім майстэрстве і першае па малюнку. А ў 2004 годзе на конкурсе “Міні-міс свету” ў Рызе яна стала ўладальніцай тытула “Фота міні-міс свету”. У Латвіі ж каманда Беларусі заслужыла званне Абсалютнага чэмпіёна свету ў фотамадэлінгу на конкурсе “World Star of performing arts”.

Імідж-дизайн студыя “Вадалея” створана і працуе на аснове аўтарскіх праектаў творчага кіраўніка і стыліста студыі Кацярыны Пашкевіч. На праця-

гу ўсяго 2005 года ажыццяўляліся такія праекты, як “Прыгажосць выратуе свет”, “Лепшы рэкламны твар кампаніі”, “Брэнд-вобраз XXI стагоддзя”, “Банк і цэнтр талентаў Рэспублікі Беларусь”.

У красавіку 2005 года на рэспубліканскім конкурсе “Лепшы прадпрыемальнік года” была прадстаўлена фотаэкспазіцыя і шоу-выступленне талентаў “Прыгажосць выратуе свет”. Падчас святкавання Дня Перамогі дзеці са студыі “Вадалея” віншавалі вэтэранаў, спявалі і танчылі для іх, дарылі кветкі і сувеніры. Кіраўнікі Міжнароднага цэнтра творчасці, прыгажосці і таленту прымаюць ў рабоце “Беларускага інвестыцыйнага

форуму”, на якім даказвалі, што самыя перспектыўныя інвестыцыі — у творчасць, прыгажосць і талент. Спецыяльна да “Круглага стала” “Еўропа: агульны намаганні па барацьбе з гандлем людзьмі”, што праходзіў у рамках праекта ЕС/ПРААН “Барацьба з гандлем жанчынамі ў Рэспубліцы Беларусь”, былі распрацаваны фотавобразы, аб’яднаны ў дызайн-праекты сацыяльна-значнай рэкламы “Спынім гандаль дзяцямі” і “Далзім шар зямлі дзецям!” Вуліцы беларускай сталіцы ўпрыгожваюць біл-борды “Вадалеі” “Нашы перамогі табе, Беларусь!”, “3 Новым годам і Калядамі”, “Каралева Вясна”, “Са святам вясны, любы горад!”, “Прыгажосць выратуе свет”, “Вечная памяць Перамогі” і іншыя.

У 2005 годзе на міжнародных конкурсах і фестывалях паспрабавалі сябе многія выхаванцы “Вадалеі”. Абсалютная чэмпіёнка Гомельскай вобласці па танцах Юлія Чарнашэй стала пераможцай на Міжнародным конкурсе грацыі і артыстычнага майстэрства “Каралева Вясна 2005”, які праходзіў у пачатку красавіка ў Мінску. У чэрвені на Міжнародным конкурсе авангарднай моды “Мамант” імідж-дизайн студыя “Вадалея” прадставіла калекцыю эксклюзіўных касцюмаў, а таксама шоу-выступленне “Парадаксальныя сусвет-

ты”: флаконы духоў, якія “ажывалі” і ператвараліся на сцэне ў рэкламную кампанію парфюмерыі. Гэты ж вобразны рад склаў календар “Парадаксальныя сусветы” на 2006 год.

Плэнным для беларускай каманды аказаўся Міжнародны фестываль “Baltic Transit 2005” у Юрмале. З яго было прывезена шмат дыпламаў, прызоў і прэмій. Першае месца ў конкурсе “Вакальнае майстэрства” заняла Бажэна Янкевіч, магільны голас фестывалю Эка Джалагонія прызначыла лепшай выдучай “Fashion Show”, Настасся Кашчышына атрымала прыз “За шматбаковы талент”, Вераніка Цеплякова стала лепшай у арыгінальных жанры і яе запрасілі на III Маскоўскі міжнародны фестываль “Адкрытая Еўропа”. Самы прыгожай дзяўчынай “Baltic Transit” была прызнана Марыя Малашэнкава, удзельніца Дзён высокай моды ў Парыжы, Нью-Йорку, Мілане, Лондане. Адкрывалі і закрывалі фестываль камандныя шоу-выступленні “Парадаксальныя сусветы” і “Прыгажосць выратуе свет”, якія атрымалі Гран-пры ў намінацыі “Fashion Show”.

Напрыканцы года выхаванцы “Вадалеі” Ягор Ваўчок і Вераніка Цеплякова на Міжнародным фестывалі “Свет талентаў 2005” сталі ўладальнікамі тытулаў “Юны Містэр свету” і

“Першая Прынцэса свету”. Акрамя гэтага, Ягор заваяваў другое месца па вакале, а Вераніка атрымала Гран-пры за акцёрскае майстэрства, і на дваіх яны прывезлі Гран-пры фестывалю ў “Шоу фантазій”.

Галоўнымі ўдзельнікамі ўсіх праектаў “Вадалеі” становяцца дзеці. У студыю яны прыходзяць, па словах Кацярыны Пашкевіч, самі. Усяго ў цэнтры займаецца каля ста выхаванцаў, актыўных жа ўдзельнікаў — 21. Сярод іх як мінчане, так і дзеткі з розных абласцей і рэгіёнаў Беларусі. Узрост таксама не вызначаецца дакладнымі лічбамі. Так, Абсалютнай чэмпіёнкай свету на Сусветным чэмпіянаце выканаўчых відаў мастацтва ў Рызе стала 1,5-гадовая Настасся Цітова. Эксклюзіў “Вадалеі” ў тым і заключаецца, што кожны можа выявіць і раскрыць свае таленты. У студыі працуюць добрыя педагогі, задача якіх на першым этапе выявіць талент, накіраваць яго. Другі этап — індывідуальная падрыхтоўка, і не толькі прафесійная, але і псіхалагічная. На трэцім — таленты ўдзельнічаюць у конкурсах, павышаюць свой творчы ўзровень і становяцца, нарэшце, зоркамі сусветнай велічыні.

НА ЗДЫМКАХ: Марыя МАЛАШЭНКАВА і Ксенія СІТНІК.

Кацярына НЕМАГАЙ. Фота з архіва студыі “Вадалея”. Фотадизайн Ірыны БЫШКІНАЙ.

Міхаіл РЫБАКОЎ:

“МЫ НЕ АДЧУВАЛІ СЯБЕ ў ЭСТОНІІ ІНШАЗЕМЦАМІ”

14-15 снежня ў Эстоніі адбыўся XIV фестываль беларускай песні “Спатканне”, які традыцыйна праводзіцца Асацыяцыяй беларусаў Эстоніі з мэтай далучэння суайчыннікаў да культурных здабыткаў Беларусі.

Фестываль традыцыйна праходзіць у канцы года. Выступаюць на ім творчыя калектывы беларусаў Эстоніі, народныя ансамблі Эстоніі і, абавязкова, артысты з Беларусі. На “Спатканні” пабывалі “Песняры”, “Сябры”, Аляксандр Ціхановіч з Ядвігай Паплаўскай. Сёлета на сцэне Рускага дома ў Таліне спяваў гурт народнай песні “Купалінка”. Праграма была пабудавана вельмі складаная і яркая: пачалося ўсё з аўтэнтычных нумароў, кантаў, шмат было відэаілюстрацый, пачалося з аўтэнтычных нумароў, кантаў, шмат было відэаілюстрацый, пачалося з аўтэнтычных нумароў, кантаў, шмат было відэаілюстрацый.

Беларускія песні гучалі ў прамым эфіры эстонскай радыёстанцыі “Радыё-4”. Уздзельнікі і госці фестывалю, сярод якіх былі генеральны консул Беларусі ў Таліне Аляксандр Астроўскі, вядучы спе-



джуся сярод сяброў, якіх даўно ведаю.

Я звярнуў увагу на тое, што разам з беларусамі прыходзілі прадстаўнікі іншых нацыянальнасцей — рускія, украінцы, палякі, шмат было эстонцаў. Усе яны вельмі ветліва, па-сяброўску ставіліся да нашых суайчыннікаў, адчувалася, што беларусы ў Эстоніі ў павазе.

Па розных даных, у краіне пражывае ад 17 да 21 тысячы белару-

еўрапейскай культуры. Мы зусім не адчувалі сябе там іншаземцамі, ні разу не сутыкнуліся з моўным непараўменнем. У Эстоніі людзі імкнуцца вывучаць як мага больш моў. Абавязкова ўсе жыхары павінны валодаць чатырма: эстонскай, англійскай, рускай і фінскай. Акрамя гэтага, кожная нацыянальная меншасць вывучае родную мову. Заняткі для дзяцей па беларускай праходзяць у нядзельных школах. Увогуле, вывучаць мовы ў Эстоніі вельмі перспектыўна, таму што ў краіны вялікі турыстычны патэнцыял.

Галіна ПЛАКСа: Вельмі важна, што сёння культура знаходзіцца на прыкладным плане. Менавіта яна лепш за ўсё прадстаўляе краіну за мяжой. Самае галоўнае ў нашай справе — прасоўванні беларускай культуры — каардынацыя агульных намаганняў Савета Міністраў, Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей, Міністэрства культуры. Вось, напрыклад, паездка артыстаў Беларускай дзяржаўнай філармоніі на фестываль беларускай песні ў Эстоніі не адбылася б без падтрымкі Камітэта.

Звярнула ўвагу, што акрамя беларусаў, было шмат эстонцаў, рускіх, прадстаўнікоў іншых нацыянальнасцей. Я лічу, што гэта наша перамога, што беларуская песня цікавая людзям ва ўсім свеце.

Пасля фестывалю ў нас адбыліся перамовы з эстонскімі калегамі. Яны вельмі цікавыя нашым фальклорам і класічнай музыкой. Філармонія ўжо пачала працаваць над сумеснымі праектамі: запісваем DVD-дыскі асобных калектываў і выканаўцаў для распаўсюджвання іх за мяжой. Акрамя Эстоніі, у нас запланаваны гастролі артыстаў у Фінляндыі, Нарвегіі, Швецыі, Даніі.

Алена ЦЯЛЬКОВА: Хоць калектыву “Купалінкі” шмат гастралюе — мы выступалі ў Канадзе, Англіі, Японіі, Германіі, Швейцарыі, Італіі, Фінляндыі, Сірыі, Югаславіі, Бельгіі, Даніі, кожны год ездзім у Францыю, сталі пастаяннымі ўдзельнікамі фестывалю “Тургенеўскае лета” ў Расіі — запрашэнні ад беларускай дыяспары атрымліваем не часта. Таму вельмі хваліліся ў Эстоніі. Перад су-



айчыннікамі выступаць заўсёды вельмі адказна, праграму прадумвалі да дробязей. Мы не проста каляндарны аўтэнтычны калектыв, а філарманія, таму павінны прадстаўляць відэаілюстрацыю праграмы. Кожны нумар — тэатралізаванае прадстаўленне, маленькі спектакль, з пэўнымі вобразамі, характарамі, што былі падгледжаны ў народа. Кожную хвіліну глядач бачыць нешта новае.

Час дытуе свае патрабаванні, але нам нельга апускаць да фармату папулярнай музыкі, “Купалінка” павінна застацца філарманіячным калектывам, сваёй творчасцю даносіць беларускі дух, прыгажосць і непаўторнасць традыцый беларускага народа. Таму мы працуем менавіта з народнай тэмай, робім яе стыльнай і сучаснай.

Генадзь ЦЯЛЬКОЎ: Па рэакцыі зала зразумелі, што наша выступленне спадабалася. Па просьбах суайчыннікаў фестываль прадоўжыўся і пасля афіцыйнага яго

спублікі Беларусі у Таліне Аляксандру Астроўскаму. Усё было прадумана да дробязей: ад рассялення да грывёрных. Спадзяюся, што такія фестывалі з удзелам беларусаў будуць праводзіцца і ў іншых краінах, бо яны для суайчыннікаў, як глыток паветра з Радзімы.

Генеральным консульствам Беларусі ў Таліне для газпей з Беларусі былі арганізаваны дзелавыя сустрэчы. Так, намеснік генеральнага дырэктара Беларускай дзяржаўнай філармоніі Галіна Плакса абмяркоўвала пытанні будучага супрацоўніцтва з калегамі з адпаведнай установы Эстоніі, прадстаўнік Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей наведваў структуры, якія займаюцца пытаннямі міграцыі, нацыянальных меншасцей. Зараз разглядаюцца магчымасці заключэння дамовы па абароне правоў суайчыннікаў і іх падтрымцы ў Беларусі і ў Эстоніі.

Кацярына НЕМАГАЙ.



цыяліст аддзела нацыянальнасцей Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей Міхаіл Рыбакоў, намеснік генеральнага дырэктара Беларускай дзяржаўнай філармоніі Галіна Плакса, адказвалі на пытанні карэспандэнтаў эстонскіх СМІ.

Па прыездзе ў Мінск Міхаіл Рыбакоў, Галіна Плакса, а таксама генеральны дырэктар гурта народнай песні “Купалінка” Генадзь Цялькоў і мастацкі кіраўнік гурта Алена Цялькова падзяліліся сваімі ўражаннямі ад паездкі з чыгачамі “Таласу Радзімы”.

Міхаіл РЫБАКОЎ: Фестываль “Спатканне” на самой справе апраўдвае сваю назву, таму што людзі прыходзяць не толькі паглядзець канцэрт, але і сустрэцца адзін з адным. У мяне склалася такое ўражанне, што беларусы Эстоніі — адна вялікая сям’я, родныя людзі, якія сабраліся на свята. Многія беларусы былі апрануты ў нацыянальныя строі. Атмасфера панавала настолькі цёплая і сяброўская, што здавалася: я знахо-

саў, існуе 8 грамадскіх аб’яднанняў, зараз ідзе работа па стварэнні новых. Нашы суайчыннікі вызначаюцца вялікай актыўнасцю, у арганізацыі і правядзенні сумесных мерапрыемстваў яны становяцца лідэрамі сярод многіх нацыянальнасцей. Значную ролю ў гэтым адыгрывае прэзідэнт Асацыяцыі беларусаў Эстоніі вельмі энергічная і ініцыятыўная жанчына Ніна Савінава. У мінулым годзе беларусы правялі шмат важных мерапрыемстваў. Самыя яркія — 60-годдзе Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне, Купалле, Масленіца. Наперадзе — цікавыя праекты, якія паступова будуць рэалізоўвацца.

Пасля канцэрта мы наведалі офіс Асацыяцыі, які знаходзіцца ў Рускаім доме. Пакуль мы там знаходзіліся, заходзілі прадстаўнікі іншых нацыянальнасцей, выказвалі падзяку за цудоўны канцэрт, які стаў для іх уражваючай падзеі.

Ад Эстоніі засталіся вельмі светлыя ўражання. Гэта спакойная, мірная краіна з высокім узроўнем



закрыцця. Артысты і глядачы яшчэ доўга разам спявалі і танчылі ў фае Рускага дома.

Хочацца выказаць вялікую падзяку арганізатарам фестывалю, асабліва прэзідэнту Асацыяцыі беларусаў Эстоніі Ніне Савінавай, а таксама генеральнаму консулу Рэ-

НА ЗДЫМКАХ: Міхаіл РЫБАКОЎ зачытвае прывітальны ліст Камітэта беларусам Эстоніі; госці з Беларусі адчувалі сябе ў Таліне, як дома; выступае “Купалінка”, працяг канцэрта ў фае “Рускага дома”; артысты “Купалінкі” з юнай аматаркай беларускай песні. **Фота Міхаіла РЫБАКОВА.**



Спорт

2006 год багаты на спартыўныя падзеі

Як паведамілі ў Міністэрстве спорту і турызму, услед за біятлістамі, якія стартвалі на этапах Кубка свету, 14–15 студзеня ўзнагароды чэмпіянату Еўропы разыгралі прадстаўнікі канькабежнага спорту.

Прыкладна ў гэты ж час прайшоў Кубак садружнасці па футболе з удзелам чэмпіёна Беларусі салігорскага «Шахцёра». Скончыцца першы месяц года сусветным чэмпіянатам па канькабежным спорце ў спрынтарскім мнагаборстве. Тут будуць удзельнічаць нашы спартсмены, якія прэтэндуюць на паездку ў італьянскі Турын, дзе 10–25 лютага пройдуць з’мяняльныя падзеі для аматараў «вялікага» тэніса. Беларуская каманда на сваіх кортах сыграе першы матч на Кубак Дэвіса супраць зборнай Іспаніі.

На сакавік запланаваны сёмы этап Кубка свету па біятлоне (усяго іх будзе дзевяць), на праграме якога ўпершыню будуць разыграны ўзнагароды чэмпіянату свету ў новай дысцыпліне — змешанай жаночай і мужчынскай эстафетах. Гэта падзея адбудзецца ў славенскім Поклюку. А ў Мінску аматары спорту пачынаюць на традыцыйным міжнародным турніры па вольнай барацьбе на прызы трохразовага алімпійскага чэмпіёна Аляксандра Мядзведзева.

Усяго на працягу года пройдуць больш за 50 чэмпіянатаў свету, Еўропы і іншых буйных міжнародных турніраў. У маі, напрыклад, значнай спартыўнай падзеяй стане чэмпіянат свету па хакею ў Рызе, дзе сярод мацнейшых выступяць і беларусы. У чэрвені — сусветнае першынства па футболе ў Германіі, але, на жаль, без нашай каманды. Адбудзецца таксама шэраг іншых спаборніцтваў, на якіх беларускія спартсмены будуць змагацца не толькі за ўзнагароды, але і за алімпійскія ліцэнзіі на летнія гульні-2008 у Пекіне.

Сотні спаборніцтваў — ад чэмпіянатаў Беларусі па розных відах спорту да дзіцяча-юнацкіх турніраў — пройдуць ва ўсіх абласцях краіны і горадзе Мінску пад дэвізам «Алімпійскі год — не толькі для алімпійцаў».

Вячаслаў ДУТАЎ, БелТА.

У ЗША «саліраваў» Дашчынскі



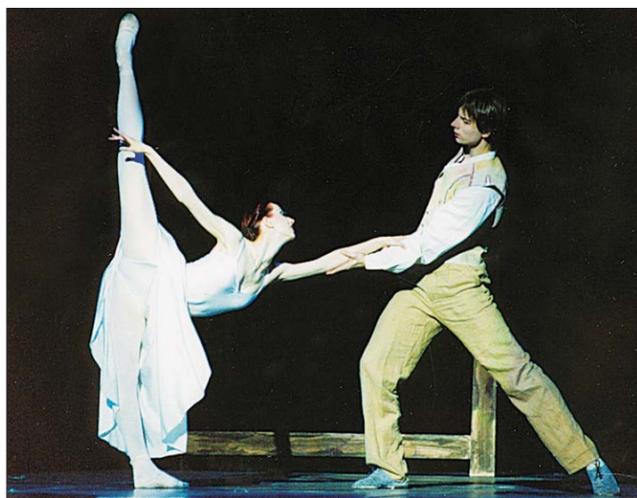
Дзмітрый Дашчынскі стаў першым на этапе Кубка свету па фрыстайле, які адбыўся ў ЗША. Нашаму спартсмену не было роўных у акрабачных скачках на лыжах.

Фота з архіва БелТА.

«Голас Радзімы»
Галоўны рэдактар
Наталія САЛУК.

Наш адрас: 220005, Рэспубліка Беларусь, Мінск, пр. Незалежнасці, 44.
Тэлефоны: (+375 - 17) 288 - 11 - 97 (бухгалтэрыя), 288 - 12 - 80, 284 - 76 - 56, 288 - 17 - 82 (тэл./факс).
Галоўны рэдактар: 8029 - 6 - 88 - 17 - 82.

Прэм’ера



Балетная версія «Каханне пад вязамі»

Амерыканская драматургія ў выкананні акцёраў
Беларускага тэатра балета ў пастаноўцы расійскага харэографа

Стыль Юрыя Пузакова — сучасная харэаграфія. Ён называе сябе вольным балетмайстарам і працуе ў розных гарадах і краінах. «Казанову» ставіў у Саратаве. Мюзікл «Барнум» — у Англіі. Шмат працаваў з расійскім трэнерам па фігурным катанні Аленай Чайкоўскай, рабіў нумары для яе вядучых спартсменаў.

Да творчасці Юджына О’Ніла Юрый Пузакоў звяртаўся, калі ставіў «Каханне пад вязамі» ў Чэбаксарах. Там спектакль, па водгуках прэсы, ішоў даволі паспяхова. Пра яго казалі, што харэографу ўдалося ператварыць бытавую драму ў паэтычную баладу і стварыць шматслойны філасофскі спектакль. Насамрэч г’еса О’Ніла «Каханне пад вязамі» шмат разоў з поспехам ішла на драматычных сценах усяго свету, была не раз экранізавана. Яе канфлікт нагадвае страці старажытнагрэчаскіх трагедый — жанчына, будучы жонкай мужчыны, кахае яго сына, а ўрэшце забівае ўласнае дзіця. Уся гэтая драма перакладзена на мову балета.

У мінскім спектаклі таксама ёсць і драматычная напружанасць, і каларыт амерыканскай правінцыі з яго вяслеллем у стылі кантры, і пранізлівае каханне.

Незвычайна — першае, што прыходзіць на розум, калі думаеш пра

Прэм’ера



«Маржам» і калядныя маразы не перашкода

Нягледзячы на калядны мароз, аматары зімнага плавання не змяняюць сваім традыцыям. У вялікія маразы, па іх меркаванні, атрымліваеш і большае задавальненне ад купання ў палонцы.

НА ЗДЫМКУ: гомельскія «маржы».
Фота Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА, БелТА.

18 студзеня Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр балета Рэспублікі Беларусь прадставіў прэм’еру спектакля «Каханне пад вязамі» па п’есе амерыканскага драматурга Юджына О’Ніла. Балет паставіў маскоўскі балетмайстар Юрый Пузакоў, лаўрэат міжнародных конкурсаў харэографу, выпускнік Кіеўскага дзяржаўнага харэаграфічнага вучылішча і балетмайстарскага факультэта Дзяржаўнага інстытута тэатральнага мастацтва ў Маскве. Стварыў свой тэатр «Маскоўскі мастацкі балет», паставіў балеты «Фрэскі Сафіі Кіеўскай», «Уладзімір Хрысціцель», «Мантэзі і Капулецці» і «Рамэо і Джульета».

гэты спектакль. Увасобіць задуму балетмайстара даручана вядучым салістам беларускага тэатра Кацярыне і Пятру Борчанкам, Вользе Гайко і Ігару Артамонаву, Марыне Вежнавец, Людміле Кудраўцавай і іншым. Наогул пра выканаўцаў у Юрыя Пузакова склалася вельмі добрае ўражанне. У Беларусі, па яго словах, ён знайшоў тэатр сусветнага ўзроўню і высокапрафесійных зацікаўленых артыстаў. Дарэчы, у Юрыя Пузакова ёсць ужо вопыт працы з беларусамі, толькі ў драматычным тэатры. Так, у Тэатры Расійскай Арміі ў яго харэаграфіі ішоў спектакль «Загнаны конь» у пастаноўцы Мікалая Пінігіна з дэкарацыямі мастака Зіновія Марголіна (у свой час абодва працавалі ў Нацыянальным акадэмічным тэатры імя Янкі Купалы) па п’есе Франсуазы Саган.

Сёння тэатр, балет, у прыватнасці, становіцца сапраўды інтэрнацыянальным відам мастацтва, якое не можа развівацца само па сабе ў нейкай пэўнай краіне. Расіянін ставіць спектакль па п’есе амерыканскага драматурга з беларускімі танцорамі. Вядучыя артысты беларускага балета Кацярына і Пётр Борчанкі прыехалі ў Мінск працаваць з Санкт-Пецярбурга. І гэты ўласціваець не зямкацца ў сваім маленькім свеце, мабыць, і з’яўляецца кры-

ніцай новых ідэй і магчымасцей. Таму і радуецца Вялікі тэатр балета, мастацкі кіраўнік беларускага тэатра балета, спектаклю «Каханне пад вязамі» як яшчэ адной магчымасці для ягонаў трупы працаваць з харэографамі розных школ і накірункаў.

Балет гэты незвычайны для нашага тэатра яшчэ і таму, што гэты першая прэм’ера на сцэне Палаца Рэспублікі. Як вядома, будынак тэатра знаходзіцца на рамонце.

Галоўную ролю ў спектаклі выконваюць дзве прымы тэатра, актрысы Вольга Гайко і Кацярына Борчанка. Адна і другая сыгралі на сцэне беларускага балета шмат цікавых роляў. У «Каханні пад вязамі» кожная стварыла свой непаўторны вобраз. А для выяўлення той, хто танцаваў у прэм’ерным спектаклі, цягнулі жэрэбя. Адбылося гэта за дзень да прэм’еры. Падчас рэпетыцыі Юрый Пузакоў працягнуў балерынам капялюш аднаго з герояў спектакля Кэбета з фантамі, на якіх была пазначана дата выхаду на сцэну. Вользе Гайко дасталася па жэрэбю дата 18 студзеня, а Кацярыне Борчанка — 4 лютага.

НА ЗДЫМКУ: Абі — Вольга ГАЙКО і Эбін — Антон КРАЎЧАНКА.

Алена СПАСЮК.

Еўрабачанне — 2006

Кола прэтэндэнтаў на паездку ў Афіны звужалася да 58 выканаўцаў

На «Еўрабачанне» збіраецца «жаночая зборная». Ялфімаў на конкурс не паедзе, а Максім Сапацкаў праспявае з бэк-вакалісткай Сяргею.

На БТ-1 скончылі прымаць заяўкі на ўдзел у адборачным туры «Еўрабачанне». Калі пасьлікі з песнямі палічылі, іх аказалася 73. Для «высокага журы» адабралі толькі 20. Фаннаграмы прыйшлі з розных краін. За Беларусь жадала выступіць масквічка Проста Марыя (па тэлевізары гучыць яе песня «На-марк»). Жадала прадставіць нашу краіну полька з беларускімі каранямі. З Галандыі і Кіпра даслалі запісы песень: маўляў, прапануюць вамім спевакам купіць.

Але галоўныя прэтэндэнты — беларускія зоркі: Алена Грышанова, Ірына Дарафеева, Прымавера, Жанет, Аляксандра Гайдук... Інтрыгу надае ўдзел Паліны Смалавай і Понеш Абасавай. Понеш падала песню «Злучаючы сэрцы» на англійскай, а Паліна — адразу дзве:

«Мама» і «Сайт адзінота», абедзве на рускай мове. Усе тры песні напісаў Сяргей Сухамлін.

У тэлевізійных колах канкурсантаў трапіла прызвалі «жаночай зборнай» — мужчын сярод іх, сапраўды, мала. Гэта гурт «Лявоны», у якім спявае Паша Заяц. Паша доўга працаваў у «Пяснярах» у Расіі і вось зараз рыхтуе трыумфальнае вяртанне на радзіму. Песня так і называецца — «Come back». Максім Сапацкаў спявае дуэтам з Інай Сударавай са «Студыі 7», дзе пачынаў Сярога.

Адборачны канцэрт плануецца паказаць на Першым Нацыянальным 10 лютага. Гледачы вылучаць трох фіналістаў. А апошняе слова застаецца за журы.

24 лютага журы назаве таго, хто паедзе на конкурс.



Узнагарода — Парыж

У Брагінскім раённым Палацы культуры прайшоў пяты фестываль дзіцячай творчасці «Спяваючы радок». Арганізатарамі мерапрыемства выступілі мясцовы райвыканкам, а таксама міжнародныя грамадскія арганізацыі «Спадчына без межаў» і «Сябры Монмартра». Для пераможцаў быў заснаваны спецыяльны прыз — паездка ў Парыж.

Удзельнікі фестывалю дэманстравалі сваю творчасць у намінацыях «Паэзія» і «Аўтарская песня». Асноўная тэма «Чарнобыль вачыма дзяцей».

Лепшымі ў сваіх узроставых групах былі прызнаны Алена Века і Ірына Баханко — школьніцы з горада Калінкавічы. Пераможцам прысуджаны галоўны прыз — у сакавіку гэтага года дзіцячы наведуюць сталіцу Францыі.

НА ЗДЫМКУ: Алена ВЕКА і Ірына БАХАНКО.
Фота Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА, БелТА.

У Магілёўскім абласным краязнаўчым музеі адкрыта выстава «Сярэднявекавыя даспехі і ўзбраенне»

Аб гэтым паведаміў дырэктар музея Віктар Анекаў.



Па яго словах, на выставе прадстаўлены ахоўныя даспехі, рэканструяваныя магілёўскім майстрам Сяргеем Нурматавым, і элементы ўзбраення з фондаў музея: мячы, шчыты, алебарды, дзіды, шаблі і гэтак далей. Усяго ў экспазіцыі больш за 150 экспанатаў.

Асабліва цікавыя вырабы Сяргея Нурматава — восем камплектаў ахоўных даспехаў XIV–XVI стагоддзяў. Гэта ўзоры ўзбраення воінаў Вялікага княства Літоўскага і Заходняй Еўропы. Пры іх вырабленні магілёўскім умельцам былі поўнасьцю захаваны сярэднявекавыя тэхналогіі, выкарыстаны адпаведныя матэрыялы. На стварэнне гэтай незвычайнай калекцыі майстру спатрэбілася больш як 10 гадоў.

НА ЗДЫМКУ: на выставе.
Фота Алега ФАЙНЦІКАГА, БелТА.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь;
Камітэт па справах рэлігіі і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь;
Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі;
Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом «Радзіма».

ЧЫТАЙЦЕ «Голас Радзімы»
ў ІНТЭРНЭЦЕ:
<http://www.belarus21.by>

Рэгістрацыйнае пасведчанне №81. Папсісны індэкс у Беларусі 63854.
Аб’ём 4 друк. аркушы. Тыраж 2035 экз. Заказ 632Г. Папсісана да друку 24.01.2006 г. у 12.00.
Газета набрана і звярстана на рэдакцыйным настольна-выдавецкім комплексе Знакам R пазначаны рэкламныя матэрыялы.
Адрукавана ААТ «Чырвоная зорка» (220073, г. Мінск, 1-шы Загарадны завулак, 3).
Папсіўны рэдакцый і аўтару, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голасу Радзімы», могуць не супадаць.
© «Голас Радзімы», 2006.